SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 10/05-270

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. apríla 2010 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na začatie konania o súlade:

1. § 17 písm. c) až písm. e), § 20 ods. 1 v časti začínajúcej slovami „... dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia...“ a končiacej slovami „... spôsobilosť na právne úkony obmedzená...“ a § 20 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2 a čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

2. § 10 ods. 2, § 11 ods. 4, § 17 písm. f) až písm. i), § 151 ods. 4 a § 151a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

3. § 11 ods. 1 slovného spojenia „... na návrh ministra...“, § 148 ods. 3 a 6 a § 150a ods. 1 slovného spojenia „... na návrh ministra...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a) ods. 4 písm. b) a s čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

4. § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

5. § 13a a s ním súvisiacich ustanovení § 65 ods. 3, § 88 ods. 3 a § 151d ods. 3 písm. d) slovného spojenia „... a poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 4 úvodnej vety slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi spravodlivosti vždy oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu...“, § 5 ods. 1 písm. e) slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4, § 7 ods. 1 a § 8 ods. 1 prvej vety zákona č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 37a slovného spojenia „... sudca a...“ zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 v spojení s čl. 144 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. d), čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 148 Ústavy Slovenskej republiky;

6. § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi

spravodlivosti vždy oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu...“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4 a § 7 ods. 1 zákona č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 9 ods. 7 a § 92 ods. 1 poslednej vety zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry v znení neskorších predpisov s čl. 150 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

7. § 18 ods. 3 prvej vety slovného spojenia „... alebo 2...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

8. § 22 ods. 2 písm. b) a ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

9. § 22 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141, čl. 145 ods. 3 a čl. 148 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

10. § 22 ods. 2 písm. a) slovného spojenia „... predsedu najvyššieho súdu, podpredsedu najvyššieho súdu a...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 145 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky;

11. § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl.141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

12. § 24 ods. 8 slovných spojení „... na určitý čas...“ a „... a čas trvania výkonu funkcie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 145 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

13. § 27 a § 116 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

14. § 30 ods. 7 prvej vety slovného spojenia „... a podľa okolností aj za nevyužite ponúkaných možností na vzdelávanie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky;

15. § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

16. § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 142 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;

17. § 119 ods. 3, 6 až 8 a ods. 10 až 12 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141a ods. 4 písm. e) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;

18. § 119 ods. 5 poslednej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 146 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

19. § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

20. § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

21. § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky;

22. § 13 ods. 1 slovného spojenia „... súdy a...“ zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;

23. § 5 ods. 3 druhej vety, § 18 ods. 3 druhej vety, § 25 ods. 1 druhej vety, § 25 ods. 4 druhej vety, § 28 ods. 1 slovného spojenia „... určeného ministrom spravodlivosti podľa osobitného zákona...“, § 29 ods. 1 časť druhej vety za bodkočiarkou, § 32 ods. 5 druhej vety, § 32 ods. 7, § 33 ods. 2 slova „Minister“, § 33 ods. 3 slova „ministra“, § 37 ods. 3 slovného spojenia „... a v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra...“, § 38 ods. 2 tretej vety, § 58 ods. 4 druhej vety, § 82 ods. 3, § 95 ods. 7 prvej vety, § 99 ods. 2 slova „ministerstvo“, § 101 ods. 1 slovného spojenia „... o ktorom rozhodne ministerstvo...“, § 101 ods. 2, § 105 ods. 3 tretej vety, § 114 ods. 2 prvej vety slovného spojenia „... o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu a predsedu Špeciálneho súdu rozhoduje ministerstvo...“, § 114 ods. 2 druhej vety, § 120 ods. 3, § 146 ods. 5, § 148 ods. 8, § 149 ods. 1, § 151 ods. 6 a § 151c ods. 1 slovného spojenia „... ktorej členov vymenuje minister spravodlivosti po predchádzajúcom súhlase súdnej rady...“ a tretej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1

a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;

24. § 4 ods. 2 slovného spojenia „... po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky...“, § 6 ods. 9, § 7 ods. 2, § 27a ods. 2 slovného spojenia „... a minister spravodlivosti Slovenskej republiky...“ a § 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

25. § 9 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

26. § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vo vzťahu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ku Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f), čl. 144 a čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky;

27. § 266 ods. 1 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 266 ods. 7 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 272 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 275 ods. 4 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ a § 276 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

za účasti Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1.

a) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 11 ods. 4 a § 17 písm. g) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 31. decembra 2008 s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

b) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 11 ods. 1 slovného spojenia „... na návrh ministra...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

c) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 2 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 4 úvodnej vety slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 1 písm. e) slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 6 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“ zákona č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 31. decembra 2007 s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 v spojení s čl. 144 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. d), čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 148 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

d) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 24 ods. 2 poslednej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 16. júla 2009 s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl.141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

e) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 22 ods. 2 písm. a) slovného spojenia „... predsedu najvyššieho súdu, podpredsedu najvyššieho súdu a...“ a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141, čl. 145 ods. 3 a čl. 148 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

f) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 30 ods. 7 prvej vety slovného spojenia „... a podľa okolností aj za nevyužite ponúkaných možností na vzdelávanie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

g) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 119 ods. 5 poslednej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 146 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

h) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 119 ods. 11 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141a ods. 4 písm. e) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z a s t a v u j e .

i) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 28 ods. 1 slovného spojenia „... určeného ministrom spravodlivosti podľa osobitného zákona...“, § 32 ods. 5 druhej vety, § 32 ods. 7, § 33 ods. 2 slova „Minister“, § 33 ods. 3 slova „ministra“ a § 114 ods. 2 prvej vety slovného spojenia „... a predsedu Špeciálneho súdu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 141a ods. 4 písm. e) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z a s t a v u j e .

j) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 148 ods. 3 a 6 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

k) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 148 ods. 8, § 149 ods. 1 a § 151c ods. 1 slovného spojenia „... ktorej členov vymenuje minister spravodlivosti po predchádzajúcom súhlase súdnej rady“ a tretej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z a s t a v u j e .

l) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 266 ods. 1 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 266 ods. 7 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 272 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 275 ods. 4 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ a § 276 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

m) Konanie o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 27 s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a § 150a ods. 1 slovného spojenia „... na návrh ministra...“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. b) a s čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

2. Vo zvyšnej časti návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.
Predmet konania

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 10. marca 2005 doručený návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „generálny prokurátor“) na začatie konania podľa čl. 130 ods. 1 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a § 18 ods. 1 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) doplnený podaním doručeným ústavnému súdu 21. apríla 2005 o súlade:

1. § 17 písm. c) až písm. e), § 20 ods. 1 v časti začínajúcej slovami „... dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia...“ a končiacej slovami „... spôsobilosť na právne úkony obmedzená...“ a § 20 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 385/2000 Z. z.“ alebo „zákon o sudcoch a prísediacich“) s čl. 2 ods. 2 a čl. 147 ods. 1 ústavy;

2. § 10 ods. 2, § 11 ods. 4, § 17 písm. f) až písm. i), § 151 ods. 4 a § 151a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy;

3. § 11 ods. 1 slovného spojenia „... na návrh ministra...“, § 148 ods. 3 a 6 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy;

4. § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy;

5. § 13a a s ním súvisiacich ustanovení § 65 ods. 3, § 88 ods. 3 a § 151d ods. 3 písm. d) slovného spojenia „... a poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie...“ zákona č. 385/2000 Z. z., § 2 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 4 úvodnej vety slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi spravodlivosti vždy oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu...“, § 5 ods. 1 písm. e) slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4, § 7 ods. 1 a § 8 ods. 1 prvej vety zákona č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 530/2004 Z. z.“), § 37a slovného spojenia „... sudca a...“ zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 283/2002 Z. z.“) a § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 v spojení s čl. 144 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. d) a čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 148 ústavy;

6. § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi spravodlivosti vždy oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu...“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4 a § 7 ods. 1 zákona č. 530/2004 Z. z., § 9 ods. 7 a § 92 ods. 1 poslednej vety zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 154/2001 Z. z.“) s čl. 150 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy;

7. § 18 ods. 3 prvej vety slovného spojenia „... alebo 2...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy;

8. § 22 ods. 2 písm. b) a ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy;

9. § 22 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141, čl. 145 ods. 3 a čl. 148 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy;

10. § 22 ods. 2 písm. a) slovného spojenia „... predsedu najvyššieho súdu, podpredsedu najvyššieho súdu a...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 145 ods. 3 ústavy;

11. § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy;

12. § 24 ods. 8 slovných spojení „... na určitý čas...“ a „... a čas trvania výkonu funkcie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 145 ods. 1 ústavy;

13. § 27 a § 116 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy;

14. § 30 ods. 7 prvej vety slovného spojenia „... a podľa okolností aj za nevyužitie ponúkaných možností na vzdelávanie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ústavy;

15. § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy;

16. § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 142 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“);

17. § 119 ods. 3, 6 až 8 a ods. 10 až 12 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141a ods. 4 písm. e) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru;

18. § 119 ods. 5 poslednej vety zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 146 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy;

19. § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy;

20. § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 151a ods. 1 ústavy;

21. § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ústavy;

22. § 13 ods. 1 slovného spojenia „... súdy a...“ zákona č. 575/2001 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru;

23. § 5 ods. 3 druhej vety, § 14 ods. 1 druhej vety, § 18 ods. 3 druhej vety, § 25 ods. 1 druhej vety, § 25 ods. 4 druhej vety, § 28 ods. 1 slovného spojenia „... určeného ministrom spravodlivosti podľa osobitného zákona...“, § 29 ods. 1 časť druhej vety za bodkočiarkou, § 32 ods. 5 druhej vety, § 32 ods. 7, § 33 ods. 2 slova „Minister“, § 33 ods. 3 slova „ministra“, § 37 ods. 3 slovného spojenia „... a v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra...“, § 38 ods. 2 tretej vety, § 58 ods. 4 druhej vety, § 82 ods. 3, § 95 ods. 7 prvej vety, § 99 ods. 2 slova „ministerstvo“, § 101 ods. 1 slovného spojenia „... o ktorom rozhodne ministerstvo...“, § 101 ods. 2, § 105 ods. 3 tretej vety, § 114 ods. 2 prvej vety slovného spojenia „... o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu a predsedu Špeciálneho súdu rozhoduje ministerstvo...“, § 114 ods. 2 druhej vety, § 120 ods. 3, § 146 ods. 5, § 148 ods. 8, § 149 ods. 1, § 151 ods. 6 a § 151c ods. 1 slovného spojenia „... ktorej členov vymenuje minister spravodlivosti po predchádzajúcom súhlase súdnej rady...“ a tretej vety zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, § 141a ods. 4 písm. b), čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru;

24. § 4 ods. 2 slovného spojenia „... po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky...“, § 6 ods. 9, § 7 ods. 2, § 27a ods. 2 slovného spojenia „... a minister spravodlivosti Slovenskej republiky...“ a § 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o súdnej rade“ alebo „zákon č. 185/2002 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 a čl. 144 ods. 1 ústavy;

25. § 9 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 ústavy;

26. § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z. vo vzťahu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo spravodlivosti“) ku Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej aj „generálna prokuratúra“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f), čl. 144 a čl. 150 ústavy;

27. § 266 ods. 1 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 266 ods. 7 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 272 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“, § 275 ods. 4 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ a § 276 slovného spojenia „... alebo minister spravodlivosti...“ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 141/1961 Zb.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

II.
Priebeh konania

Ústavný súd návrh predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna 27. apríla 2005 a uznesením č. k. PL. ÚS 10/05-106 ho prijal na ďalšie konanie s výnimkou § 9 ods. 1

zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 ústavy, pretože návrh v tejto časti odmietol už pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V súlade s § 29 ods. 3 a § 39 ods. 1 zákona o ústavnom súde predložili na výzvu ústavného súdu k návrhu navrhovateľa písomné stanovisko:

- 27. decembra 2005 Národná rada Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“),

- 4. januára 2006 minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“ alebo „vláda Slovenskej republiky“ alebo „vedľajší účastník“).

Predseda národnej rady v označenom vyjadrení ústavnému súdu oznámil, že podľa § 30 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde netrvá na ústavnom pojednávaní v predmetnej veci. Rovnako tak navrhovateľ podaním č. GÚs 4040/04-246 z 28. novembra 2008 ústavnému súdu oznámil, že na ústnom pojednávaní v tejto veci netrvá. Napokon aj vedľajší účastník v podaní sp. zn. 78735/2008 z 27. novembra 2008 uviedol, že sa pripája *„k rozhodnutiu predsedu Národnej rady Slovenskej republiky netrvať na ústnom pojednávaní v tejto veci“*.

III.
Návrhy a stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka

Navrhovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil nesúlad vymedzených ustanovení, resp. častí zákona č. 385/2000 Z. z., zákona č. 530/2004 Z. z., zákona č. 283/2002 Z. z., zákona č. 575/2001 Z. z., zákona č. 154/2001 Z. z., zákona č. 185/2002 Z. z., zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z. a zákona č. 141/1961 Zb. s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Podľa navrhovateľa nerešpektovaním príslušných článkov ústavy a dohovoru uvedených v jeho návrhu dochádza k porušovaniu jedného zo základných princípov právneho štátu, a to princípu ústavnosti vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy. Navrhovateľ zastáva názor, že zákonodarca v napadnutých zákonných ustanoveniach prekročil medze ústavy, čím došlo aj k porušeniu jej čl. 2 ods. 2, ktorý zákonodarcu limituje pri prijímaní

zákonov ustanovujúcich predmet ústavnej úpravy. Zároveň podľa navrhovateľa ingerenciou výkonnej moci do moci súdnej je priamo i nepriamo ohrozená jej nezávislosť zaručená v čl. 141 ods. 1 ústavy. Navrhovateľ taktiež tvrdí, že participáciou členov vlády na súdnej moci nie sú rešpektované princípy demokratického a právneho štátu, princíp ústavnosti, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp nezávislosti súdnej moci, v dôsledku čoho je ohrozená nezávislosť a nestrannosť súdov a sudcov, a porušujú sa tým aj čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 2 ústavy. Navrhovateľ napokon namieta aj to, že v súvislosti s úpravou niektorých inštitútov v zákone č. 385/2000 Z. z. a v zákone č. 185/2002 Z. z. nie sú rešpektované články druhého oddielu siedmej hlavy ústavy zakotvujúceho právo na súdnu a inú právnu ochranu.

Na základe výzvy predsedu ústavného súdu sa podaním z 21. decembra 2005 vyjadril k návrhu predseda národnej rady, ktorý k jeho jednotlivým ťažiskovým bodom vymedzeným navrhovateľom uviedol:

a) K obmedzeniu ústavného oprávnenia Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov (§ 14 ods. 1 druhej vety zákona o sudcoch a prísediacich)

„Navrhovateľ spochybňuje aj ustanovenie druhej vety § 14 ods. 1 zákona o sudcoch, podľa ktorého preložiť sudcu možno iba na voľné miesto určené ministrom spravodlivosti. Oprávnenie ministra bez akejkoľvek opory v ústave určovať počty sudcov na jednotlivých súdoch a voľné miesta sudcov na jednotlivých súdoch považuje navrhovateľ za taký zásah do autonómneho postavenia súdnej moci, ktorý je spôsobilý priamo i nepriamo ohrozovať nezávislosť súdnej moci zaručenej v čl. 141 ods. 1 ústavy. S názorom navrhovateľa nemožno súhlasiť, pretože oprávnenie ministra na úpravu v 14 ods. 1 zákona o sudcoch jednoznačne vyplýva z § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o súdoch. Predmetný zákon je, podľa nášho názoru, vydaný v súlade s ústavou, konkrétne s čl. 143 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy.“

b) K zákonnej povinnosti súdnej rady predkladať prezidentovi Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“) návrhy na odvolanie sudcu z funkcie (§ 18 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z.)

„V čl. 147 ods. 1 ústavy sú ustanovené dôvody, na základe ktorých prezident na návrh súdnej rady odvolá sudcu z funkcie a v odseku 2 sú dôvody, kedy môže prezident sudcu odvolať. Táto ústavná úprava je premietnutá aj v § 18 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch. Navrhovateľ spochybňuje zákonnú úpravu obsiahnutú v § 18 ods. 3 zákona o sudcoch, kde sa ustanovuje, že ak sú dôvody na odvolanie z funkcie podľa odseku 1 alebo 2, súdna rada musí predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu.

Zákonná úprava, ktorá ustanovuje povinnosť súdnej rady podať prezidentovi návrh na odvolanie sudcu, ak nastanú právne skutočnosti, na základe ktorých je prezident povinný podľa čl. 147 ods. 1 ústavy sudcu odvolať, má svoje opodstatnenie, pretože vytvára reálne predpoklady na realizáciu jeho ústavnej kompetencie. Podľa navrhovateľa toto neplatí v prípade dôvodov uvedených v čl. 147 ods. 2 ústavy (resp. § 18 ods. 2 zákona o sudcoch), pretože v tomto prípade by malo byť dôsledne zachované návrhové oprávnenie súdnej rady.

Nesúhlasíme s názorom navrhovateľa, naopak, považujeme za správne, aby aj v prípade, ak nastanú právne skutočnosti, ktoré sú podkladom pre fakultatívne rozhodnutie prezidenta, mala súdna rada povinnosť predložiť návrh. Ústava v čl. 147 ods. 2 ponecháva prezidentovi možnosť, či bude návrh súdnej rady akceptovať alebo nie. Ak by predmetný návrh nebol podaný, prezident by nemal možnosť uplatniť svoju ústavnú kompetenciu. Nakoniec povinnosť súdnej rady predkladať prezidentovi návrhy na odvolanie sudcov je explicitne vyjadrená v čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy. Na základe uvedeného nestotožňujeme sa s názorom navrhovateľa, že ust. § 18 ods. 3 zákona o sudcoch je v rozpore s čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.“

c) K dočasnému pozastaveniu výkonu funkcie sudcu [§ 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z.]

„Navrhovateľ namieta oprávnenie ministra spravodlivosti ustanovené v § 22 ods. 2 písm. b) zákona o sudcoch rozhodovať o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu. Súhlasíme s názorom, že dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu narúša imanentný

znak funkcie sudcu, ktorým je jej kontinuálnosť. Z tohto aspektu podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu je potrebné posudzovať s osobitným zreteľom na význam funkcie, na zachovanie práva na zákonného sudcu v najvyššej možnej miere a na zachovanie ústavnej zásady nezávislosti súdnej moci.

Jedným z dôvodov na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu je začatie disciplinárneho konania proti sudcovi za čin, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie sudcu. Podľa navrhovateľa nie je dostatočnou zárukou ani zákonná úprava, na základe ktorej môže súdna rada na návrh dotknutého sudcu zrušiť rozhodnutie ministra do 30 dní.

Oprávnenie ministra spravodlivosti, ako reprezentanta výkonnej moci, rozhodovať o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu nepovažujeme za neprípustný zásah výkonnej moci do moci súdnej. Platná právna úprava obsahuje dostatočnú právnu garanciu v tom, že dáva kompetenciu súdnej rade zrušiť rozhodnutie ministra v zákonom stanovenej lehote.

Súdna rada ako garant nezávislosti súdnej moci, v rámci ktorej garantuje aj kvalitu rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (III. ÚS 79/04-101), musí dbať na to, aby rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu funkcie boli vydané len v takých prípadoch, keď ďalšie pôsobenie sudcu vo funkcii by mohlo vážne ohroziť dôveru verejnosti, a tým ohroziť princíp ustanovený v čl. 46 ods. 1 ústavy. Takýto postup je aj v záujme súdnej moci, aby v prípade, že sudca je podozrivý zo spáchania takéto skutku, ktorý nie je zlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, bola využitá zákonná možnosť pozastavenia výkonu funkcie. Je zrejmé, že tento inštitút sa využije len vo výnimočných situáciách, keď ponechanie sudcu vo funkcii by vážne ohrozilo výkon súdnej moci. Ústavná a zákonná kompetencia súdnej rady je dostatočnou zárukou toho, aby nezávislosť súdnictva nebola ohrozená.

V danej súvislosti považujeme za potrebné zdôrazniť, že s ohľadom na ústavné ako i zákonné kompetencie súdnej rady považujeme ich za dostatočnú záruku nezávislosti sudcov, a preto oprávnenia ministra rozhodovať o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa § 22 ods. 2 písm. b) nepovažujeme za rozporné s čl. 144 ods. 1 a čl. 1 ods. 1 ústavy.“

d) K prerušeniu výkonu funkcie sudcu (§ 24 zákona č. 385/2000 Z. z.)

„Podľa čl. 148 ods. 2 ústavy dôvody prerušenie výkonu sudcovskej funkcie ustanoví zákon. Táto zákonná úprava je obsiahnutá v § 24 zákona o sudcoch. Podľa ust. § 24 ods. 1

výkon funkcie sudcu sa prerušuje dňom, keď sa sudca stal prezidentom, členom vlády, poslancom národnej rady alebo štátnym tajomníkom, vedúcim úradu ústredného orgánu pre oblasť štátnej správy súdov alebo sudcom ústavného súdu.

Podľa čl. 145a ods. 2 ústavy sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. V ďalšej vete tohto ustanovenia sú vymedzené činnosti, s ktorými je výkon funkcie sudcu nezlučiteľný. Podľa tejto úpravy je výkon funkcie sudcu nezlučiteľný okrem iných činností aj s funkciou v inom orgáne verejnej moci. Podľa navrhovateľa zákonodarca obchádza ústavné zásady obsiahnuté v čl. 145a ods. 2 ústavy tak, že umožňuje sudcovi počas trvania jeho mandátu vykonávať funkcie v iných orgánoch verejnej moci s tým, že sudcovi počas výkonu funkcie v inom orgáne verejnej moci sa preruší výkon funkcie sudcu.

Obchádzanie ustanovenia čl. 145a ods. 2 ústavy považuje navrhovateľ za nezlučiteľné s princípmi právneho štátu. Naviac, oprávnenie sudcov počas ich mandátu vykonávať funkcie uvedené v ust. § 24 ods. 1 považuje za nezlučiteľné s princípom deľby moci a princípom ústavnej rovnováhy. V právnom štáte osoba, ktorá je vymenovaná za sudcu a ktorej sudcovský mandát trvá, by (podľa navrhovateľa) nemala súčasne vykonávať funkciu v orgánoch verejnej moci.

Argument navrhovateľa odmietame z nasledovných dôvodov. Ústavné postavenie sudcu má svoje špecifiká. Sudca ako jediný ústavný činiteľ je vymenovaný do funkcie bez časového obmedzenia (čl. 145 ods. 1 ústavy). S týmto ústavným postavením sudcu spája ústava, a v jej medziach aj príslušná zákonná úprava, ďalšie právne garancie, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie ústavného princípu obsiahnutého v čl. 141 ústavy. Z tohto aspektu je potrebné posudzovať aj inštitút prerušenia výkonu funkcie sudcu. Je v súlade s princípmi právneho štátu, aby aj predstavitelia súdnej moci mali možnosť pôsobiť aj v iných sférach (napr. v oblasti výkonnej moci) za predpokladu, že nebudú zároveň pôsobiť aj v oblasti výkonu súdnictva. Vzhľadom na to, že ide len o dočasné pôsobenie v iných funkciách, nespája ústava s touto činnosťou zánik mandátu funkcie sudcu. To znamená, že ústavodarca nezaradil túto možnosť medzi dôvody, na základe ktorých prezident sudcu odvolá (čl. 147ods. 1 ústavy). Zákonnú úpravu v § 24 zákona o sudcoch neposudzujeme ako obchádzanie ustanovenia čl. 145 ods. 2 ústavy. Práve inštitút prerušenia výkonu funkcie sudcu slúži na to, aby bola zabezpečená oddelenosť výkonu funkcie v jednotlivých zložkách štátnej moci. To znamená, že ak bude mať sudca prerušený

výkon funkcie, nemožno ho považovať za predstaviteľa súdnej moci (pretože v danom čase túto nevykonáva), a preto spochybňujeme názor navrhovateľa, že zákonná úprava § 24 nie je v súlade s čl. 141, čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.“

e) K hodnoteniu sudcov a k disciplinárnej zodpovednosti za nepreukázanie požadovaných výsledkov na základe hodnotenia práce sudcov [§ 116 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z.]

„Nepreukázanie požadovaných výsledkov podľa zásad hodnotenia je disciplinárnym previnením sudcu podľa § 116 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch. Navrhovateľ považuje ustanovenie... § 116 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a v spojení s ustanoveniami o správe a riadení súdov orgánmi, ktoré nepatria do sústavy súdov, v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a s čl. 144 ods. 1 ústavy.

Treba súhlasiť s tým, že odborná spôsobilosť sudcu vedľa jeho mravnej integrity je nespochybniteľným predpokladom riadneho výkonu jeho funkcie, a preto je potrebné na ňu klásť mimoriadny dôraz. Snahu zákonodarného zboru dosiahnuť kvalitatívne vyššiu úroveň sudcovského zboru považuje navrhovateľ za legitímnu. Zároveň však uvádza, že zákonodarca musí zvoliť na dosiahnutie tohto cieľa také právne prostriedky, ktoré rešpektujú základné ústavné princípy nášho štátu...

Nestotožňujeme sa s názorom navrhovateľa, že právna úprava, ktorá umožňuje hodnotiť odbornú úroveň sudcu orgánom správy súdov (predsedom súdu), ohrozuje sudcovskú nezávislosť...

Činnosť sudcu nie je hodnotená z hľadiska vecnej správnosti jeho rozhodovacej činnosti, a preto nemožno tento zákonný postup hodnotiť ako neoprávnený zásah do rozhodovacej činnosti sudcu. Je nesporné, že platná právna úprava garantuje nezávislosť súdov a sudcov vo vzťahu k výkonu súdnictva.

Ako vyplýva z uvedeného, základom hodnotenia sú stanoviská súdnych orgánov, a preto nemožno tento postup považovať za protiústavný. Okrem toho je právna ochrana sudcu dostatočne garantovaná.“

f) K oprávneniu ministra spravodlivosti podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi a k disciplinárnym senátom [§ 120 ods. 2 písm. a) a § 119 zákona č. 385/2000 Z. z.]

„Zákon o sudcoch v § 120 ods. 2 písm. a) priznáva oprávnenie podať návrh na začatie disciplinárneho konania ministrovi spravodlivosti. Na základe toho získava minister oprávnenia účastníka disciplinárneho konania. Minister spravodlivosti má právo súčasne s podaním návrhu na začatie disciplinárneho konania dočasne pozastaviť až do právoplatného skončenia disciplinárneho konania výkon funkcie sudcovi (§ 22). Okrem toho minister navrhuje členov disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 3 a ods. 10). Ústava v čl. 141a ods. 4 písm. e) zveruje do pôsobnosti súdnej rady voľbu a odvolávanie členov a predsedov disciplinárnych senátov. Podľa § 119 ods. 3 zákona o sudcoch sudcov disciplinárneho súdu volí súdna rada na obdobie troch rokov z kandidátov navrhnutých sudcovskými radami, ministrom spravodlivosti a národnou radou zo sudcov všeobecných súdov alebo z iných osôb, ktoré spĺňajú podmienky podľa tohto zákona.

Navrhovateľ namieta skutočnosť, že ani jeden z členov disciplinárneho senátu nemusí byť sudcom, pretože minister, národná rada ani sudcovská rada nemajú zákonnú povinnosť navrhnúť za člena senátu sudcu. Súdna rada je povinná zvoliť za členov trojčlenného disciplinárneho senátu jedného navrhnutého ministrom a jedného navrhnutého národnou radou a za sudcov päťčlenného senátu dvoch navrhnutých ministrom a dvoch navrhnutých národnou radou.

Navrhovateľ namieta, že takouto právnou úpravou nadobudol minister a národná rada oprávnenia, ktoré nemajú v právnom poriadku demokratického štátu opodstatnenie a ktoré neprípustným spôsobom obmedzujú ústavné pôsobenie a pôsobnosť súdnej rady. Týmto podľa navrhovateľa získava výkonná a zákonodarná moc nástroje, ktoré sú spôsobilé priamo i nepriamo ovplyvňovať súdnu moc. Na základe uvedeného navrhovateľ namieta nesúlad s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ústavy. Okrem toho uvádza, že úprava odporuje aj princípom spravodlivého súdneho procesu vyplývajúcim z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vychádzajúc z platnej právnej úpravy odmietame zdôvodnenie navrhovateľa. Kreácia disciplinárnych senátov sa zakladá na zásade deľby moci. Zákonodarná moc prostredníctvom národnej rady, výkonná moc v zastúpení ministrom spravodlivosti a súdna

moc v zastúpení orgánom samosprávy sudcov sa spolupodieľajú na vytvorení disciplinárneho súdu a jeho senátov. Súdna rada môže svoju pôsobnosť uplatniť iba v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy. Súdna rada znáša ústavnú zodpovednosť za to, aby sa sudcom disciplinárneho súdu nestala osoba, ktorá nespĺňa ústavou a zákonom určené podmienky pre pôsobenie osoby v radoch sudcov disciplinárneho súdu. Vo všetkom ostatnom je súdna rada viazaná návrhom.

Disciplinárna zodpovednosť sudcov je významným právnym prostriedkom ochrany spravodlivosti a základných práv a slobôd účastníkov súdneho konania v právnom štáte. Slúži na zachovanie nezávislosti a nestrannosti súdnej moci a sudcov so súbežnou garanciou jej nezneužitia osobami vykonávajúcimi súdnu moc. Za týmto účelom sa zakladá na zásade nastolenia spravodlivej rovnováhy medzi všetkými relevantnými spoločenskými záujmami. Zásada viazanosti súdnej rady návrhmi na kandidátov za sudcov disciplinárnych senátov slúži na zabezpečenie verejného záujmu na včasnosti zriadenia disciplinárnych senátov.

Na základe uvedeného zastávame názor, že zákonná úprava v § 119 a § 120 ods. 2 písm. a) je v súlade s ústavou, a preto nemôže odporovať ani princípom spravodlivého súdneho procesu vyplývajúcim z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

g) K štátnej správe súdov vykonávanej ministrom spravodlivosti podľa zákona č. 185/2002 Z. z.

„Postavenie súdnej rady zodpovedá princípom právneho štátu a je nevyhnutným predpokladom pre naplnenie ústavnej požiadavky vymedzenej ustanovením čl. 141 ods. 2 ústavy, podľa ktorého sa súdnictvo vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. Pôsobnosť súdnej rady vymedzuje čl. 141a ods. 4 a ods. 6, čl. 145 ods. 1 a 3 a čl. 147 ústavy. Článok 141a ods. 6 ústavy predstavuje garanciu na zákonnú úpravu pôsobnosti súdnej rady. Navrhovateľ spochybňuje predovšetkým tie časti zákonnej úpravy, ktoré sa týkajú spolupráce ministra spravodlivosti a súdnej správy v oblasti správy súdov.

V ust. § 4 ods. 2 zákona o súdnej rade sú vymedzené kompetencie, ktoré môže súdna rada plniť len po dohode s ministrom spravodlivosti. Ďalšie kompetencie ministra spravodlivosti vyplývajú z ust. § 7 ods. 2, § 27a ods. 2 a § 27g ods. 1 písm. b) zákona

o súdnej rade. Podľa navrhovateľa uvedená právna úprava nerešpektuje ústavné postavenie súdnej rady, nezabezpečuje inštitucionálnu nezávislosť súdnictva ako celku, ani nezávislosť sudcov a tým porušuje princíp nezávislosti súdnictva, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti. Z týchto dôvodov navrhovateľ namieta súlad ust. § 4 ods. 2 zákona o súdnej rade s čl. 1 ods. 1. čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

Odmietame názor navrhovateľa o nesúlade predmetných ustanovení zákona o súdnej rade s cit. článkami ústavy. V čl. 141a ods. 6 sa uvádza, že podrobnosti o vzťahoch súdnej rady k orgánom správy súdnictva ustanoví zákon. To znamená, že priamo ústava predpokladá konštituovanie orgánov správy súdnictva. Zákon o súdoch vydaný na základe čl. 143 ods. 2 ústavy jednoznačne ustanovuje, kto je orgánom správy súdov. Vychádzajúc z príslušných ustanovení tohto zákona je jednoznačné, že minister spravodlivosti je reprezentantom orgánu správy súdnictva (§ 32, § 34 a § 71 zákona o súdoch).

Vzhľadom na ústavné postavenie súdnej rady sa priamo v ústave zakotvuje predpoklad jej spolupráce s ďalšími orgánmi správy súdnictva (čl. 141a ods. 6). s ohľadom na uvedené, ako i na ústavné postavenie ministra spravodlivosti ako reprezentanta vládnej moci, nesúhlasíme s názorom navrhovateľa o nesúlade príslušných ustanovení zákona o súdnej rade s uvedenými článkami ústavy.“

h) K postaveniu ministra spravodlivosti ako ústredného orgánu štátnej správy pre súdy (§ 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z.)

„Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. je ministerstvo ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo. Podľa navrhovateľa takýmto vymedzením nerešpektoval zákonodarca čl. 1 ods. 1, 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy. V danej súvislosti je potrebné poukázať na právnu úpravu obsiahnutú v § 71 ods. 1 zákona o súdoch, kde je kompetencia ministerstva ako ústredného orgánu štátnej správy súdov vymedzená v personálnej, finančnej, organizačnej a ekonomickej oblasti. Ministerstvo plní aj ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon. Z vymedzeného postavenia a pôsobnosti ministerstva navrhovateľ vyslovuje záver, že výkonná moc má vo vzťahu k súdnej moci také oprávnenia, ktoré nie sú v súlade so základnými princípmi demokratického a právneho štátu.

V tejto súvislosti poukazujeme na čl. 141a ods. 6 ústavy, v ktorom sa uvádza, že podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov súdnej rady, o jej pôsobnosti, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon. Z uvedeného je zrejmé, že priamo ústava predpokladá konštituovanie orgánov správy súdnictva a ich spoluprácu so súdnou radou. Takáto zákonná úprava je v intenciách čl. 142 ods. 2 ústavy konkretizovaná priamo v zákone o súdoch. Rovnako to platí aj pre úpravu v § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z., ktorá má jednoznačnú oporu v čl. 122 ústavy.

Zákonnú úpravu v § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. je preto potrebné posudzovať v spojení s čl. 122 a čl. 142 ods. 2 ústavy. Žiadna činnosť ministerstva vymedzená v zákone o súdoch nezasahuje do rozhodovacej činnosti súdov. Na základe uvedeného nesúhlasíme s názorom navrhovateľa o nesúlade ust. § 13 zákona č. 575/2001 Z. z. s uvedenými článkami ústavy.

Na základe doteraz uvedeného vyslovujeme záver, že napadnuté ustanovenia zákona o sudcoch, zákona o súdoch, zákona o súdnej rade a zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, obsiahnuté v návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, nie sú v rozpore s článkami ústavy v ňom uvedenými.“

Vedľajší účastník zaujal stanovisko k návrhu v rozsiahlom podaní z 3. januára 2006, v ktorom v jeho úvodnej časti predovšetkým tvrdí, že v ňom *„Absolútne chýbajú argumenty, ktoré by vychádzali z právnej vedy, z právnej komparácie a z historicko-právnych analýz. Sudcovská nezávislosť je predkladaná v podobe nespochybniteľného cieľa, pričom v skutočnosti je len jedným z prostriedkov na dosiahnutie cieľa, ktorým je nestranný a zákonný výkon súdnictva.*

Navrhovateľ operuje medzinárodnými dokumentmi, avšak realita je taká, že každý európsky štát má pomerne širokú voľnú úvahu ako zabezpečí riadny chod súdnictva. Nie sú dané žiadne medzinárodné direktívy, ktoré by nútili štát prijať konkrétny model správy výkonu súdnictva. Absolútna väčšina európskych štátov má obdobný model, aký je aj v Slovenskej republike, pričom nie sú jasné dôvody, prečo by práve Slovenskej republike nemal vyhovovať. Rovnako nie je jasné, prečo by práve slovenský sudca nemohol využívať také inštitúty ako stáž, či prerušenie výkonu súdnictva v záujme využitia svojich skúseností

a vedomostí na zlepšenie chodu súdnictva a v prípade výkonu napríklad poslaneckého mandátu pokúsiť sa aj priamo zlepšiť zákonné podmienky pre súdnu moc.“.

K jednotlivým bodom návrhu vedľajší účastník okrem iného uviedol:

a) K zániku funkcie sudcu

«Navrhovateľ ako základnú výhradu k inštitútu zániku funkcie sudcu uvádza, že ústava zákonodarcu „nesplnomocňuje na právnu úpravu, na základe ktorej by funkcia sudcu zanikla priamo zo zákona“, pričom sa opiera o čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorú vo vzťahu k Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej „národná rada“) interpretuje tak, že aj pri prijímaní zákonov môže konať len na základe ústavy a v jej medziach.

Ústava však zákonodarcu výslovne limituje tým, že mu buď prikazuje, aby niektoré otázky upravil výlučne formou zákona (ide o zákaz delegovanej legislatívy) alebo ich upravil len v medziach ústavy (zákaz extenzívnej legislatívy). V prípade zániku sudcovskej funkcie upravila ústava právomoc ingerencie zákonodarcu tromi spôsobmi.

Prvým je zákaz extenzívnej legislatívy, a to v prípade čl. 146 a 147 ústavy, ktoré výslovne ustanovujú dve formy zániku sudcovskej funkcie - vzdanie sa funkcie a odvolanie z funkcie. V rozsahu týchto dvoch inštitútov zániku sudcovskej funkcie je priamo vylúčené, aby funkcia sudcu zanikla zo zákona a preto z tohto pohľadu možno akceptovať argumenty navrhovateľa, ktorý uvádza, že právny úkon prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“) pri odvolávaní sudcu z dôvodu zániku jeho voliteľnosti do národnej rady nemožno nahradiť zákonnou prezumpciou a zákon tu môže len upraviť postup Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej „súdna rada“) pri zisťovaní existencie dôvodov zániku voliteľnosti sudcu do národnej rady.

Druhým spôsobom je realizácia zániku sudcovskej funkcie pri naplnení ústavných dôvodov neumožňujúcich sudcovi vykonávať sudcovskú funkciu, pričom ide o dôvody uvedené v čl. 145 a 145a ústavy (sľub sudcu, inkompatibilita), ktoré by boli neuplatniteľné bez zákonnej úpravy a ústavodarca ich nepriradil k tým, ktoré naviazal na právny úkon prezidenta republiky. Tvrdenie navrhovateľa, že „ústavodarca ponechal na zákon, aby oprávnenie rozhodnúť, či sudca porušil alebo neporušil zákaz vykonávať funkcie alebo činnosti, ktoré podľa čl. 145a ods. 2 druhej vety ústavy sú nezlučiteľné s výkonom funkcie

sudcu, zveril do pôsobnosti disciplinárneho senátu“ je úplne vymyslené a nemá oporu v žiadnom ustanovení ústavy. Ústava naopak ponecháva na voľnú úvahu zákonodarcu akým spôsobom zabezpečí realizáciu zániku sudcovskej funkcie v prípade naplnenia dôvodov, ktoré sú priamo z ústavy nezlučiteľné s výkonom sudcovskej funkcie.

Posledným spôsobom ingerencie zákonodarcu je neobmedzená možnosť zákonnej úpravy zániku sudcovskej funkcie v prípade napĺňania ďalších predpokladov na vymenovanie za sudcu. Ústavodarca výslovne umožnil v čl. 145 ods. 2 ústavy, aby zákonodarca ustanovil v zákone aj ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a celkom pochopiteľne tým prenechal zákonodarcovi aj právo sankcionovať nespĺňanie týchto predpokladov vo forme zániku sudcovskej funkcie zo zákona. V prípade návrhu navrhovateľa sa toto premietlo do inštitútu pridelenia sudcu na určitý súd. Zákonná úprava však nie je zmätočná ale naopak rieši situáciu, ktorá by nastala, ak by sudca účelovo súhlasil s pridelením na určitý súd a mohol byť vymenovaný za sudcu, ale po vymenovaní prezidentom za sudcu by jednoducho odmietol nastúpiť na výkon sudcovskej funkcie na súd, na ktorý pred vymenovaním nastúpiť súhlasil.»

b) K obmedzeniu oprávnenia súdnej rady rozhodovať o pridelení a o preložení sudcov a k oprávneniam členov vlády pri prideľovaní a prekladaní sudcov

«Navrhovateľ namieta, že oprávnením ministra spravodlivosti podávať súdnej rade návrhy na prideľovanie sudcov a jeho „vytváraním" voľných miest na účely prekladania sudcov došlo k obmedzeniu súdnej rady rozhodovať o prideľovaní a prekladaní sudcov a tým aj k neprimeranej ingerencii výkonnej moci do moci súdnej.

V tejto súvislosti je potrebné principiálne odlíšiť dva druhy výkonu verejnej moci, a to výkonnú a súdnu. Účelom výkonnej moci je, aby sa verejná moc vykonávala a účelom súdnej moci je výkon súdnictva. Výkonná moc nemôže zasahovať do výkonu súdnictva ale musí zabezpečiť, aby sa súdnictvo vykonávalo a v rámci parlamentnej formy vlády nesie za to aj ústavnú zodpovednosť voči parlamentu, ktorý môže vysloviť vláde (ministrovi spravodlivosti) nedôveru. Obdobnú zodpovednosť súdna moc voči parlamentu ani voči vláde nemá.

Účelom právneho štátu nie je len oddelenosť výkonu jednotlivých druhov verejnej moci ale predovšetkým to, aby sa tieto moci aj riadne vykonávali.

Každý štát musí preto vytvoriť taký ústavný systém, ktorý najlepšie zabezpečí jeho fungovanie. Preto všeobecná argumentácia navrhovateľa, aj keď podporená silnými slovami, ale bez adekvátnej opory v ústavnoprávnej doktríne (okrem pár súdnych precedensov absentuje v argumentácii napríklad právna veda) by mala byť posudzovaná veľmi opatrne a ostražito vo vzťahu ku každému ústavnému inštitútu.

Úlohou súdnej rady je zabezpečiť legitimitu sudcovskej moci, ale nie zabezpečiť riadny chod súdnictva. Súčasťou legitimity sudcov je aj vznik sudcovskej funkcie a kariérny postup sudcov. Súčasťou legitimity sudcov však nie je určenie počtu sudcov a ani počtu a rozloženia súdov, pretože tu ide o výkon správy súdnictva.

Inštitút pridelenia sudcu na výkon funkcie sudcu je súčasťou procesu vzniku funkcie sudcu, v rámci ktorého má súdna rada suverénne postavenie, čo potvrdzuje aj konštantná judikatúra ústavného súdu. Preto sa nemožno stotožniť s názorom navrhovateľa, že ústavné oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodovať o pridelení sudcov nadobudlo formálny charakter, pretože súdna rada nie je len „poštárom" medzi ministrom spravodlivosti, ktorý podáva návrh a prezidentom, ktorý sudcu do funkcie menuje.

Je pravdou, že v súvislosti s výberom súdu na ktorý môže súdna rada sudcu prideliť má len obmedzené možnosti a bez iniciatívy ministra spravodlivosti nemôže sudcu prideliť na určitý súd podľa vlastnej ľubovôle. Na druhej strane právo nenavrhnúť sudcu na vymenovanie do funkcie z dôvodu nevhodnosti súdu, na ktorý ho žiada prideliť minister spravodlivosti, je zrejme súčasťou právomoci súdnej rady, ktorá jej umožňuje viesť efektívny dialóg smerujúci ku konsenzu medzi návrhom ministra spravodlivosti a rozhodnutím súdnej rady o pridelení sudcu na určitý súd.

Ďalšie výhrady navrhovateľa k formuláciám v zákone č. 385/2000 Z. z. majú legislatívno-technický charakter a aj v prípade stotožnenia sa s nimi treba pamätať na to, že nie každý legislatívno-technický nedostatok zákona je automaticky protiústavný.»

c) K stáži sudcu

«K nezávislosti a nestrannosti sudcu na stáži sa už ústavný súd vyjadroval v rozhodnutí č. III. ÚS 16/00, podal aktuálnu analýzu právnej doktríny (vytvorenej z českej právnej vedy a judikatúry štrasburských orgánov ochrany práva) a rozdelil nestrannosť na subjektívnu a objektívnu, pričom vylúčil možnosť naplnenia porušenia subjektívnej

nestrannosti s čím sa možno stotožniť aj pri priamom prenesení tohto súdneho precedensu na tento prípad.

Rovnako však nemožno postupovať pri prenášaní porušenia objektívnej nestrannosti, pretože súdny precedens č. III. ÚS 16/00 sa zásadne líši od tohto prípadu v tom, že v prípade súdneho precedensu išlo o súbežné vykonávanie súdnictva s výkonom stáže na „inom orgáne verejnej moci“. V tomto prípade však priamo § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. vylučuje súbežné vykonávanie súdnictva so stážou na inom orgáne verejnej moci.

Ústavný súd v tejto súvislosti v súdnom precedense č. III. ÚS 16/00 výslovne uviedol, že sa vzťahuje na sudcu, ktorý „v čase, keď pôsobil ako činný sudca vo veci vykonával aj vysokú riadiacu funkciu v inom štátnom orgáne“ a teda na sudcu, ktorý krátkodobo prerušoval stáž za účelom výkonu súdnictva. Ústavný súd v tomto precedense nepovedal, že sudca by nikdy nemohol hrať „v drese inej štátnej moci“ ako tvrdí navrhovateľ, ale len to, že nemôže mať pri súdení „oblečený dres inej štátnej moci“.

Ústava v čl. 148 k tomu poskytuje aj ústavný inštitút prerušenia sudcovskej funkcie s generálnym oprávnením pre zákonodarcu, aby určil jeho podmienky. Navrhovateľ okrem odvolania sa na súdny precedens nepodal žiadne relevantné argumenty z právnej doktríny (absolútne prevažujúca časť odbornej spisby nemá s inštitútom stáže sudcu vo vzťahu k nezávislosti súdnictva problém a relevantná právna komparácia ukazuje, že tento inštitút je obvyklým aj v iných právnych poriadkoch demokratických štátov) a preto jeho tvrdenie zostáva na úrovni nepodloženej domnienky.

Podobne nepresvedčivo vyznieva aj argument, že stáž sudcu môže ohroziť právny štát porušením deľby výkonu verejnej moci. V tejto súvislosti stačí proti argumentovať priamo ústavou, ktorá napríklad v čl. 77 vylučuje, aby sudca popri výkone sudcovskej funkcie vykonával aj poslanecký mandát

Najkurióznejšie však pôsobí dôvod rozporu inštitútu stáže sudcu s čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého ak nie je nejaký právny inštitút upravený priamo v ústave, potom nemôže byť upravený ani v zákone, resp. slovami navrhovateľa, ktoré sa vzhľadom na ich unikátnosť oplatí citovať, „Ústava Slovenskej republiky ani nepozná pojem „stáž sudcu“ - právna úprava § 13 teda nemá žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky.“»

d) K zákonnej povinnosti súdnej rady predkladať prezidentovi návrhy na odvolanie sudcu z funkcie

Napadnutá časť predmetného ustanovenia zákona č. 385/2000 Z. z. vykonáva označené ustanovenia ústavy *„spôsobom, ktorý nenaráža na žiadne textové ani teleologické prekážky a obmedzenia. Ústava v predmetnej časti zveruje súdnej rade právomoc navrhnúť odvolanie z funkcie sudcu a prezidentovi právomoc o tomto návrhu rozhodnúť. Ani z textu, ani z účelu predmetných ustanovení pritom nevyplýva, že by, tak ako to tvrdí navrhovateľ, musela byť možnosť individuálneho posúdenia dôvodov podľa čl. 147 ods. 2 ústavy ponechaná súdnej rade. Naopak, ústavodarca výslovne predpokladá a zakotvuje, že subjektom disponujúcim možnosťou zohľadniť osobitné okolnosti jednotlivých prípadov je v danej situácii prezident.*

Práve túto, ústavou založenú, schému reflektuje aj zákonodarca, ktorý v napadnutej časti predmetného ustanovenia rozhodol, že možnosť individuálneho posúdenia prípadov, keď sudcovi zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje riadne vykonávať sudcovské povinnosti alebo keď sudca dosiahol vek 65 rokov, patrí prezidentovi republiky, nie súdnej rade. Výklad podávaný navrhovateľom by prezidenta zbavil suverénneho rozhodovania podľa čl. 147 ods. 2 ústavy a preniesol by ho protiústavným spôsobom na súdnu radu.

Okrem toho je potrebné pripomenúť, že pre rozhodnutie zákonodarcu o úprave podrobností, týkajúcich sa pôsobnosti súdnej rady, ústavodarca neustanovuje žiadne osobitné podmienky a obmedzenia, okrem tých, ktoré vyplývajú priamo z textu a účelu príslušnej ústavnej úpravy.

V skratke, ústava v predmetnej časti nevylučuje, ale nijako ani nepredpisuje takú zákonnú úpravu, akú uprednostňuje navrhovateľ. Navrhovateľ tak namieta nesúlad zákonnej úpravy výkonu návrhovej právomoci súdnej rady s označenými ustanoveniami ústavy bez toho, aby ponúkol relevantné dôvody založené na texte alebo účele ústavnej úpravy, z ktorých by mohli vyplynúť konkrétne ústavné obmedzenia právomoci zákonodarcu rozhodnúť o úprave podrobností týkajúcich sa pôsobnosti súdnej rady podľa čl. 141a ods. 4 ústavy - právomoci, ktorú mu ústava výslovne zveruje ustanovením čl. 141a ods. 6.“.

e) K dočasnému pozastaveniu funkcie sudcu

«Navrhovateľ argumentuje tým, že o dočasnom pozastavení podľa § 22 ods. 2 písm. b) zákona č.385/2000 Z. z. môže rozhodnúť minister spravodlivosti aj z dôvodu, že proti sudcovi sa vedie disciplinárne konanie za čin, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie sudcu, pričom minister spravodlivosti môže aj podať návrh na začatie disciplinárneho konania. V uvedenom vidí navrhovateľ nedostatočnú „právnu ochranu sudcu a nezávislosti súdnictva“.

V prvom rade je nevyhnutné uviesť, že ústavodarca výslovne zveruje úpravu podmienok pre dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu zákonodarcovi, pričom pred neho nekladie žiadne konkrétne obmedzenia (čl. 148 ods. 2 ústavy). Navrhovateľ sa domnieva, že zákonodarca mal delegáciu udelenú ústavodarcom využiť inak, ako ju využil. Tvrdí napríklad nasledovné „som však presvedčený o tom, že zákon by mal zveriť rozhodnutie o pozastavení funkcie sudcu do pôsobnosti súdnej rady ako ústavného orgánu súdnej moci, do pôsobnosti ktorého by malo patriť rozhodovanie o všetkých veciach týkajúcich sa funkcie sudcu a možnosti sudcu vykonávať funkciu sudcu“.

Navrhovateľ uvažuje, že by bolo lepšie, keby súdna rada vydávala už prvotné rozhodnutie, pretože v aplikačnej praxi „z rôznych dôvodov súdna rada môže nevydať v zákonom ustanovenej 30-dňovej lehote takéto rozhodnutie, aj keď existujú dôvody na zrušenie rozhodnutia ministra (nemusí byť uznášania schopná, sudca nepodal návrh. napr. pre vážne ochorenie alebo úraz atď.)“. Predmetom ústavného posúdenia zákona by však nemali byť možné aplikačné problémy, ale skutočnosť, či zákon dáva dostatočné záruky objektívneho posúdenia dôvodov na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu. Vláda vidí tieto práve v možnosti súdnej rady takéto rozhodnutie zrušiť, pričom rozhodnutie súdnej rady považuje zákon za konečné a nezrušiteľné, čo je samo osebe dostatočnou zárukou.

Navrhovateľ argumentuje neprípustnými zásahmi výkonnej moci do moci súdnej. Ignoruje pritom skutočnosť, že minister spravodlivosti je vedúcim orgánu verejnej moci, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo, pričom mu zo zákona č. 575/2001 Z. z. vyplýva úloha podieľať sa na tvorbe jednotnej štátnej politiky v oblasti súdnictva, uskutočňovať túto politiku a vykonávať v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu. Oprávnenie ministra spravodlivosti rozhodnúť o dočasnom pozastavení výkonu

funkcie sudcu v prípade, že proti dotknutému sudcovi vedie disciplinárny súd disciplinárne konanie je legitímnym - a z hľadiska kritérií racionálnej teleologickej a systematickej úvahy nespochybniteľným - nástrojom pre realizáciu takejto úlohy; nástrojom, ktorý mu zveril zákonodarca, prihliadajúc pritom na ústavný imperatív oddelenosti výkonu súdnictva a výkonu štátnej správy.

Odhliadnuc od uvedeného, súdna rada môže v zmysle § 22 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. na návrh dotknutého sudcu zrušiť predmetné rozhodnutie ministra spravodlivosti a účinne tak neutralizovať výkon zákonnej pôsobnosti ministra spravodlivosti. Argumentácia navrhovateľa v prospech nesúladu tohto ustanovenia s princípom nezávislosti súdnej moci postráda - a to predovšetkým vo svetle jeho vlastných výkladových postojov - akúkoľvek logiku. Na jednej strane argumentuje navrhovateľ prílišnou ingerenciou výkonnej moci do chodu justície, na strane druhej napáda ustanovenie, ktoré umožňuje korekciu takýchto zásahov práve tým orgánom, ktorému by navrhovateľ najradšej zveril všetky rozhodnutia týkajúce sa funkcie sudcu. Nenachádzame preto žiaden priestor pre záver, že rozhodnutie zákonodarcu umožňujúce súdnej rade prelomiť rozhodnutie orgánu výkonnej moci v oblasti výkonu štátnej správy súdnictva je v nesúlade s princípom nezávislosti súdnej moci.»

f) K dočasnému pozastaveniu funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podpredsedu najvyššieho súdu a sudcu najvyššieho súdu

«Pokiaľ ide o ustanovenie § 22 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., jeho znenie vyvoláva isté pochybnosti z hľadiska jednoznačnosti. Je vecou posúdenia ústavným súdom, či je miera „gramatickej nedokonalosti“ napadnutého ustanovenia natoľko významná, aby opodstatnila záver o jeho nesúlade s ústavou.

Platí totiž premisa, že ak má orgán aplikácie práva k dispozícii interpretačné a aplikačné nástroje umožňujúce ústavne konformný výklad napadnutého ustanovenia, predstavuje to prekážku pre vyslovenie jeho nesúladu s ústavou.

V danom prípade je takým interpretačným nástrojom zaužívaná technika systematického výkladu, ktorej uplatnenie je napokon štandardným postupom aj v rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Už názov ustanovenia § 22 zákona č. 385/2000

Z. z. dokumentuje, že jeho účelom je úprava inštitútu dočasného pozastavenia funkcie sudcu, nie štátno-správnej funkcie predsedu alebo podpredsedu súdu. Rovnako § 22 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. jednoznačne hovorí o dočasnom pozastavení funkcie sudcu, ak ide o predsedu, podpredsedu a sudcu najvyššieho súdu.

Napriek nedokonalému jazykovému vyjadreniu preto systematický a teleologický výklad vzájomne bezprostredne súvisiacich ustanovení umožňuje zrejmý záver, že účelom § 22 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. je úprava dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu v osobitných prípadoch, v dôsledku čoho máme za to, že dané ustanovenie je plne spôsobilé na ústavne konformný výklad a aplikáciu. Nie sme si vedomí a navrhovateľ neponúka empiricky podložené príklady, v ktorých by uplatnenie predmetného ustanovenia viedlo alebo mohlo viesť k opačnému záveru. Vychádzajúc z prudenčného výkladu sme preto presvedčení, že nie sú dané dostatočné dôvody pre vyslovenie nesúladu napadnutého ustanovenia s princípom právneho štátu.

Navrhovateľ tiež namieta nesúlad zákonnej kompetencie súdnej rady rozhodnúť o dočasnom pozastavení funkcie sudcu u osôb, ktoré vykonávajú funkciu predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu s ustanovením ústavy, ktoré upravuje podmienky a ďalšie okolnosti súvisiace s právomocou prezidenta vymenúvať do funkcie predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu.

V tejto časti návrhu sa azda najvýraznejšie prejavuje jeho právno-logická nedostatočnosť. Navrhovateľ napríklad nereflektuje - alebo aspoň nespomína - skutočnosť, že v prípade upravenom napadnutým ustanovením súdna rada nerozhoduje o dočasnom pozastavení funkcie predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu, ale o dočasnom pozastavení ich funkcie sudcu ako takej.

Inštitút dočasného pozastavenia funkcie sudcu však ústava výslovne upravuje v čl. 148 ods. 2, prostredníctvom ktorého odkazuje úpravu jeho podmienok na zákon. Ústavodarca nijakým spôsobom nielen že neupravuje, ale ani len nenaznačuje, že by osoby vykonávajúce funkcie predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu mali byť vyňaté z pôsobnosti inštitútu dočasného pozastavenia funkcie sudcu. Inými slovami, v zmysle ústavy každý sudca bez ohľadu na riadiacu funkciu, ktorú v danom čase vykonáva, môže byť – v prípade, že sú splnené príslušné ústavné a zákonné predpoklady - predmetom rozhodnutia o dočasnom pozastavení funkcie sudcu.

Navrhovateľ namieta nesúlad zákonnej reflexie tohto ústavného „faktu“ s ustanovením ústavy, ktoré sa dotýka menovacej právomoci prezidenta, funkčného obdobia predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu a možností ich odvolania z týchto funkcií. Odhliadnuc od absencie priamej vecnej súvislosti medzi napadnutým ustanovením § 22 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. a označeným ustanovením ústavy, nemá vylúčenie sudcov zastávajúcich funkciu predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu spod normatívneho rádiusu inštitútu dočasného pozastavenia funkcie sudcu žiadnu ústavnú oporu. Neznamená to samozrejme, že zákonodarca v zmysle delegácie obsiahnutej v čl. 148 ods. 2 ústavy nemôže vo vzťahu k riadiacim funkcionárom najvyššieho súdu ustanoviť osobitný režim reflektujúci špecifiká ich ústavného postavenia. Ústavodarca mu však nič také neprikazuje. Zákonodarca sa napriek tomu tieto špecifiká rozhodol zohľadniť tak, že rozhodovaciu právomoc v danej veci priznáva súdnej rade, nie ministrovi spravodlivosti. Tvrdenie, že ústava zákonodarcovi - a navyše vo vecne nesúvisiacom čl. 145 ods. 3 - prikazuje riadiacich funkcionárov najvyššieho súdu úplne „imunizovať“ pred možnosťou dočasného pozastavenia funkcie sudcu, znamená jednak popretie ústavného odkazu na zákonnú úpravu podmienok pre dočasné pozastavenie funkcie sudcu, a jednak nahradenie ústavnej i zákonnej úpravy predstavou navrhovateľa o vhodnom legislatívnom riešení, a to len z dôvodu „vážnych pochybností“, ktoré v tejto otázke prechováva.»

g) K prerušeniu výkonu funkcie sudcu

«Podľa tvrdenia navrhovateľa z dôvodov podľa § 24 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. nemožno prerušiť výkon funkcie sudcu okrem iného aj preto, že sa „nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy osebe“. Navrhovateľ však túto výkladovú paradigmu neuplatňuje dôsledne, keď sudcom upiera právo na takú možnosť, akou v porovnateľnej situácii disponujú napríklad poslanci zákonodarného zboru, ktorých mandát členstvom vo vláde nezaniká, ale v danom období sa iba neuplatňuje (čl. 77 ods. 1 a 2 ústavy).

Táto nedôslednosť navrhovateľa je spôsobená nedostatočným rozlišovaním medzi funkciou sudcu a výkonom funkcie sudcu. Ústava v predmetnej časti (čl. 145a ods. 2) zakotvuje nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s taxatívne vymenovanými funkciami.

Ústavodarca teda nepostuluje nezlučiteľnosť funkcie sudcu s inými funkciami, ale túto nezlučiteľnosť obmedzuje na výkon funkcie sudcu.

Napadnutá zákonná úprava je vykonaním a realizáciou tohto imperatívu, keď ukladá prerušenie výkonu funkcie sudcu v prípadoch, v ktorých je podľa ústavy (a zároveň aj podľa § 23 zákona č. 385/2000 Z. z.) takýto výkon neprípustný. V opačnom prípade, t. j. v prípade, ktorý preferuje navrhovateľ - nemožnosť prerušiť výkon funkcie sudcu z dôvodov získania inej, ústavou predpokladanej funkcie - by sa sudca v označených prípadoch musel vzdať samotnej funkcie sudcu.

Je možné súhlasiť s navrhovateľom, že limity dôvodov prerušenia výkonu funkcie sudcu je potrebné hľadať aj v iných ustanoveniach ústavy a osobitne v tých, ktoré upravujú nezávislosť a nestrannosť výkonu súdnictva a inkompatibilitu sudcovskej funkcie. Na misku váh navrhovateľ tiež kladie čl. 30 ods. 4 ústavy, pričom právo na prístup k verejnej funkcii chápe v rozpore s konštantnou judikatúrou len ako právo uchádzať sa o výkon verejnej funkcie a nie aj ako právo verejnú funkciu vykonávať. Podľa neho môže teda inštitút prerušenia výkonu sudcovskej funkcie slúžiť len na kandidovanie na výkon verejnej funkcie.

V tomto duchu sa však javí, že inštitút prerušenia sudcovskej funkcie neslúži na obchádzanie článku 145a ods. 2 ústavy, ale na naplnenie práva každého občana (aj sudcu) na výkon verejnej funkcie v plnom rozsahu a na druhej strane vylúčením súbežného výkonu dvoch, či viacerých druhov verejnej moci umožňuje napĺňaniu princípu deľby výkonu verejnej moci. Automatická strata sudcovskej funkcie v prípade výkonu inej verejnej funkcie by bola takou prekážkou, ktorá by reálne mohla ohroziť právo na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok.

Prekážky či obmedzenia kladené prístupu k verejnej funkcii musia plniť legitímny cieľ. Týmto legitímnym cieľom by malo byť zachovanie nezávislosti a nestrannosti súdnictva. Ani z princípu nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, ani z požiadavky na funkčnú a rozhodovaciu nezávislosť sudcov však nijako nevyplýva, že by sudcovia mali prístup k iným verejným funkciám ústavne obmedzený podmienkou vzdania sa sudcovskej funkcie. Naopak, ústavodarca výslovne - a preto s konkrétnym úmyslom - podmieňuje ich prístup k relevantným funkciám zákazom výkonu sudcovskej funkcie. Napadnutá zákonná úprava tieto obmedzenia v plnom rozsahu rešpektuje.

Pokiaľ ide o právomoc ministra prerušiť výkon funkcie sudcu podľa § 24 ods. 3 až 5 zákona č. 385/2000 Z. z., okrem odseku 3 ide o rozhodovanie na základe žiadosti sudcu. Vnímať zákonnú povinnosť (odsek 4) ministra vyhovieť žiadosti sudcu ako porušenie princípov nezávislosti súdnej moci a deľby moci znamená poprieť tie najzákladnejšie kauzálne väzby. Ak totiž zákon ukladá ministrovi povinnosť vyhovieť žiadosti sudcu, nie je celkom dobre možné predstaviť si situáciu, v ktorej by takáto povinnosť mohla znamenať ohrozenie nezávislého rozhodovania sudcu.

To isté však platí aj v prípadoch podľa § 24 ods. 3 a 5 zákona č. 385/2000 Z. z., ktoré sledujú legitímny účel riadneho výkonu spravodlivosti.

Zákonná povinnosť ministra podľa odseku 3 prerušiť výkon funkcie sudcovi, ktorý vykonáva mandát v medzinárodnom súdnom orgáne a nie je z tohto dôvodu schopný riadneho výkonu funkcie sudcu vyplýva priamo z logiky veci. Rozhodnutie o prerušení výkonu funkcie sudcu je tu viazané na dve kumulatívne podmienky – pôsobenie v medzinárodnom orgáne a nemožnosť riadne vykonávať funkciu sudcu. Nie je zrejmé, prečo by ústavný princíp nezávislosti súdnej moci mal znamenať zákaz prerušenia výkonu funkcie sudcu v prípade, že sudca z dôvodu tohto konkrétneho záväzku nie je v stave funkciu sudcu riadne vykonávať, a tiež nie je zrejmé, prečo by mal zákonodarcovi znemožniť, aby predmetnú rozhodovaciu pôsobnosť (a povinnosť) zveril subjektu poverenému výkonom štátnej správy v oblasti súdnictva.

Diskrečná právomoc ministra podľa odseku 5 vylučuje ohrozenie nezávislosti súdnej moci, pretože aj v tomto prípade je sudcovi prerušený výkon funkcie sudcu na jeho vlastnú žiadosť. Nevyhovenie tejto žiadosti naopak znamená, že sudca naďalej zostáva činný vo výkone funkcie, so všetkými statusovými, inštitucionálnymi a funkčnými zárukami nezávislosti, ktoré sa na tento výkon vzťahujú. Okrem toho je v danom prípade rozhodovanie ministra viazané aj na podmienku vyjadrenia sudcovskej rady. Vani jednom z uvedených prípadov teda nemôže ísť o „neprípustný zásah výkonnej moci do moci súdnej a negovanie ústavných princípov právneho štátu“, ako to tvrdí navrhovateľ.

Rovnaké východiská i závery sa vzťahujú aj na tvrdenie navrhovateľa o nesúlade § 24 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. a slovných spojení „na určitý čas“ a „čas trvania výkonu funkcií“ s čl. 145 ods. 1 ústavy. Navrhovateľ tvrdí, že možnosť sudcu, ktorému mu bol výkon funkcie prerušený podľa § 24 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. znovu sa ujať

funkcie sudcu na určitý čas je v rozpore s jeho vymenovaním na dobu bez časového obmedzenia.

Odhliadnuc od skutočnosti, že čl. 145 ods. 1 ústavy upravuje rozhodovaciu právomoc prezidenta pri vymenúvaní do funkcie sudcu a s inštitútom prerušenia výkonu funkcie sudcu vecne nesúvisí, navrhovateľ tu opäť stotožňuje funkciu sudcu s výkonom funkcie sudcu. Nepredkladá však žiadne konkrétne dôvody, pre ktoré by vymenovanie do funkcie sudcu bez časového obmedzenia malo prekážať sudcovi s prerušeným výkonom funkcie v možnosti požiadať predsedu súdu a sudcovskú radu o súhlas s výkonom funkcie na určitý čas. Žiadne takéto dôvody nenachádza ani vláda.»

h) K hodnoteniu sudcov a k disciplinárnej zodpovednosti sudcov za nepreukázanie požadovaných výsledkov na základe hodnotenia práce sudcov

«Pokiaľ ide o dôvody, pre ktoré by mechanizmus hodnotenia mal naozaj znamenať odstránenie ústavných záruk sudcovskej nezávislosti, obmedzuje sa navrhovateľ opäť na prezentáciu vlastných predstáv o riešení, ktoré mal podľa jeho mienky zákonodarca zvoliť. Na s. 49-50 návrhu túto predstavu navrhovateľ relatívne podrobne rozoberá, konštatujúc, že zákon má v tomto smere značné rezervy".

Niet sporu o tom, že výkonná moc by nemala disponovať nástrojmi na zastrašovanie sudcov a vyvíjanie tlaku na nich. Nie je ale zrejmé, a navrhovateľ nevysvetľuje, prečo by hodnotenie odbornej spôsobilosti sudcov inými sudcami – a navyše sprevádzané komplexnými procesnými zárukami (§ 27 ods. 4 až 6 zákona č. 385/2000 Z. z.) – malo byť takýmto nástrojom a ohrozovať ich nezávislosť. Je možné súhlasiť s navrhovateľom, že ingerencia iného orgánu verejnej moci a osobitne výkonnej moci musí byť minimalizovaná. Z tohto pohľadu však treba vziať do úvahy aj to, že kritériá hodnotenia sudcu prijíma súdna rada, o ktorej navrhovateľ nepochybuje, že je garantom sudcovskej nezávislosti a že je oddelená od výkonnej moci. Podklady pre hodnotenie dodávajú sudcovia súdu vyššieho stupňa kreovaní príslušnou sudcovskou radou, čím sa zo systému bezprostredného hodnotenia sudcu zákonným spôsobom vylúčili orgány štátnej správy. Predseda súdu síce hodnotí, ale na základe kritérií určených súdnou radou a z podkladov vytvorených sudcami. Dôležitým je aj inštitút námietok voči hodnoteniu predsedu súdu o ktorých rozhoduje sudcovská rada ako orgán sudcovskej samosprávy.

Sám navrhovateľ konštatuje, že „snaha zákonodarcu dosiahnuť kvalitatívne vyššiu úroveň sudcovského zboru je legitímna“. Nesúhlasí ale s prostriedkami, ktoré zákonodarca zvolil a navrhuje vlastnú predstavu. Jeho zdôvodnenie tohto nesúhlasu sa však opiera buď o repetitívne vymenovávanie ústavných princípov, alebo o dôvody, ktoré na úrovni abstraktnej kontroly ústavnosti nie sú udržateľné.

Takýmto dôvodom je napríklad tvrdenie navrhovateľa, že vymenovaním do funkcie sudcu „štát aproboval jeho odbornú spôsobilosť (s. 48 návrhu) a nemal by mať preto nástroje ju v ďalšom priebehu výkonu funkcie skúmať, pretože tým „absolútne spochybňuje princíp právnej istoty“ s. 49 návrhu) a „porušuje princíp ústavnej rovnováhy“ (s. 50 návrhu).

Porušením princípu ústavnej rovnováhy by podľa vlády naopak bolo, ak by preferencia generálneho prokurátora pre iné prostriedky realizácie legitímneho cieľa, než aké zvolil zákonodarca, mala byť dôvodom na prelomenie takého rozhodnutia zákonodarcu, ktoré nevykazuje žiadne známky svojvôle a opiera sa o kritériá racionálnej úvahy.»

i) K zodpovednosti sudcu za nevyužitie ponúkaných možností na vzdelávanie a k základnej zákonnej povinnosti sudcu prispievať svojimi znalosťami a schopnosťami pri odbornej príprave justičných čakateľov a funkčne mladších sudcov

„Podobne ako pri iných námietkach, aj v tomto bode neponúka navrhovateľ žiadne argumenty na podporu svojich tvrdení. To, čo uvádza v odôvodnení k predmetnému bodu, je možné označiť za obavy, nepodložené žiadnymi relevantnými argumentmi či príkladmi z praxe, ktoré by tieto obavy mohli potvrdiť...

Druhý namietaný rozpor s ústavou je už úplne kontraproduktívny s prvým namietaným rozporom. Ak v prípade prvého sa navrhovateľovi zdá, že do vzdelávania sudcov zasahuje až príliš výkonná moc, tak pri akceptácii jeho argumentov pri druhom rozpore by bolo protiústavným vzdelávanie sudcov samotnými sudcami. To už svedčí viac o účelovosti argumentov ako o ucelenej predstave o optimálnom systéme vzdelávania sudcov.“

j) K disciplinárnej zodpovednosti sudcov za svojvoľné rozhodnutie

«Navrhovateľ tvrdí, že sudca nemôže byť postihovaný za obsah súdneho rozhodnutia, pretože by to bolo rovnaké ako postihovanie poslancov za prijatie protiústavného zákona.

Domnievame sa, že toto prirovnanie navrhovateľ nemyslel vážne. Porovnávať výkon poslaneckého mandátu a výkon sudcovskej funkcie je z hľadiska základných štátovedeckých princípov nielenže nemožné ale aj neprípustné už len vzhľadom na také inštitúty ako je zákaz imperatívneho mandátu na jednej strane a časovo neobmedzené funkčné obdobie sudcu na druhej strane. Navyše jeden je súčasťou orgánu verejnopolitickej moci a druhý je súčasťou orgánov ochrany práva.

Ďalší argument navrhovateľa vychádza z toho, že obsah súdneho rozhodovania nemôže preskúmavať iný subjekt ako súd vyššej inštancie v rámci konania o opravných prostriedkoch, čo podopiera najmä znením čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Výkon disciplinárnej zodpovednosti, ktorej obsahom je posúdenie svojvoľného rozhodovania, či už disciplinárnym súdom alebo ústavným súdom rozhodne neporušuje čl. 6 dohovoru, pretože tieto orgány možno z hľadiska ich nestrannosti a nezávislosti chápať ako tribunály v zmysle tohto článku a v disciplinárnom konaní nemajú žiadnu možnosť zasahovať do obsahu súdneho rozhodnutia vo vzťahu k účastníkom konania. Na podporu tohto tvrdenia je dôležité pripomenúť minimálne dve veci.

Po prvé čl. 6 dohovoru nepoužíva pojem „súd“, ale pojem „tribunál“, pričom „tribunál“ chápe ako orgán, ktorý má garantovať nezávislé a nestranné rozhodovanie. Z rozhodnutí štrasburských orgánov ochrany práva nevyplýva, že členom tribunálu musí byť sudca a teda disciplinárny súd bude považovaný za tribunál nie preto, že jeho členmi sú sudcovia ale preto, že jeho organizácia a činnosť vykazuje základné záruky nezávislého a nestranného rozhodovania v zmysle čl. 6 dohovoru. Ani navrhovateľ neposkytol žiaden argument, ktorý by spochybňoval nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho súdu.

Po druhé je potrebné rozlišovať medzi posudzovaním súdneho rozhodovania z pohľadu účastníkov konania a z pohľadu rozhodujúceho sudcu. Je možné súhlasiť s navrhovateľom, že posudzovanie súdneho rozhodovania z pohľadu účastníkov konania (vzhľadom na meritum veci) nemôže byť zverené nikomu inému ako súdu vyššej súdnej inštancie v rámci systému opravných prostriedkov. Avšak v prípade posudzovania rozhodovania sudcu s účinkami nie na obsah súdneho rozhodnutia ale na spôsob

rozhodovania sudcu, bez možnosti zmeny obsahu súdneho rozhodnutia, nejde o výkon súdnictva ale o výkon, či uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti voči sudcovi a preto nie je nevyhnutné, aby ho vykonával súd vyššej súdnej inštancie. Rovnako tak nič nebráni tomu, aby tak postupoval aj ústavný súd, pretože nebude ani „preskúmavať zákonnosť" a ani „zrušovať alebo nahrádzať rozhodnutia všeobecných súdov".

Navrhovateľ vo svojej argumentácii týkajúcej sa tohto bodu sugeruje myšlienku, že rozhodovanie disciplinárneho súdu o disciplinárnom previnení sudcu podľa napadnutého ustanovenia nahrádza bežnú rozhodovaciu činnosť súdov vyššieho stupňa v konaní o opravných prostriedkoch.

Z napadnutého ustanovenia však nič také nevyplýva a neznamená teda, že by sa posúdenie rozhodnutia ako svojvoľného mohlo a malo vzťahovať na všetky rozhodnutia, ktoré boli zmenené či zrušené súdom vyššieho stupňa. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je pritom téza, že ak zákon pripúšťa ústavne konformný výklad a aplikáciu, absentujú dôvody pre vyslovenie jeho nesúladu s ústavou.

Účelom napadnutej zákonnej úpravy nie je nahradenie procesnej činnosti súdov vyššieho stupňa, ale možnosť disciplinárne postihovať práve také konanie sudcu, dôsledkom ktorého je, resp. bol významný zásah do dôveryhodnosti a autority súdnej moci. Neexistuje preto žiaden dôvod vychádzať z apriórneho a empiricky nijako nepodloženého predpokladu, že takáto možnosť má viesť k zasahovaniu do nezávislého rozhodovania súdov, pokiaľ, samozrejme, táto nezávislosť nemá znamenať nezávislosť orgánu aplikácie práva na ústave a zákonoch. Práve tá by totiž vo svojich dôsledkoch predstavovala popretie tak základných východísk demokratického právneho štátu ako aj základných práv zakotvených v siedmom oddieli druhej hlavy ústavy. Ústava napokon v čl. 144 ods. 1 nehovorí len o nezávislom výkone funkcie sudcu, ale aj o jeho viazanosti ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu aj Európskeho súdu pre ľudské práva je pritom hodnotenie zjavne neodôvodnených alebo svojvoľných záverov orgánu aplikácie práva, vrátane súdu - a to tak skutkových, ako aj právnych záverov – ako dôvodu pre vyslovenie porušenia práva na spravodlivý súdny proces.

Okrem toho je nevyhnutné spomenúť, že súčasťou predpokladov pre disciplinárny postih takéhoto konania nevyhnutne musí byť príčinná súvislosť medzi rozhodnutím, ktoré

zjavne nemá oporu v právnom poriadku a vznikom značnej škody alebo iného obzvlášť závažného následku. Zákonodarca sa teda nerozhodol formou disciplinárnej represie predchádzať všetkým podobám konania spôsobilého ohroziť autoritu súdnej moci, ale len takým jeho podobám, ktoré vykazujú znaky porušenia základného ústavného práva a zároveň vedú ku kvalifikovanému následku. Podľa našej mienky sa týmto vymedzením zákonodarca „zmestil" do hraníc racionálnej úvahy – úvahy, ktorá legitímny cieľ realizuje primeranými prostriedkami.

Navrhovateľ tiež namieta vágnosť a teda v jeho ponímaní aj protiústavnosť niektorých pojmov. Vágnosť pojmu „svojvoľné rozhodnutie" a pod. však umožňuje disciplinárnym súdom zohľadňovať špecifiká konkrétneho prípadu a vytvoriť vlastný súdnoprecedenčný systém, ktorý by mal byť základom pre uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov. Z hľadiska svojej „vágnosti" je kompatibilný s inými pojmami využívanými pri definovaní disciplinárneho previnenia sudcov obsiahnutých v § 116 zákona č. 385/2000 Z. z.»

k) K disciplinárnym senátom a odvolaciemu disciplinárnemu senátu

«Navrhovateľ tvrdí, že ústavnú pôsobnosť súdnej rady podľa čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy zákonodarca napadnutými ustanoveniami zákona č. 385/2000 Z. z. „obmedzil spôsobom, ktorý nerešpektuje základné princípy právneho štátu". Zo znenia napadnutých ustanovení vyplýva, že toto tvrdenie sa môže relevantne týkať výlučne ustanovení § 119 ods. 3 a 10 zákona, ktoré upravujú podrobnosti tvorby disciplinárnych senátov.

Navrhovateľ teda namieta nesúlad medzi ústavnou úpravou, ktorá voľbu členov disciplinárnych senátov zveruje súdnej rade a zákonnou úpravou, ktorá voľbu členov disciplinárneho súdu ponecháva v pôsobnosti súdnej rady, ale upravuje podrobnosti postupu, predchádzajúceho tejto voľbe.

Ústavodarca však neustanovuje žiadne konkrétne podmienky ani obmedzenia, ktorými by bol zákonodarca viazaný pri úprave podrobností týkajúcich sa navrhovania kandidátov na členov disciplinárneho senátu. Naopak, obmedzuje sa na určenie, že voľba členov disciplinárnych senátov (a ich odvolávanie) je v pôsobnosti súdnej rady. Zákonodarca ustanovením § 119 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. do tejto pôsobnosti nijako nezasahuje a v plnom rozsahu ju súdnej rade ponecháva.

Podľa § 119 ods. 10 zákona č. 385/2000 Z. z., disciplinárny senát prvého stupňa je trojčlenný; jeden člen disciplinárneho senátu je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, jeden člen z kandidátov navrhnutých národnou radou a jeden člen z kandidátov navrhnutých ministrom. Odvolací disciplinárny senát je päťčlenný; jeden člen je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, dvaja členovia z kandidátov navrhnutých ministrom a dvaja členovia z kandidátov navrhnutých národnou radou.

Toto ustanovenie je možné vnímať ako istú úpravu ústavnej pôsobnosti súdnej rady voliť členov disciplinárnych senátov, pretože výkon tejto pôsobnosti viaže konkrétnymi predpokladmi voľby. Podľa názoru vlády však v tomto prípade ide o legitímne využitie zmocnenia, ktoré ústava priznáva zákonodarcovi ustanovením čl. 141a ods. 6, v zmysle ktorého zákon ustanovení podrobnosti o pôsobnosti súdnej rady.

Napadnuté ustanovenie je práve ustanovením podrobností o pôsobnosti súdnej rady voliť členov disciplinárnych senátov. Nejde pritom o zásah do podstaty pôsobnosti súdnej rady, keďže tej zostáva zachovaná možnosť výberu z osôb navrhnutých orgánmi disponujúcimi návrhovým oprávnením. Doterajšie skúsenosti z praxe dokonca svedčia o tom, že Súdna rada nielen že má možnosť na základe vlastnej úvahy „vybrať" kandidáta z katalógu navrhnutých osôb, ale že sa návrhom oprávnených subjektov necíti byť viazaná. Pôsobnosť sudcovskej rady, ministra spravodlivosti a národnej rady sa teda obmedzuje na možnosť kandidáta navrhnúť a bez autonómneho rozhodnutia súdnej rady o jeho zvolení sa tento nestáva členom disciplinárneho senátu. Z uvedených dôvodov nie sú ustanovenia § 119 ods. 3 a 10 zákona č. 385/2000 Z. z. v nesúlade s čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy.

Navrhovateľ ďalej namieta aj nesúlad § 119 ods. 6 až 8 zákona č. 385/2000 Z. z., teda ustanovenia upravujúce členstvo v disciplinárnom súde u osôb, ktoré nie sú sudcami. čl. 6 dohovoru nebráni tomu, aby členom disciplinárneho súdu bol aj „nesudca" a v súčasnosti vo väčšine demokratických štátov disciplinárnu zodpovednosť nad sudcami vykonávajú aj „nesudcovia" (napr. vo všetkých štátoch, kde najvyššia sudcovská rada je priamo disciplinárnym orgánom, v USA). Ide o všeobecný trend v posilňovaní zodpovednosti sudcov nie pred sudcami kolegami, ale pred celou právnickou obcou, ktorá môže reprezentatívnejšie posúdiť aj verejný záujem pri uplatňovaní disciplinárnej zodpovednosti sudcov.

Na tejto skutočnosti nič nemení ani navrhovateľova nie celkom správna interpretácia rozhodnutia ústavného súdu č. PL. ÚS 7/02. Toto rozhodnutie vychádzalo z aktuálnej zákonnej úpravy, závery, že k voľbe sudcov disciplinárneho súdu má prísť zo sudcov všeobecného súdu, sú spojené s dobovou zákonnou úpravou a nemožno ich automaticky uplatňovať v novom zákonnom rámci.

Vo vzťahu k ustanoveniu § 119 ods. 11 zákona č. 385/2000 Z. z. namieta navrhovateľ jeho zmätočnosť. V tomto bode sa prikláňame k tvrdeniu navrhovateľa, pokiaľ ide o nesúlad napadnutého ustanovenia s čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorého obsahovou súčasťou je aj požiadavka zrozumiteľnosti a jednoznačnosti právnej úpravy.

Pokiaľ ide o ustanovenie § 119 ods. 12 zákona č. 385/2000 Z. z., navrhovateľ na jednej strane namieta zákonnú úpravu podrobností o pôsobnosti súdnej rady voliť členov disciplinárnych senátov ako protiústavný zásah, na strane druhej vo vzťahu k pôsobnosti súdnej rady odvolávať členov disciplinárnych senátov absenciu takejto úpravy podrobností samú osebe vníma ako prekážku pre jej riadne uplatňovanie.

Zabúda pritom na výkladovú paradigmu, v zmysle ktorej nie je dôvod na zásah do prerogatívov zákonodarného zboru v prípade, ak napadnuté ustanovenie umožňuje a predpokladá ústavne konformný výklad a aplikáciu. Skutočnosť, že zákonodarca sa rozhodol neupraviť v napadnutom ustanovení podrobnosti o pôsobnosti súdnej rady odvolávať členov disciplinárneho senátu sama osebe nemá ako predstavovať rozpor s tými ustanoveniami ústavy, ktoré navrhovateľ v tejto súvislosti označil.

Pokiaľ ide o samotný obsah napadnutého ustanovenia, obmedzuje sa navrhovateľ na tvrdenie, že napadnuté ustanovenia neuvádza vzdanie sa funkcie člena disciplinárneho senátu ako dôvod pre zánik funkcie člena disciplinárneho senátu. Opomína pritom skutočnosť, že vzdanie sa tejto funkcie nie je v zmysle zákona možné bez vzdania sa funkcie sudcu, ktorým funkcia sudcu zaniká. Systematický výklad preto jednoznačne a bez najmenších pochybností smeruje k tomu, že zánik funkcie sudcu v sebe subsumuje aj situáciu, kedy k tomuto zániku funkcie došlo v dôsledku jej vzdania sa.

Ďalšie námietky navrhovateľa k § 119 zákona č. 385/2005 Z. z. majú legislatívno-technický charakter a sú odstrániteľné napríklad v prípade odseku 9 priamou aplikáciou ústavy.

Výnimkou je namietané ustanovenie v poslednej vete § 119 ods. 5 zákona č. 385/2005 Z. z., pri ktorom sú úvahy navrhovateľa akceptovateľnejšie.»

l) K oprávneniu ministra spravodlivosti a verejného ochrancu práv podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi

«Navrhovateľ tvrdí, že „v rukách ministra spravodlivosti sa koncentruje moc, ktorá výrazným spôsobom spochybňuje nezávislosť súdov a sudcov, a tým aj základné právo na súdnu ochranu na nestrannom a nezávislom súde“. Avšak pokiaľ ide o nesúlad medzi napadnutým ustanovením zákona č. 385/2005 Z. z. a označenými ustanoveniami ústavy, neponúka navrhovateľ žiadne iné dôvody, než jeho presvedčenie, že právomoc ministra spravodlivosti podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi „odporuje základným princípom demokratického a právneho štátu, princípu ústavnosti, princípu deľby moci, princípu ústavnej rovnováhy a princípu nezávislosti súdnej moci“.

Takouto argumentáciou sám navrhovateľ degraduje a oslabuje vyššie uvedené princípy. Nazývať porušením týchto princípov rozhodnutie zákonodarcu zveriť, okrem iných subjektov, aj ministrovi spravodlivosti možnosť podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi - návrh, o ktorom rozhoduje výlučne najvyšší súd ako disciplinárny súd - znamená nahradiť autonómny a plnohodnotný obsah týchto kľúčových postulátov repetitívnymi floskulami postrádajúcimi akúkoľvek ústavnoprávnu relevanciu.

Vláda považuje za nevyhnutné upozorniť na to, že medzi ministrom a členom disciplinárneho senátu nie je také bezprostredné puto, ktoré by mohlo priamo ohroziť nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho konania. Disciplinárny súd nie je orgánom ministra spravodlivosti a minister nemá žiadne oprávnenie zasahovať do jeho činnosti. Nemôže ani uplatňovať voči členom disciplinárneho súdu zodpovednosť, pretože odvolať z funkcie ich môže len súdna rada.

Minister spravodlivosti však má ústavnú zodpovednosť pred parlamentom za riadny chod súdnictva a návrh na disciplinárne konanie je jednou z mala možností ako môže ovplyvniť napríklad nečinnosť sudcu, ktorá v prípade svojho rozšírenia by reálne mohla ohroziť fungovanie súdnictva a teda aj právo na súdnu ochranu ako kľúčové ľudské právo.

Musíme konštatovať, že tak, ako na viacerých iných miestach návrhu, ani tu navrhovateľ neprejavuje žiadne úsilie vysvetliť, v čom by návrhová právomoc ministra

spravodlivosti mohla ohroziť nezávislosť a nestrannosť súdov a či doterajšie skúsenosti s jej uplatňovaním poskytujú čo len minimum opory pre takéto tvrdenie. Vláda nenachádza žiadny dôvod, pre ktorý by toto úsilie navrhovateľa mala suplovať.

Právo verejného ochrancu práv podávať návrhy na začatie disciplinárneho konania je údajne protiústavné z dôvodu, že „ústavodarca nepriznal verejnému ochrancovi práv žiadne oprávnenia vo vzťahu k súdom a sudcom, nemôže mu ich priznať ani zákon".

Ak by sa aj akceptoval tento argument, tak nie je celkom pravdivý v tvrdení, že verejný ochranca práv nemá žiadne oprávnenia vo vzťahu k súdom a sudcom. Predseda súdu plní totiž aj úlohy výkonu verejnej správy a práve za nesplnenie povinností ako orgánu verejnej správy môže byť disciplinárne stíhaný, pretože jedna zo skutkových podstát disciplinárneho previnenia sudcu je aj neplnenie povinností pri výkone verejnej správy.»

m) K odňatiu základného práva na súdnu ochranu disciplinárne stíhaným sudcom

„K odňatiu práva na súdnu ochranu malo podľa navrhovateľa prísť tým, že disciplinárny súd nie je súdom, čo navrhovateľ oprel o rozhodnutie ústavného súdu, ktorý to konštatoval vo vzťahu k čl. 130 ods. 1 ústavy. To, že disciplinárny súd nemá oprávnenie podľa čl. 130 ods. 1 ústavy ešte automaticky neznamená to, že neposkytuje ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy."

n) K postaveniu a pôsobnosti ministerstva spravodlivosti ako ústredného orgánu štátnej správy pre súdy

«Namietaním rozporu § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy navrhovateľ považuje za protiústavné, aby ministerstvo spravodlivosti vykonávalo štátnu správu súdov. Navrhovateľ spochybňuje možnosť výkonu verejnej správy súdov orgánom štátnej správy súdov a predstavuje svoju víziu, že ústave viac vyhovuje, keby verejnú správu súdov vykonávala súdna rada ako orgán sudcovskej legitimity. Ako sám navrhovateľ tvrdí, „na základe dôslednej analýzy Ústavy Slovenskej republiky a jej princípov dospel k názoru, že za najvyšší orgán správy všeobecných súdov by mala byť ustanovená Súdna rada Slovenskej republiky".

Pod „dôslednou analýzou“ ústavy a jej princípov navrhovateľ rozumie použitie metódy systematického výkladu ústavy a čiastočne aj ideologickej metódy.

Na základe metódy systematického výkladu ústavy dospel navrhovateľ k záveru, že súdna moc je upravená v siedmej hlave ústavy a výkonná moc v šiestej hlave ústavy, na základe ktorej (čl. 122 ústavy) je zriadené aj ministerstvo spravodlivosti. Podľa navrhovateľa „táto skutočnosť ho v právnom štáte vylučuje z postavenia a pôsobnosti orgánu štátnej správy pre súdy“.

Takýto „systematický“ výklad ústavy má pri jeho mechanickej aplikácii viacero úskalí. Prvým je hneď to, či správa súdov je inštitútom verejnej (štátnej) správy alebo inštitútom výkonu súdnictva. Ak je inštitútom verejnej správy, potom je len prirodzené, že bude súčasťou právomoci výkonnej moci. To podporuje aj čl. 141 ods. 2 ústavy, ktorý priamo prikazuje, aby sa výkon súdnictva vykonával oddelene od iných štátnych orgánov a teda aby sa nezamieňal výkon správy súdov s výkonom súdnictva.

V prípade, že by ústava chcela preniesť výkon časti verejnej správy z orgánov výkonnej moci na súdne orgány tak by to musela výslovne uviesť. Podobne ako by musela výslovne uviesť, že výkon súdnictva môžu vykonávať aj orgány verejnopolitickej moci (parlament, vláda alebo prezident). Ani jedno ani druhé však ústava neuviedla, s jednou výnimkou, a to, že časť výkonu správy vecí sudcov preniesla na súdnu radu ako orgán sudcovskej legitimity. Čl. 122 ústavy na druhej strane zákonodarcu ničím neobmedzil pri určovaní konkrétnej podoby výkonu verejnej správy, pretože umožnil voľnú úvahu, ktorému štátnemu orgánu zverí výkon správy súdov a v akom rozsahu, prípadne v akom rozsahu umožní na výkone štátnej správy participovať samosprávne orgány.

Druhú metódu výkladu ústavy, a to ideologickú, využíva navrhovateľ nie na analýzu účelu správy súdov ale na analýzu sudcovskej nezávislostí. Sudcovská nezávislosť z hľadiska svojho účelu nie je cieľom, ale len prostriedkom na dosiahnutie cieľa a týmto cieľom je nestranné, včasné, zákonné a spravodlivé súdne rozhodovanie. Tomuto cieľu má rovnako slúžiť sudcovská nezávislosť a rovnako správa súdov. Pri výkone správy súdov sa nemôže ohroziť sudcovská nezávislosť a sudcovskú nezávislosť nemožno aplikovať tak, aby sa zmaril riadny chod súdov.

Už z tohto jednoduchého vymedzenia základných pojmov je zrejmé, že deľba výkonu verejnej moci nie je samoúčelom a nemá slúžiť len na oddelenie výkonu verejných moci ale

aj na to, aby sa tieto verejné moci riadne vykonávali. K tomu slúžia aj zákonné inštitúty spojené so správou súdov. Ústava pritom ponechala na zákonodarcu, aby našiel optimálny model správy súdov, ktorý by zabezpečil ich riadny chod a následne nestranné, včasné, zákonné a spravodlivé súdne rozhodovanie. Ústava predpokladá, že správa súdov je súčasťou verejnej správy, ktorú vykonávajú predovšetkým orgány štátnej správy a zákonodarca neporušil text ústavy, keď správou súdov poveril ministerstvo spravodlivosti.

Navrhovateľ predložil v ústavnom podnete aj námet de constitutione ferenda, aby správu súdov vykonávala súdna rada. Bez zmeny ústavy a doplnenia právomocí súdnej rady to však možné nie je. Napriek tomu je tento námet veľmi diskutabilný a v odbornej slovenskej spisbe ojedinelý. Súdna rada je totiž všeobecne považovaná za ústavný orgán sudcovskej legitimity, ktorý (a sám navrhovateľ to na viacerých miestach podnetu aj kriticky priznal) nie je uspôsobený na činnosť orgánu výkonnej moci s konkrétnymi kompetenciami výkonu štátnej správy.

Ťažko si predstaviť uplatňovanie zodpovednosti súdnej rady za riadny chod súdnictva a absolútna väčšina štátov (Maďarská republika je napríklad výnimkou potvrdzujúcou pravidlo) najvyššiu sudcovskú radu využíva ako orgán sudcovskej legitimity s niektorými oprávneniami pri výkone správy vecí sudcov, pričom túto správu vecí sudcov je potrebné v záujme garantovania sudcovskej nezávislosti odlišovať od správy súdov a správy výkonu súdnictva.

Navyše, ako uvádza vláda vo všeobecnej časti tohto stanoviska, vo všetkých relevantných európskych štátoch výkonom správy súdov je poverené ministerstvo spravodlivosti bez toho, aby ho na to príslušná ústava osobitne splnomocňovala a ani v jednom z nich nie sú pochybnosti o ústavnosti takéhoto riešenia.»

o) K štátnej správe súdov vykonávanej ministrom spravodlivosti a ministerstvom spravodlivosti podľa zákona č. 385/2000 Z. z.

«Navrhovateľ v zásade len opakuje všeobecné argumenty uvádzané v súvislosti s namietanou neústavnosťou § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. a ani pri jednom napadnutom ustanovení neuvádza aké sú dôvody namietaného rozporu s ústavou. Vôbec nie je napríklad jasné, čim právomoc ministerstva spravodlivosti vydať všeobecne záväzný predpis, ktorý ustanoví náhrady za výkon funkcie prísediaceho porušuje ústavu. Úplne

vykonštruované tiež pôsobí „odôvodnenie“ porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré má viac charakter procesnoprávnej záruky spravodlivého súdneho konania, čo napríklad potvrdil aj Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní PL. ÚS 24/05-12, keď dospel k záveru, že v prípade tohto ustanovenia dohovoru ide o ustanovenie procesnej povahy, ktoré sa uplatňuje v konaní o individuálnych sťažnostiach“.

Záverečná rozsiahla argumentácia navrhovateľa, formou citácie rozhodnutia ústavného súdu č. PL. ÚS 52/99, len zdôrazňuje skutočnosť, že nezávislosť súdnictva nie je samoúčelným ústavným inštitútom ale jeho cieľom je zabezpečiť riadny výkon súdnictva, ktorým je včasné a zákonné súdne rozhodovanie. Ak verejná správa súdov zabezpečuje tento cieľ bez toho, aby priamo zasahovala do obsahu výkonu súdnictva potom spĺňa ústavné požiadavky na ňu kladené, najmä v č. 141 ods. 2 ústavy.»

p) K štátnej správe súdov vykonávanej ministrom spravodlivosti a ministerstvom spravodlivosti podľa zákona č. 185/2002 Z. z.

«Podľa navrhovateľa možnosť Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodnúť len po dohode s ministrom spravodlivosti „nerešpektuje ústavné postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky, nezabezpečuje inštitucionálnu nezávislosť súdnictva ako celku, ani nezávislosť sudcov, a tým porušuje princíp nezávislosti súdnictva, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti. Pri dôsledne uplatňovanom princípe deľby moci súdna moc nesmie byť podriadená žiadnej inej štátnej moci“.

Nie je zrejmé (navrhovateľ neuviedol ani jeden argument), čím by sa systémom spolurozhodovania súdnej rady a ministra spravodlivosti mohla súdna moc podriadiť inej moci. Opätovne tu treba pripomenúť, že súdna rada nie je orgánom výkonu súdnictva a nemá právomoc vykonávať súdnictvo. Súdna rada je orgánom sudcovskej legitimity.

V prípade vecí, kde rozhoduje po dohode s ministrom spravodlivosti ide o právomoc súdnej rady, ktorú jej na základe ústavného zmocnenia poskytol zákonodarca, pričom ústava zákonodarcu neobmedzila v určovaní spôsobu rozhodovania súdnej rady v týchto veciach a teda ponechala zákonodarcovi potrebný priestor pre zapojenie ministra spravodlivosti do tohto procesu.»

r) K oprávneniam ministerstva spravodlivosti v oblasti rozpočtu súdov Slovenskej republiky a k jeho oprávneniam pri zostavovaní rozpočtu najvyššieho súdu a generálnej prokuratúry

«Zostavovanie návrhu štátneho rozpočtu vždy bolo úlohou exekutívy – nie zákonodarnej a ani nie súdnej zložky moci. Oprávnenie vyjadrovať sa k návrhu rozpočtovej kapitoly štátnych orgánov ochrany práva nie je samoúčelné. Patrí medzi základné povinnosti štátu zabezpečiť ochranu života, zdravia a majetku, ako aj ochranu ostatných práv a oprávnených záujmov osôb, vrátane zabezpečenia prísneho, spravodlivého a rýchleho potrestania tých, ktorí tieto práva porušujú či inak ohrozujú. Z pohľadu výkonnej moci je jednou zo základných požiadaviek zabezpečenie financií na správne fungovanie výkonu spravodlivosti. s tým súvisí jednotné materiálne zabezpečenie sústavy orgánov ochrany práva, platových náležitostí, technického vybavenia a podobne. Základným nástrojom, ktorý výkonná moc na zabezpečenie uvedeného má, je navrhovanie štátneho rozpočtu, schvaľovaného zákonodarným zborom a jeho následná realizácia. Ak porovnáme zákonné úpravy v rozpočtovaní najvyšších súdnych orgánov, resp. orgánov prokuratúry v ostatných krajinách Európy, môžeme konštatovať, že takmer vo všetkých krajinách Európskej únie sú tieto financované prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva spravodlivosti.

Nie je zrejmé a ani navrhovateľ neponúka žiadne argumenty, prečo by malo byť oprávnenie ministerstva spravodlivosti vyjadrovať sa k návrhu rozpočtovej kapitoly najvyššieho súdu či generálnej prokuratúry v rozpore s ústavou. Ministerstvo spravodlivosti je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy. Minister spravodlivosti má ústavnú zodpovednosť voči národnej rade aj za to, ako je zabezpečené fungovanie výkonu súdnej moci v Slovenskej republike. Je len prirodzené, že má možnosť vyjadriť sa k návrhu rozpočtovej kapitoly najvyššieho súdu.

Zákon č. 523/2004 Z. z. v rámci rozpočtového procesu ustanovuje oprávnenie Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“) riadiť a usmerňovať práce na návrhu rozpočtu verejnej správy. Každý správca rozpočtovej kapitoly (teda aj najvyšší súd a generálna prokuratúra) je povinný predkladať v určenej lehote a rozsahu návrhy rozpočtovej kapitoly ministerstvu financií.

Podľa ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 153/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov činnosť vojenských prokuratúr a vojenskej súčasti generálnej prokuratúry hmotne zabezpečuje ministerstvo obrany a tieto zložky prokuratúry, resp. ich príjmy a výdavky sú rozpočtované v rámci kapitoly ministerstva obrany.

Je zarážajúce a hraničiace s účelovosťou, že tieto a mnohé ďalšie oprávnenia ministerstva financií či postavenie ministerstva obrany, ako orgánov výkonnej moci, nepovažuje navrhovateľ za rozporné s ústavou, ale rozpor už nachádza pri vyjadrovacom oprávnení ministerstva spravodlivosti.

Navrhovateľ nachádza protiústavnosť tam, kde ústava neukladá zákonodarcovi žiadne obmedzenia - úprava procesu predkladania návrhu štátneho rozpočtu a štátneho záverečného účtu na úrovni vlády, resp. možnosť člena vlády vyjadriť sa k rozpočtovým kapitolám, je toho príkladom. Vyjadrovacie oprávnenie je bežné aj pri dvoch subjektoch, ktoré nie sú vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti a nič nenaznačuje, že by výkonom tohto oprávnenia sa generálna prokuratúra alebo najvyšší súd dostal do podriadeného postavenia voči ministerstvu spravodlivosti tak ako je to uvádzané v návrhu.»

Navrhovateľ sa k stanovisku vedľajšieho účastníka, ktoré mu ústavný súd zaslal na vedomie, vyjadril argumentačne obsiahlym podaním z 10. februára 2006, v ktorom v prevažnej miere odmietol jeho názory označujúc jeho argumentáciu za účelovú, ktorá nemá oporu v ústavných článkoch, ústavných princípoch ani v právnej vede.

IV.

Relevantné znenie príslušných článkov ústavy a dohovoru, s ktorými podľa navrhovateľa kolidujú namietané ustanovenia, resp. časti zákona č. 385/2000 Z. z., zákona č. 530/2004 Z. z., zákona č. 283/2002 Z. z., zákona č. 575/2001 Z. z., zákona č. 154/2001 Z. z., zákona č. 185/2002 Z. z., zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z. a zákona č. 141/1961 Zb., je takéto:

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

Podľa čl. 141 ods. 2 ústavy súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.

Podľa čl. 141a ods. 4 ústavy do pôsobnosti súdnej rady patrí

a) predkladať prezidentovi návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,

b) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,

c) predkladať prezidentovi návrhy na vymenovanie predsedu najvyššieho súdu a podpredsedu najvyššieho súdu a návrhy na ich odvolanie,

d) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,

e) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,

f) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu,

g) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávnych a trestnoprávnych veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Podľa čl. 145 ods. 1 ústavy sudcov vymenúva a odvoláva prezident na návrh súdnej rady; vymenúva ich bez časového obmedzenia.

Podľa čl. 145 ods. 3 ústavy predsedu najvyššieho súdu a podpredsedu najvyššieho súdu vymenúva na návrh súdnej rady zo sudcov najvyššieho súdu prezident na päť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu najvyššieho súdu alebo za podpredsedu najvyššieho súdu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Pred uplynutím funkčného obdobia môže prezident odvolať predsedu najvyššieho súdu alebo podpredsedu najvyššieho súdu z dôvodov ustanovených v čl. 147.

Podľa čl. 145a ods. 2 ústavy sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v súdnej rade.

Podľa čl. 146 ústavy sudca sa môže svojej funkcie vzdať písomným oznámením prezidentovi. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.

Podľa čl. 147 ods. 1 ústavy prezident na návrh súdnej rady sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do národnej rady.

Podľa čl. 147 ods. 2 ústavy prezident na návrh súdnej rady môže sudcu odvolať,

a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,

b) ak dosiahol vek 65 rokov.

Podľa čl. 148 ods. 1 ústavy sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.

Podľa čl. 148 ods. 2 ústavy dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 150 ústavy na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident na návrh národnej rady.

Podľa čl. 151a ods. 1 ústavy verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

V.

Zmeny napadnutých zákonov, ku ktorým došlo po prijatí návrhu v tejto veci, sa dotkli aj niektorých ustanovení zákonov, nesúlad ktorých s ústavou a dohovorom namietal navrhovateľ.

Podľa ustanovenia § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde ak preskúmavané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, konanie sa zastaví.

Jednou z podstatných podmienok konania o súlade právnych predpisov je ich platnosť.

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že ochranu ústavnosti treba chápať materiálne. To tiež znamená, že v prípade zmien ustanovení dotknutého právneho predpisu, ktorý je predmetom konania o súlade právnych predpisov pred ústavným súdom v súlade s požiadavkou materiálnej ochrany ústavnosti, nič nebráni tomu, aby ústavný súd v konaní pokračoval, ak aj napriek novelizácii dotknutých ustanovení ústavný problém možného nesúladu právnych predpisov stále trvá a záujem na ochrane ústavnosti vyžaduje jeho vyriešenie (m. m. PL. ÚS 22/06).

Pretože § 148 ods. 3, 6 a 8 a § 149 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. boli s účinnosťou od 1. apríla 2009 na základe čl. IV bodu 8 zákona č. 59/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 517/2008 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. apríla 2009, zrušené, ďalej § 24 ods. 2 posledná veta, § 114 ods. 2 prvá veta slovné spojenie „... a predsedu Špeciálneho súdu...“, § 150a ods. 1 slovné spojenie „... na návrh ministra...“ a § 151c ods. 1 slovné spojenie „... ktorej členov vymenuje minister spravodlivosti po predchádzajúcom súhlase súdnej rady“ zákona č. 385/2000 Z. z. stratili platnosť 17. januára 2010, t. j. po šiestich mesiacoch od vyhlásenia nálezu ústavného súdu z 20. mája 2009 vo veci namietaného nesúladu zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky v Zbierke zákonov pod č. 290/2009 Z. z. (ďalej len „nález ústavného súdu z 20. mája 2009“), taktiež namietaný § 11 ods. 1 slovné spojenie „... na návrh ministra...“, § 11 ods. 4, § 17 písm. g), § 22 ods. 2 písm. a) slovné spojenie „... predsedu najvyššieho súdu, podpredsedu najvyššieho súdu a...“, § 22 ods. 4, § 27, § 30 ods. 7 prvá veta slovné spojenie „... a podľa okolností aj za nevyužite ponúkaných možností na vzdelávanie...“, § 119 ods. 5 posledná veta, 119 ods. 11, § 28 ods. 1 slovné spojenie „.. určeného ministrom spravodlivosti podľa osobitného zákona...“, § 32 ods. 5 druhá veta, § 32 ods. 7, § 33 ods. 2 slova „Minister“, § 33 ods. 3 slova „ministra“ zákona č. 385/2000 Z. z. stratili 31. decembra 2008 v dôsledku novelizácie vykonanej na základe

čl. II zákona č. 517/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj zákon č. 517/2008 Z. z.), svoju platnosť v rozsahu namietanom navrhovateľom v návrhu na vyslovenie ich nesúladu s ústavou a dohovorom, ďalej § 2 ods. 1 slovné spojenie „... alebo sudcom...“, § 4 úvodná veta slovné spojenie „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 1 písm. e) slovné spojenie „... alebo sudcom...“, § 6 ods. 1 slovné spojenie „... alebo sudcom...“ zákona č. 530/2004 Z. z. stratili svoju platnosť od 1. januára 2007 na základe novelizácie vykonanej zákonom č. 236/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 236/2007 Z. z.“), tiež § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 31. decembra 2007, a napokon, pokiaľ ide o namietané ustanovenia § 266 ods. 1 slovné spojenie „... alebo minister spravodlivosti...“, § 266 ods. 7 slovné spojenie „... alebo minister spravodlivosti...“, § 272 slovné spojenie „... alebo minister spravodlivosti...“, § 275 ods. 4 slovné spojenie „... alebo minister spravodlivosti...“ a § 276 slovné spojenie „... alebo minister spravodlivosti...“ zákona č. 141/1961 Zb., bol uvedený zákon s účinnosťou od 1. januára 2006 zrušený zákonom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, rozhodlo plénum ústavného súdu o zastavení konania v tejto časti (bod 1 výroku tohto nálezu).

VI.
K niektorým metodologickým otázkam v tomto konaní

Navrhovateľ sa domáha vyslovenia nesúladu viacerých zákonov (ich častí alebo jednotlivých ustanovení) s ústavou. Jednotiacim zámerom jeho návrhu je dosiahnuť výsledok, ktorý by zabezpečil predovšetkým ústavne akceptovateľné oddelenie výkonnej moci od súdnej moci, ktoré je podľa jeho názoru v súčasnosti nedostatočné, čo vedie k ohrozeniu výkonu súdnej moci, nezávislého postavenia sudcov, a tým aj k narušeniu princípov právneho štátu, najmä deľby moci a napokon aj základného práva na súdnu ochranu.

Rozhodnutie o čiastkových návrhoch predpokladá ujasnenie viacerých ústavných otázok týkajúcich sa vzťahu medzi výkonnou mocou a súdnou mocou s osobitným zreteľom nielen na deľbu moci, ale aj systém vzájomnej kontroly a rovnováhy v rámci ústavného poriadku.

Z toho dôvodu je v prvom rade potrebné preskúmať všetky oprávnenia, ktoré napadnuté právne úpravy priznávajú výkonnej moci (exekutíve), reprezentovanej predovšetkým ministrom spravodlivosti a ministerstvom spravodlivosti a konfrontovať ich obsah a dosah predovšetkým s problémom možného ovplyvňovania nezávislého postavenia súdov a sudcov, ktoré je funkčným princípom ovládajúcim rozhodovanie súdov vo zverených oblastiach (čl. 142 ods. 1 ústavy). Ak by malo niektoré z oprávnení orgánov výkonnej moci reálny vplyv na nezávislé rozhodovanie súdov a sudcov, potom je nespochybniteľné, že takéto oprávnenie vybočuje zo systému dovolenej vzájomnej kontroly a rovnováhy, lebo účelom tohto systému nemôže byť narušenie podstaty výkonu súdnej moci, ktorým je nezávislé rozhodovanie v ústavne vymedzenom rozsahu.

Ďalej pri tomto skúmaní je osobitne dôležité ústavné postavenie súdnej rady. Ústava síce neobsahuje žiadne vymedzenie jej postavenia, ale napriek tomu a bez ohľadu na skutočnosť, že ústavodarca ju zaradil do súdnej moci, je zrejmé, že súdna rada je ústavným orgánom, ktorý:

- nevykonáva v žiadnom ohľade súdnu moc,
- podľa jej kompetencií vykonáva vo všeobecnom zmysle slova správu súdnej moci, t. j. rozhoduje alebo spolurozhoduje alebo sa vyjadruje k otázkam ekonomického, finančného, organizačného a personálneho zabezpečenia výkonu súdnej moci a sčasti aj jeho kontroly,
- pôsobí pri správe súdnictva v súčinnosti s ministerstvom spravodlivosti alebo ministrom spravodlivosti.

Východiskom pre analýzu ústavnosti niektorých ustanovení napadnutých týmto návrhom generálneho prokurátora je preto kapacita súdnej rady meraná obsahom jej oprávnení pri správe všeobecného súdnictva pôsobiť ako protiváha voči ministerstvu

spravodlivosti a ministrovi spravodlivosti s dôrazom na zabezpečenie nezávislého výkonu súdnej moci súdmi a sudcami.

V návrhu sú napádané viaceré úkony (odvolanie, dočasné pozastavenie výkonu funkcie, pôsobenie v medzinárodných organizáciách alebo v štruktúrach zákonodarnej alebo výkonnej moci, výpomoc súdu) alebo povinnosti ukladané sudcom (povinnosť podrobiť sa hodnoteniu, povinnosť sudcu prispievať svojimi znalosťami a schopnosťami pri odbornej príprave justičných čakateľov a funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov, povinnosť nedopúšťať sa svojvoľných rozhodnutí), ktoré podľa názoru navrhovateľa nie sú zlučiteľné s ich nezávislým postavením. Základným východiskom pri skúmaní týchto úkonov, ich subjektov a účinkov, ako aj povinností ukladaných sudcom je preto ich reálny, nielen tvrdený vplyv na ich nezávislé rozhodovanie. Bez takej kvality tohto vplyvu nie je možné prisvedčiť tomu, aby sudcovia neboli adresátmi alebo subjektmi napádaných úkonov alebo ukladaných povinností.

Ústavný súd sa musí v tomto konaní vyrovnať aj s otázkou vytvárania, skladby a pôsobenia disciplinárnych súdov a senátov. V tomto ohľade je potrebné vychádzať z rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/02 a zo zákonnej úpravy, ktorá je určujúcim kritériom na skúmanie ústavnosti kreovania, zloženia a pôsobenia disciplinárnych súdov a senátov, pretože tieto orgány nemajú žiadnu oporu v ústave.

Napokon, pri skúmaní ústavnosti napadnutých ustanovení je nevyhnutné vziať do úvahy, že súdna moc, jej výkon a uplatňovanie sa nemôžu vnímať izolovane od iných zložiek štátnej moci a od nevyhnutnosti spoločenskej kontroly. Taký stav by viedol k vytvoreniu do seba uzavretého systému, ktorý by fungoval na princípe samokontroly a vlastnej obnovy bez možnosti preveriť ústavne akceptovateľnými metódami, či v tomto systéme nedochádza k prejavom disfunkcie.

VII.

K súladu napadnutých právnych predpisov s označenými článkami ústavy a dohovoru

1. Navrhovateľ na podporu svojho návrhu na vyslovenie nesúladu § 17 písm. c) až písm. e), § 20 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. v časti začínajúcej slovami „... dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia...“ a končiacej slovami „... spôsobilosť na právne úkony obmedzená“ a § 20 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 a čl. 147 ods. 1 ústavy uviedol tieto podstatné dôvody:

«Ústava Slovenskej republiky, neupravuje priamo inštitút zániku funkcie sudcu. Sudcovi priznáva oprávnenie vzdať sa funkcie sudcu s tým, že jeho funkcia v takom prípade zaniká [(čl. 146) uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo prezidentovi doručené písomné oznámenie sudcu o vzdaní sa funkcie, pozn.] prezidentovi Slovenskej republiky ukladá povinnosť na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolať sudcu (čl. 147 ods. 1) a prezidentovi Slovenskej republiky priznáva oprávnenie na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolať sudcu (čl. 147 ods. 2). Tieto právne úkony spolu s právnou udalosťou, ktorou je smrť sudcu, sú nepochybne takými právnymi skutočnosťami, na základe ktorých zaniká funkcia sudcu. Ostatné dôvody zániku funkcie sudcu ustanovené v zákone č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich nemajú žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky, dokonca niektoré z nich sú v priamom rozpore s Ústavou Slovenskej republiky.

Podľa čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.

Voliteľnosť sudcu do Národnej rady Slovenskej republiky je jedným z ústavných predpokladov na vymenovanie za sudcu. Podľa čl. 145 ods. 2 prvej vety ústavy za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov a má vysokoškolské právnické vzdelanie. Podľa

čl. 74 ods. 2 ústavy za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

Z uvedených ústavných ustanovení možno vyvodiť jednoznačný záver, že voliteľnosť sudcu do Národnej rady Slovenskej republiky zaniká

- pozbavením sudcu spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzením jeho spôsobilosti na právne úkony,

- stratou štátneho občianstva Slovenskej republiky,

- zmenou trvalého pobytu mimo územia Slovenskej republiky.

Zánik voliteľnosti sudcu do Národnej rady Slovenskej republiky je zaradený medzi ústavné dôvody, na základe ktorých musí byť sudca odvolaný prezidentom Slovenskej republiky podľa čl. 147 ods. 1 ústavy, z tohto dôvodu pozbavenie sudcu spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony, stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky a zmenu trvalého pobytu mimo územia Slovenskej republiky nemôže zákonodarca ustanoviť za právne skutočnosti, na základe ktorých funkcia sudcu zaniká priamo zo zákona. Funkcia sudca v takých prípadoch zanikne až na základe právneho úkonu, ktorým je odvolanie sudcu z funkcie. Na základe uvedeného zastávam názor, že schválením ustanovení § 17 písm. c) až e), § 20 ods. 1, pokiaľ ide o slová „dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol sudca pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorým bola jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená, a“ a § 20 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich zákonodarca porušil čl. 147 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd Slovenskej republiky už potvrdil (PL. ÚS 38/95), že tento záväzok sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky a na proces prijímania zákonov. Preto ak ide o zákonnú úpravu otázok, ktorá už tvorí predmet ústavnej úpravy, Národná rada Slovenskej republiky je pri prijímaní takýchto zákonov (a to bez ohľadu na účel, ktorý sa ich prijatím sledoval – napríklad upraviť podrobnosti, podmienky, spôsob) viazaná záväzkom neprekročiť jej medze, t. j. tak jej rozsah, ako aj ďalšie náležitosti tvoriace expressis verbis

jej predmet. Problematika, ktorá je predmetom ústavnej úpravy, môže byť zmenená, zrušená alebo doplnená len novou ústavnou, ale nie zákonnou úpravou (PL. ÚS 12/98).»

Ustanovenie § 17 písm. c) až písm. e) zákona č. 385/2000 Z. z. ustanovuje ako dôvody zániku funkcie sudcu pozbavenie spôsobilosti na právne úkony (§ 20 ods. 1) alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky (§ 20 ods. 2) a zmenu trvalého pobytu mimo územia Slovenskej republiky (§ 20 ods. 2).

K zániku funkcie sudcu podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. v časti napadnutej navrhovateľom dochádza dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol sudca pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorým bola jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená, ako aj dňom straty štátneho občianstva Slovenskej republiky alebo zmenou trvalého pobytu mimo územia Slovenskej republiky.

Podstatou tvrdeného nesúladu namietaných ustanovení zákona č. 385/2000 Z. z. s označenými článkami ústavy je to, že ústava neposkytla zákonodarcovi základ na úpravu ďalších dôvodov zániku funkcie sudcu ex lege, a preto ich doplnenie v zákone ide nad rámec ústavy.

Podľa čl. 147 ods. 1 ústavy prezident na návrh súdnej rady sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do národnej rady.

Účelom tejto ústavnej normy je úprava takých dôvodov zániku funkcie sudcu, uplatnenie ktorých vyžaduje súčinnosť iných ústavných činiteľov, resp. ústavných orgánov. Z výkladu tejto ústavnej normy sa nedá podľa názoru ústavného súdu vyvodiť, že výpočet týchto dôvodov neumožňuje ustanoviť zákonom ďalšie dôvody, ktoré logicky nadväzujú na predpoklady vyžadované ústavou a zákonom o sudcoch a prísediacich na funkciu sudcu. Preto pri odpovedi na námietky navrhovateľa treba vziať do úvahy nielen označené

ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich a ústavy, ale aj ostatné ústavné normy a ich vykonanie zákonom o sudcoch a prísediacich.

Podľa čl. 145 ods. 1 ústavy sudcov vymenúva a odvoláva prezident na návrh súdnej rady; vymenúva ich bez časového obmedzenia. Podľa čl. 145 ods. 2 ústavy za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do národnej rady, dosiahol vek 30 rokov a má vysokoškolské právnické vzdelanie. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon. Podľa čl. 145 ods. 4 ústavy sudca skladá do rúk prezidenta tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a zákonmi, budem vykladať zákony a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“ Podľa čl. 145 ods. 5 ústavy zložením sľubu sa sudca ujíma svojej funkcie.

Predpoklady na vymenovanie sudcu sú ustanovené v § 5 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení novely vykonanej zákonom č. 517/2008 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. januára 2009 mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z.“), takto:

(1) Za sudcu môže byť vymenovaný občan, ktorý

a) v deň vymenovania dosiahol vek aspoň 30 rokov,

b) získal právnické vzdelanie absolvovaním magisterského štúdia na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo má uznaný alebo nostrifikovaný doklad o získaní právnického vzdelania absolvovaním štúdia rovnakej úrovne na vysokej škole v zahraničí,

c) má plnú spôsobilosť na právne úkony a je zdravotne spôsobilý na výkon funkcie sudcu,

d) je bezúhonný a jeho morálne vlastnosti dávajú záruku, že funkciu sudcu bude riadne vykonávať,

e) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,

f) zložil odbornú justičnú skúšku,

g) úspešne absolvoval výberové konanie, ak tento zákon neustanovuje inak,

h) súhlasí s vymenovaním do funkcie sudcu a s pridelením na vopred určený súd; súhlas musí mať písomnú formu.

(2) Za sudcu nemožno vymenovať občana, ktorý už vykonával funkciu sudcu a bol z nej odvolaný z dôvodu uvedeného v ustanovení § 18 ods. 1 písm. c) (t. j. na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu), alebo občana, ktorému bolo uložené disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu exekútorského úradu, disciplinárne opatrenie vyčiarknutia zo zoznamu advokátov, disciplinárne opatrenie vyčiarknutia zo zoznamu komerčných právnikov, disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu notárskeho úradu alebo disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu funkcie prokurátora.

(4) Predpoklady na vymenovanie sudcu uvedené v ods. 1 písm. c) až písm. e) a podmienku štátneho občianstva Slovenskej republiky musí sudca súčasne spĺňať po celý čas trvania funkcie sudcu.

Z uvedených predpokladov na vymenovanie sudcu vyplýva, že ich účelom je dosiahnuť stav, keď je na takúto ústavnú pozíciu vymenovaná osoba, ktorá spĺňa všetky predpoklady na jej riadny, nezávislý a nestranný výkon.

V tejto spojitosti potom treba preskúmať aj účel a právnu povahu tých dôvodov zániku funkcie sudcu, ktoré nie sú výslovne uvedené v čl. 147 ods. 1 ústavy.

Účelom dôvodov zániku funkcie sudcu spočívajúcich v pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti na právne úkony je zabrániť tomu, aby výkon súdnej moci bol zverený osobe, ktorá trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, alebo ktorá nadmerne požíva alkoholické nápoje alebo omamné prostriedky či jedy.

Účelom dôvodov zániku funkcie sudcu pre stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky a pre zmenu trvalého pobytu mimo územia Slovenskej republiky je zabezpečenie toho, aby výkon súdnej moci, ktorej najzásadnejšie rozhodnutia sa vyhlasujú v mene republiky, sa zveroval len štátnym príslušníkom Slovenskej republiky. Požiadavka trvalého

pobytu je imanentným predpokladom riadneho výkonu súdnej moci a v rozumnej dobe osobou, ktorá má relatívne pevný vzťah k štátu, resp. k miestu, kde súdi, vyjadrený aj týmto pobytom.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Podľa čl. 35 ods. 2 ústavy zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolaní alebo činností.

Výkon funkcie sudcu je určite výkonom povolania v zmysle čl. 35 ods. 1 a 2 ústavy. Je však potrebné preskúmať, či tie dôvody zániku funkcie sudcu, ktoré nie sú uvedené v čl. 147 ods. 1 ústavy, predstavujú podmienky alebo obmedzenia výkonu tejto funkcie.

Z účelu dôvodov zániku funkcie sudcu, ktoré sú uvedené len v zákone, jasne vyplýva, že tieto dôvody predstavujú protipól niektorých predpokladov na to, aby určitá osoba bola vymenovaná za sudcu Slovenskej republiky. Z toho je zrejmé, že ak niektorý z týchto dôvodov na vymenovanie zanikne, potom dochádza k tomu, že daná osoba nespĺňa podmienky na vymenovania, ktoré sú síce v zákone, ale v súlade s čl. 35 ods. 2 ústavy. To platí osobitne pre dôvody zániku funkcie sudcu spočívajúce v pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a štátne občianstvo u sudcu sú pozitívnymi obmedzeniami výkonu tejto funkcie, ktoré zužujú okruh osôb spôsobilých na vymenovanie do funkcie sudcu, ktoré ak zaniknú, dochádza k tomu, že sa osoba vymenovaná za sudcu dostáva medzi osoby, ktoré za sudcu vymenované nemôžu byť.

Táto analýza ukazuje, že ak sú ústavne akceptovateľné (čl. 35 ods. 2 ústavy) podmienky a obmedzenia výkonu povolania sudcu, ktoré sú upravené len zákonom a vzťahujú sa na jeho vymenovanie, potom zánik alebo zmena týchto podmienok alebo obmedzení musí viesť k formulovaniu takých dôvodov zániku funkcie sudcu, ktoré reagujú na tento zánik alebo zmenu, pričom, podľa názoru ústavného súdu postačuje, ak sú také dôvody ustanovené v právnej norme rovnakej právnej sily – v zákone.

Z uvedených dôvodov ústavný súd tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

2. Návrh na vyslovenie nesúladu § 10 ods. 2, § 17 písm. f) až písm. h) [podľa zákona č. 385/2000 Z. z. v znení účinnom ku dňu podania návrhu išlo o § 17 písm. f) až písm. i), pozn.], § 151 ods. 4 a § 151a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy odôvodnil navrhovateľ takto:

«Priamo zo zákona nemôže zaniknúť funkcia sudcu ani v prípade, ak sudca

- *neodstráni dôvody nezlučiteľnosti výkonu funkcie sudcu [§ 17 písm. f)] v spojení s § 23ods. 1,*
- *odvolá svoj súhlas s pridelením na určitý súd [§ 17 písm. g), § 11 ods. 4],*
- *nezloží sľub alebo zloží sľub s výhradou [§ 17 písm. h)], odmietne zložiť sľub alebo zloží sľub s výhradou (§ 10 ods. 2) alebo uplatní výhradu k sľubu (§ 151a ods. 4),*
- *vypovie sľub [§ 17 písm. i), § 151 ods. 4].*

Právna úprava § 23 ods. 1, ktorý ustanovuje funkcie a činnosti, vykonávanie ktorých je nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu, je totožná s právnou úpravou čl. 145a ods. 2 druhej vety ústavy. Napriek tomu ústavodarca nezaradil porušenie tejto ústavnej povinnosti sudcu priamo medzi dôvody na odvolanie sudcu ustanovené v čl. 147 ústavy. So zreteľom na znenie čl. 147 ústavy tak možno vyvodiť záver, že ústavodarca ponechal na zákon, aby oprávnenie rozhodnúť, či sudca porušil alebo neporušil zákaz vykonávať funkcie alebo činnosti, ktoré podľa čl. 145a ods. 2 druhej vety ústavy sú nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu, zveril do pôsobnosti disciplinárneho senátu. Porušenie ústavného zákazu vykonávať funkcie alebo činnosti, ktoré podľa čl. 145a ods. 2 druhej vety ústavy sú nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu, by sa teda malo posudzovať v disciplinárnom konaní ako čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, pre ktorý musí byť sudca z funkcie sudcu odvolaný podľa čl. 147 ods. 1 ústavy. Žiaľ, ustanovenie § 116, ktoré vymedzuje disciplinárne previnenie sudcu a ustanovenie § 117, ktoré vymedzuje disciplinárne opatrenia, majú v tomto smere vážne nedostatky. Tieto nedostatky však nemožno odstrániť tak, že zákonodarca bez akejkoľvek opory v ústave porušenie zákazu vykonávať funkcie alebo činnosti, ktoré podľa čl. 145a ods. 2 druhej vety ústavy sú nezlučiteľné s výkonom

funkcie sudcu, ustanoví za právnu skutočnosť, na základe ktorej funkcia sudcu zaniká priamo zo zákona.

Na základe uvedeného zastávam názor, že ustanovenie § 17 písm. f) v spojení s § 23 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich nemá oporu v Ústave Slovenskej republiky. Súčasťou ústavnej úpravy postavenia sudcov nie je zánik funkcie sudcu okrem prípadu, ak sa sudca tejto funkcie vzdá. Preto zákon, ktorý v rámci zákonnej úpravy funkcie sudcu sa zaoberá aj ústavou nepredpokladanými dôvodmi zániku funkcie sudcu a ktorý ustanovuje dôvody zániku funkcie sudcu priamo zo zákona nad rámec ústavnej úpravy, nemá a nemôže mať oporu v Ústave Slovenskej republiky.

Tam, kde to ústavodarca považoval za účelné, upravil priamo v ústave aj také skutočnosti, ktoré majú priamy vplyv na výkon funkcie ústavného činiteľa. K takému záveru dospel aj Ústavný súd Slovenskej republiky pri posudzovaní ústavnosti zákonnej úpravy dočasného pozbavenia výkonu funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky (PL. ÚS 12/98).

Namietanou zákonnou úpravou tak zákonodarca prekročil medze Ústavy Slovenskej republiky, čím porušil čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý limituje zákonodarcu pri prijímaní zákonov upravujúcich predmet ústavnej úpravy. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd Slovenskej republiky už viackrát potvrdil (napr. PL. ÚS 38/95, PL. ÚS 12/98), že tento záväzok sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky a na proces prijímania zákonov...

Žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky nemá ani právna úprava zániku funkcie sudcu ustanovená v § 10 ods. 2, § 17 písm. h) a i), § 151 ods. 4 a § 151a ods. 4.

Ústava Slovenskej republiky v čl. 145 ods. 5 ustanovuje, že zložením sľubu sa sudca ujíma funkcie. Toto ustanovenie spolu s textom sľubu sudcu (čl. 145 ods. 4) bolo zakotvené do Ústavy Slovenskej republiky až súčinnosťou od 1. júla 2001 ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. Prechodné ustanovenie čl. 154b ústavy neustanovuje povinnosť sudcov zvolených podľa doterajších predpisov zložiť ústavou predpísaný sľub ani možnosť tento sľub vypovedať; sudcovia sú nepochybne viazaní sľubom, ktorí zložili podľa doterajšej zákonnej úpravy. Uvedené vyplýva zo znenia čl. 154b ods. 2 ústavy, podľa ktorého sudcovia zvolení podľa doterajších predpisov sa pokladajú za sudcov vymenovaných podľa tohto

ústavného zákona. Preto oporu v Ústave Slovenskej republiky nemá právna úprava § 17 písm. i) a § 151 ods. 4, ktorá ustanovuje, že vypovedaním sľubu zaniká funkcia sudcu.

Rovnako oporu v Ústave Slovenskej republiky nemá ani právna úprava § 10 ods. 2, § 17 písm. h) a § 151a ods. 4, ktorá ustanovuje, že odmietnutie zloženia sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou (§ 10 ods. 2), nezloženie sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou [§ 17 písm. h)] a uplatnenie výhrady k sľubu (§ 151a ods. 4) má za následok zánik funkcie sudcu. Takýto právny následok pripúšťa Ústava Slovenskej republiky len v čl. 75 ods. 2 vo vzťahu k poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu a čl. 104 ods. 2 vo vzťahu k prezidentovi Slovenskej republiky, podľa ktorého odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok neplatnosť voľby prezidenta. Vo vzťahu k sudcom všeobecných súdov a rovnako vo vzťahu k sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky obsahuje Ústava Slovenskej republiky rovnakú právnu úpravu, ktorou podmieňuje ujatie sa funkcie sudcu zložením sľubu (čl. 145 ods. 5 a čl. 134 ods. 5), ako aj dôvody, ktoré bránia sudcom zložiť ústavou predpísaný sľub (čl. 145a ods. 1 a čl. 137 ods. 1). Zákonodarcu pritom nesplnomocňuje na právnu úpravu, na základe ktorej by funkcia sudcu zanikla priamo zo zákona.

Sudca, ktorý nezloží sľub, odmietne zložiť sľub alebo zloží sľub s výhradou, sa nemôže ujať funkcie sudcu. Uvedené vyplýva z čl. 145 ods. 5 ústavy. Sudca, ktorý zložil sľub, je sľubom viazaný po celú dobu výkonu sudcovskej funkcie, nemôže ho ani vypovedať, ani uplatniť výhradu k sľubu. Ak nechce byť sľubom viazaný, musí sa funkcie sudcu vzdať. Ak sľub poruší, má sa voči nemu vyvodiť disciplinárna zodpovednosť, ktorá môže vyústiť až do odvolania z funkcie sudcu.

Z týchto dôvodov zastávam názor, že zákonodarca právnou úpravou § 10 ods. 2, § 17 písm. h) a i), § 151 ods. 4 a § 151a ods. 4 prekročil medze ústavnej úpravy, a tým porušil čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.»

Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. odmietnutie zloženia sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou má za následok zánik funkcie.

Podľa čl. II bodu 16 zákona č. 517/2008 Z. z. sa v § 17 zákona č. 385/2000 Z. z. vypustilo písmeno g) a doterajšie písmená h) až j) sa označujú ako písmeno g) až písmeno i).

Dôvodom zániku funkcie sudcu podľa § 17 písm. f) až písm. h) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. je neodstránenie dôvodov nezlučiteľnosti výkonu funkcie sudcu (§ 23 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorého výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a okrem členstva v súdnej rade), nezloženie sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou (§ 10 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorého odmietnutie zloženia sľubu alebo zloženie sľubu s výhradou má za následok zánik funkcie) a vypovedanie sľubu (§ 151 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorého zloženie sudcovského sľubu podľa doterajších predpisov sa považuje za sľub podľa tohto zákona, ak ho sudca do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona nevypovie).

Podľa § 151a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. sudca zvolený podľa odseku 2 alebo 3 (t. j. podľa doterajších predpisov) môže uplatniť do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona výhradu k sľubu sudcu. Výhrada má za následok zánik funkcie sudcu.

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu je ústavným základom pre postup sudcu aj pri uplatňovaní sudcovskej úvahy čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy (II. ÚS 28/96). Pri riešení otázok statusového charakteru však sudca nevystupuje ako štátny orgán (súd), ale ako osoba s jedinečným statusom limitovaným a aj garantovaným ústavou. Z hľadiska napadnutých ustanovení, ktoré patria do kategórie ustanovení statusového charakteru, nemožno vnímať postavenie sudcu ako štátneho orgánu, ale ako osoby, ktorá má, pokiaľ ide o naplnenie predpokladov, v procese ustanovovania do funkcie, ale tiež počas výkonu tejto funkcie, osobitné ústavné postavenie.

Napadnuté ustanovenia zákona č. 385/2000 Z. z. upravujúce dôsledky neodstránenia dôvodov nezlučiteľnosti [§ 17 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z.], nezloženia sľubu [§ 17 písm. g) a § 10 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.], vypovedania sľubu [§ 17 písm. h) zákona č. 385/2000 Z. z. (§ 151 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z)] a výhrady sľubu [§ 151a ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.] nepatria do kategórie zákonom ustanovených štátnomocenských oprávnení (a povinností) štátnych orgánov (orgánov verejnej moci) ustanovených v čl. 2 ods. 2 ústavy. Z tohto dôvodu § 151 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. nemá spojitosť s čl. 2 ods. 2 ústavy, pretože sľub sudcu nemožno považovať za činnosť štátneho orgánu, ale je statusovou otázkou spojenou so vznikom funkcie sudcu. Keďže ani v jednom prípade v tomto bode namietaného nesúladu označených ustanovení zákona č. 385/2000 Z. z. nemá sudca atribúty štátneho orgánu, nemôže ho zaväzovať čl. 2 ods. 2 ústavy.

Navyše, v súvislosti s § 151 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. možno uviesť, že ide o ustanovenie s obmedzenou časovou pôsobnosťou, ktorá sa v súčasnosti už neuplatňuje.

Vzhľadom na to neprichádza do úvahy, aby sa v tomto bode označené ustanovenia zákona č. 385/2000 Z. z. mohli dostať do rozporu s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd návrhu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

3. K návrhu na vyslovenie nesúladu § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy (§ 13 zákona č. 385/2000 Z. z. bol novelizovaný zákonom č. 517/2008 Z. z. z 5. novembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z., pozn.), navrhovateľ predovšetkým poukázal na to, že zásada inkompatibility výkonu funkcie sudcu s funkciou v inom orgáne verejnej moci je jednou zo záruk sudcovskej nezávislosti a nestrannosti a ako ústavná zásada musí byť striktne dodržiavaná. Nemôže byť preto podľa navrhovateľa obchádzaná ani takým riešením, aké obsahuje § 13 zákona č. 385/2000 Z. z., keďže imanentným znakom funkcie sudcu je totiž jej kontinuálnosť.

Navrhovateľ ďalej poukazuje na to, že ak ústava ako norma najvyššej právnej sily ustanovuje zásadu inkompatibility výkonu funkcie sudcu s funkciou v inom orgáne verejnej moci, nemožno túto zásadu obchádzať zákonnou úpravou, ktorá umožní sudcovi vykonávať funkcie v iných orgánoch verejnej moci alebo v orgánoch a inštitúciách, ktoré sú zriadené zákonom priamo na zabezpečenie plnenia úloh orgánov výkonnej moci a zákonodarnej moci. Pri posudzovaní § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. nemožno neprihliadať aj na skutočnosť, že osobné a mimosúdne väzby a vzťahy, ku ktorým dochádza alebo môže dochádzať počas stáže sudcu na ministerstve spravodlivosti, v Justičnej akadémii, na ústavnom súde, v Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky, v Kancelárii Národnej rady Slovenskej republiky a na Úrade vlády Slovenskej republiky, nevyhnutne zvyšujú pravdepodobnosť možného stretu záujmu, a vytvárajú tak priestor na vznik vážnych pochybností o nestrannosti a nezaujatosti sudcu pri výkone jeho funkcie, ktorej sa ujme po skončení stáže. Sudca v rozhodovacom procese nielenže sám musí byť nezávislý a nestranný, ale mal by byť takto vnímaný aj verejnosťou. Ústavná zásada nezávislosti a nestrannosti sudcu nie je samoúčelná, slúži verejnosti – zabezpečuje, aby každý v konaní pred súdom mal reálne zaručené právo, aby o jeho veci rozhodoval iba nezávislý sudca. Ústavná zásada nezávislosti a nestrannosti sudcu patrí k imanentným znakom demokratického a právneho štátu, musí byť striktne dodržiavaná a žiadnym zákonom nesmie byť spochybňovaná.

Napokon podľa navrhovateľa ústava ani nepozná pojem „stáž sudcu“ – právna úprava § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. teda nemá žiadnu oporu v ústave.

Zákonom č. 517/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z., došlo s účinnosťou od 1. januára 2009 k zmene § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. upravujúceho stáž sudcu a jeho nové znenie je:

„Stáž sudcu

(1) Sudca, ak s tým súhlasí, môže vykonávať stáž

a) v Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky,

b) v Kancelárii Národnej rady Slovenskej republiky,

c) v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky,

d) na Úrade vlády Slovenskej republiky,

e) na ústrednom orgáne štátnej správy súdov,

f) v inštitúcii, ktorá zabezpečuje vzdelávanie sudcov, alebo

g) ako súdny poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky.

(2) Sudca počas stáže podľa odseku 1 písm. a) až f) nemôže vykonávať funkciu sudcu. Stáž sudcu podľa odseku 1 sa považuje za výkon funkcie sudcu.

(3) O stáži sudcu podľa odseku 1 písm. e) a f) rozhoduje minister po prerokovaní s predsedom súdu, na ktorom sudca pôsobí. V ostatných prípadoch o stáži sudcu rozhoduje súdna rada po vyjadrení ministra a po prerokovaní s predsedom súdu, na ktorom sudca pôsobí.

(4) Stáž sudcu trvá najviac dva roky, ak osobitný zákon neustanovuje inak; ak je to potrebné na zabezpečenie činnosti orgánov uvedených v odseku 1, možno stáž predĺžiť, najviac o ďalšie dva roky.

(5) Ustanovenia tohto zákona o dočasnom pridelení sudcu sa použijú primerane aj na stáž sudcu.“

Aj napriek novelizácii § 13 zákona o sudcoch a prísediacich možno konštatovať, že sa táto zmena materiálne nedotkla podstaty a účelu tohto ustanovenia, tak ako bolo napadnuté navrhovateľom v pôvodnom znení. Ústavný súd preto v tejto časti o návrhu konal a rozhodol vo veci samej namiesto toho, aby zastavil konanie.

Najprv treba pripomenúť, že ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 16/00 z 15. júna 2000 skutočne podčiarkol, že s nezávislosťou a nestrannosťou sudcu bezprostredne súvisí požiadavka nezlučiteľnosti (inkompatibility) funkcie sudcu s inou štátnou, prípadne aj neštátnou funkciou. V tejto spojitosti je však nevyhnutné objasniť pojem „stáž“ a jeho účel.

Navrhovateľ konštatuje, že stáž sudcu nemá oporu v ústave.

Druhý diel zákona o sudcoch a prísediacich má nadpis „Pridelenie, dočasné pridelenie a preloženie sudcu“ a obsahuje aj napadnutý § 13. Z toho vyplýva, že stáž patrí

k inštitútu dočasného pridelenia sudcu na niektorý z orgánov alebo organizáciu uvedených v napadnutom ustanovení, a toto dočasné pridelenie má oporu v čl. 148 ods. 2 ústavy, kde sa ustanovuje, že „Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon.“. Táto ústavná norma ustanovuje o dočasnom pridelení sudcu a neuvádza, že to musí byť iný súd. Ústavný súd nepozná žiaden dôvod, prečo by v ústave mala existovať norma upravujúca alebo umožňujúca výslovne stáž sudcu, čo je vecne otázka riešenia všade v zákonoch (napríklad v Českej republike v § 68 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích). Preto námietka navrhovateľa, že stáž sudcu nemá oporu v ústave, neobstojí.

Účelom stáže, aj keď nie je výslovne uvedený, je využitie skúseností sudcu v činnosti zákonom vymedzených orgánov alebo vzdelávacej inštitúcie všeobecného súdnictva, ktoré, ako vidno z ich taxatívneho výpočtu, vecne súvisia so znalosťami a skúsenosťami sudcov.

Počas stáže nedochádza k výkonu funkcie, ktorá by trvalým spôsobom prispievala k činnosti orgánu, na ktorom sudca vykonáva stáž (u vzdelávacej inštitúcie to neprichádza do úvahy vôbec), a nedochádza ani ku kombinovaniu výkonu funkcie sudcu s postavením sudcu, ktorý vykonáva stáž. Stáž sa vykonáva úplne oddelene od výkonu sudcovskej funkcie.

Počas stáže totiž dochádza k prerušeniu výkonu funkcie sudcu na základe zákona [Sudca počas stáže podľa § 13 ods. 1 písm. a) až písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. nemôže vykonávať funkciu sudcu.], to znamená, že stáž je zákonným dôvodom dočasného pozastavenia výkonu súdnej moci na súde, na ktorý bol sudca pridelený. Podľa § 13 ods. 2 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. stáž sudcu podľa ods. 1 sa považuje za výkon funkcie sudcu, ale dôvod na taký dôsledok súvisí so zachovaním nárokov sudcu po skončení stáže a po skončení aj funkcie sudcu. Potvrdzuje to aj zákaz vykonávať funkciu sudcu počas stáže.

Podľa čl. 145a ods. 2 ústavy výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom,

s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v súdnej rade.

Z týchto zákonných znakov stáže sudcu vyplýva, že účel, obsah a vykonávanie tejto pozície sudcu nemôže v žiadnom prípade byť v rozpore s označeným článkom ústavy. Základom tohto konštatovania je najmä skutočnosť, že počas stáže sa preruší na základe zákona výkon funkcie sudcu, a preto tu nedochádza k situácii, v ktorej by funkcia sudcu bola nezlučiteľná s funkciami vymedzenými v citovanom článku ústavy. Preto § 13 zákona o sudcoch a prísediacich nemôže byť je v rozpore ani s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy a ústavný súd v tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

4. Pokiaľ ide o návrh na vyslovenie nesúladu § 13a a s ním súvisiacich ustanovení § 65 ods. 3, § 88 ods. 3 a § 151d ods. 3 písm. d) slovného spojenia „... a poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie“ zákona č. 385/2000 Z. z., § 2 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 4 úvodnej vety slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi spravodlivosti vždy oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu“, § 5 ods. 1 písm. e) slovného spojenia „... alebo sudcu...“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 1 slovného spojenia „... alebo sudcom...“, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4, § 7 ods. 1 a § 8 ods. 1 prvej vety zákona č. 530/2004 Z. z., § 37a slovného spojenia „... sudcu a...“ zákona č. 283/2002 Z. z. a § 13 ods. 6 zákona č. 575/2001 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 v spojení s čl. 144 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. d), čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 148 ústavy a nesúladu čl. I § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 prvej vety, § 3 ods. 1 druhej vety slovného spojenia „... vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte...“, § 5 ods. 1 písm. d) slovného spojenia „... ministrovi spravodlivosti...“ a v časti začínajúcej slovami „... ministrovi spravodlivosti vždy

oznámiť...“ a končiacej slovami „... alebo Kolégia Eurojustu“, § 5 ods. 2, § 6 ods. 2 prvej vety, § 6 ods. 3 a 4 a § 7 ods. 1 zákona č. 530/2004 Z. z. a § 9 ods. 7 a § 92 ods. 1 poslednej vety zákona č. 154/2001 Z. z. s čl. 150 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, navrhovateľ argumentuje tým, že *«Zákon č. 385/2000 o sudcoch a prísediacich v znení čl. II zákona č. 530/2004 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste v § 13a ods. 1 ustanovuje, že sudcu možno s jeho súhlasom poveriť plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie (ďalej len „orgán Európskej únie“), ak sa podľa osobitného predpisu vyžaduje, aby bol stálym členom takého orgánu sudca. Poverenie sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie sa považuje za výkon funkcie sudcu. Počas trvania poverenia sudca nevykonáva rozhodovaciu činnosť; inak mu patria všetky oprávnenia sudcu. Podľa § 13a ods. 2 tohto zákona o poverení sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie rozhoduje minister spravodlivosti Slovenskej republiky.*

Táto právna úprava nemá žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky.

Čl. 141a ods. 4 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky umožňuje, aby sudca pôsobil za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch. Zveruje do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky oprávnenie predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch.

Čl. 145a ods. 2 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje, že sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Pôsobnosť súdnictva vymedzuje čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého súdy rozhodujú v občianskoprávnych a trestnoprávnych veciach, preskúmavajú zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky umožňuje prerušenie výkonu sudcovskej funkcie, dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu a dočasné pridelenie sudcu s tým, že zákon ustanoví dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu.

Prerušenie výkonu funkcie sudcu upravuje § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia možno prerušiť výkon funkcie sudcovi, ktorý pôsobí v medzinárodnej organizácii alebo v medzinárodných súdnych orgánoch

zriadených na vykonávanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, ak mu táto činnosť bráni riadne vykonávať funkciu sudcu. Právna úprava poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo v orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie uvedená v § 13a zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich je osobitnou právnou úpravou (vo vzťahu k § 24), ktorá bez akejkoľvek opory v Ústave Slovenskej republiky umožňuje, aby sudca bez prerušenia výkonu sudcovskej funkcie nevykonával funkciu sudcu, ale plnil úlohy v iných orgánoch. Na tejto skutočnosti nič nemôže zmeniť ani zákonná úprava, ktorá ustanovuje, že počas trvania poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo v orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie sudca nevykonáva rozhodovaciu činnosť a že inak mu patria všetky oprávnenia sudcu (§ 13a ods. 1). Ústava Slovenskej republiky nepredpokladá takýto spôsob obmedzenia výkonu funkcie sudcu. Problematika, ktorá je predmetom ústavnej úpravy, môže byť zmenená, zrušená alebo doplnená len novou ústavnou, ale nie zákonnou úpravou. Túto skutočnosť už potvrdil Ústavný súd Slovenskej republiky (PL. ÚS 12/98).

So zreteľom na uvedenú ústavnú úpravu, podľa môjho názoru, neprichádza do úvahy poverovanie sudcov plnením úloh v orgánoch Európskej únie alebo v orgánoch vytvorených spoločne členskými štátmi Európskej únie, dokonca ani pôsobenie sudcov za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch bez toho, aby súčasne nedošlo k prerušeniu výkonu ich sudcovskej funkcie v Slovenskej republike, do ktorej boli vymenovaní prezidentom Slovenskej republiky. V opačnom prípade by došlo k negovaniu jedného zo základných princípov súdnictva, a to princípu špecializácie súdnictva. Tento princíp znamená, že súdy neplnia žiadnu inú funkciu, než tú, že vykonávajú súdnictvo. Preto sudcovia nesmú vykonávať žiadnu inú štátnu činnosť.

Žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky nemá ani oprávnenie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky poverovať sudcu zastupovaním Slovenskej republiky a plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie...

Priznaním oprávnenia členovi vlády poverovať sudcu ako predstaviteľa súdnej moci plnením iných úloh, než tých, ktoré patria do pôsobnosti súdu, a to bez akejkoľvek opory v Ústave Slovenskej republiky, zákonodarca nerešpektoval čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že Slovenská republika je demokratický a právny štát, a tým

aj základné princípy demokratického a právneho štátu, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré zaručujú nezávislosť súdnej moci, čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré vymedzujú pôsobnosť sudcov a súdov, čl. 141a ods. 4 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky, ktorý vymedzuje spôsob ustanovovania sudcov do funkcií v medzinárodných súdnych orgánoch, čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje spôsoby dočasného obmedzenia výkonu sudcovskej funkcie a tiež čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy a v jej medziach. Ústavný súd Slovenskej republiky už konštatoval, že tento záväzok sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky a na proces prijímania zákonov (napr. PL. ÚS 12/98). Z doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi týmito ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú. Obsah zákona musí byť v súlade so všetkými tými ustanoveniami ústavy, ktoré majú súvislosť so spoločenským vzťahom tvoriacim predmet zákonnej úpravy...

Oprávnenie zabezpečovať plnenie úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste zveruje zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 13 ods. 5). Podľa môjho názoru zákonodarca nemal oporu v Ústave Slovenskej republiky na zverenie plnenia úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, a to vzhľadom na jeho postavenie v systéme štátnych orgánov Slovenskej republiky, právny systém Slovenskej republiky a úlohy zverené do pôsobnosti Eurojustu. So zreteľom na pôsobnosť Eurojustu a na právny poriadok Slovenskej republiky zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste by malo byť zverené do pôsobnosti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky...

Takáto právna úprava nerešpektuje ústavné postavenie generálneho prokurátora zakotvené v čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky. Umožňuje ministrovi spravodlivosti rozhodovať vo veciach služobného pomeru prokurátora a prokurátora vymenovaného

do funkcie národného člena podriaďuje v plnom rozsahu pod právomoc ministra spravodlivosti, a tým prokurátora vyčleňuje z právomoci generálneho prokurátora, a to bez ohľadu na Ústavou Slovenskej republiky vymedzené postavenie a pôsobnosť generálneho prokurátora a postavenie a pôsobnosť prokuratúry Slovenskej republiky. Prokuratúra Slovenskej republiky nie je podriadená členovi vlády a minister spravodlivosti nenesie žiadnu zodpovednosť za jej činnosť. V podstate je to to isté, ako keby zákon zveril do pôsobnosti generálneho prokurátora rozhodovanie vo veciach štátnozamestnaneckého pomeru zamestnanca, ktorý vykonáva štátnu službu na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky...

Podľa môjho názoru porušením čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky dochádza aj k porušeniu princípu ústavnosti a princípu ústavnej rovnováhy, a tým aj k porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.».

Podľa § 13a zákona č. 385/2000 Z. z. „Poverenie sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie

(1) Sudcu možno s jeho súhlasom poveriť plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie (ďalej len „orgán Európskej únie“), ak sa podľa osobitného predpisu vyžaduje, aby bol stálym členom takého orgánu sudca. Poverenie sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie sa považuje za výkon funkcie sudcu. Počas trvania poverenia sudca nevykonáva rozhodovaciu činnosť; inak mu patria všetky oprávnenia sudcu.

(2) O poverení sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie rozhoduje minister spravodlivosti.“.

Podľa § 65 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. ak je sudca poverený plnením úloh v orgáne Európskej únie, patrí mu od prvého dňa poverenia popri plate sudcu podľa odseku 1 aj náhrada výdavkov uvedených v osobitnom predpise. Ministerstvo spravodlivosti vypláca sudcovi výdavky uvedené v osobitnom predpise a osobnému úradu sudcu uhrádza rozdiel medzi platom sudcu navýšeným podľa § 88 ods. 3 a platom sudcu pred týmto navýšením.

Podľa § 88 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2009 plat sudcovi poverenému plnením úloh v orgáne Európskej únie vyplatí osobný úrad sudcu v dvoch častiach. Prvá časť, tvoriaca 25 % platu, vynásobená platovou reláciou vypočítanou podľa osobitného predpisu sa sudcovi prevedie v cudzej mene na jeho bankový účet zriadený v mieste jeho dočasného pridelenia po vykonaní zákonných zrážok, a druhá časť, tvoriaca 75 % platu, sa sudcovi prevedie v eurách na jeho účet zriadený v Slovenskej republike.

Podľa prechodného ustanovenia § 151d ods. 3 písm. d) zákona č. 385/2000 Z. z. sa za výkon funkcie sudcu na účely poskytnutia ďalšieho platu podľa odseku 1 písm. a) považuje aj čas dočasného pridelenia a poverenia sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 530/2004 Z. z. národného člena vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti po prerokovaní s generálnym prokurátorom [nové znenie napadnutého ustanovenia účinné od 1. júla 2007 (zákon č. 236/2007 Z. z., pozn.)].

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 530/2004 Z. z. rozsah mandátu národného člena vymedzí minister spravodlivosti po predchádzajúcom prerokovaní s generálnym prokurátorom. Národný člen má vo vzťahu k orgánom Slovenskej republiky, k orgánom členských štátov Európskej únie a k orgánom tretích štátov aj právomoci vymedzené ministrom spravodlivosti v mandáte v rozsahu a v súlade s rozhodnutím, ktorým sa zriadil Eurojust, s týmto zákonom a s osobitnými predpismi.

Podľa § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 530/2004 Z. z. je národný člen povinný odovzdávať informácie týkajúce sa jeho činnosti v Eurojuste ministrovi spravodlivosti, ministrovi vnútra Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi v rámci ich pôsobnosti, a ak to považuje za nevyhnutné, aj orgánom činným v trestnom konaní alebo iným štátnym orgánom; ministrovi spravodlivosti vždy oznámiť, ak konkrétny orgán nevyhovie žiadosti národného člena alebo Kolégia Eurojustu.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 530/2004 Z. z. národný člen je povinný postup vo vzťahu k tretím štátom a k medzinárodným orgánom a organizáciám s výnimkou Eurojustu vopred konzultovať s ministerstvom spravodlivosti.

Podľa § 6 ods. 2 prvej vety zákona č. 530/2004 Z. z. asistenta národného člena vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti po prerokovaní s generálnym prokurátorom [nové znenie napadnutého ustanovenia účinné od 1. júla 2007 (zákon č. 236/2007 Z. z., pozn.)].

Táto zmena sa podľa názoru ústavného súdu materiálne nedotkla podstaty a účelu tohto ustanovenia, tak ako bolo napadnuté navrhovateľom v pôvodnom znení. Ústavný súd Preto v tejto časti o návrhu konal a rozhodol vo veci samej namiesto toho, aby zastavil konanie.

Podľa § 6 ods. 3 zákona č. 530/2004 Z. z. ak je vymenovaných viacero asistentov národného člena, minister spravodlivosti po predchádzajúcom prerokovaní s generálnym prokurátorom určí, ktorý z nich zastupuje národného člena pri výkone jeho funkcie v celom rozsahu. Ak asistent národného člena nie je vymenovaný, zastupuje národného člena národný spravodajca určený ministrom spravodlivosti po predchádzajúcom prerokovaní s generálnym prokurátorom. Tieto skutočnosti oznámi minister spravodlivosti prezidentovi Kolégia Eurojustu.

Podľa § 6 ods. 4 zákona č. 530/2004 Z. z. minister spravodlivosti rozhodne, či bude asistent národného člena vyslaný spolu s národným členom do sídla Eurojustu, alebo bude pôsobiť na území Slovenskej republiky.

Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 530/2004 Z. z. minister spravodlivosti po predchádzajúcom prerokovaní s generálnym prokurátorom vymenúva a odvoláva najmenej dvoch národných spravodajcov; jeden z národných spravodajcov bude prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky s výhradným určením pre záležitosti terorizmu.

Podľa § 8 ods. 1 prvej vety zákona č. 530/2004 Z. z. minister spravodlivosti vymenúva a odvoláva zástupcu Slovenskej republiky do Spoločného dozorného orgánu.

Podľa § 37a zákona č. 283/2002 Z. z. za zamestnanca sa na účely štvrtej časti považuje aj sudca a prokurátor podľa osobitného predpisu.

Podľa § 13 ods. 6 zákona č. 575/2001 Z. z. ministerstvo spravodlivosti zabezpečuje zastupovanie Slovenskej republiky na Európskom súde pre ľudské práva a zastupovanie Slovenskej republiky v konaní pred Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev a Súdom prvého stupňa Európskych spoločenstiev [navrhovateľ namietal vo svojom návrhu § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z., ktorý sa v dôsledku novelizácie vykonanej zákonom č. 568/2007 Z. z. (s účinnosťou od 1. januára 2008), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, označuje ako odsek 6 v nezmenenom znení, pozn.].

Podľa § 9 ods. 7 zákona č. 154/2001 Z. z. o dočasnom pridelení prokurátora podľa ods. 1 až ods. 4 rozhoduje generálny prokurátor. O dočasnom pridelení prokurátora podľa odseku 6 rozhoduje minister spravodlivosti na návrh generálneho prokurátora.

Podľa § 92 ods. 1 druhej vety zákona č. 154/2001 Z. z. ministerstvo spravodlivosti vypláca prokurátorovi výdavky uvedené v osobitnom predpise a služobnému úradu uhrádza rozdiel medzi platom prokurátora navýšeným podľa § 122 ods. 5 a platom prokurátora pred týmto navýšením.

Podstata návrhu v tomto bode vyžaduje najprv preskúmať súlad § 13a zákona č. 385/2000 Z. z. s označenými článkami ústavy. Podľa odseku 1 uvedeného ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich „Sudcu možno s jeho súhlasom poveriť plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie, ak sa podľa osobitného predpisu vyžaduje, aby bol stálym členom takého orgánu

sudca. Poverenie sudcu plnením úloh v orgáne Európskej únie sa považuje za výkon funkcie sudcu. Počas trvania poverenia sudca nevykonáva rozhodovaciu činnosť; inak mu patria všetky oprávnenia sudcu.“. O tomto poverení rozhoduje minister spravodlivosti (ods. 2).

Podľa čl. 148 ods. 2 ústavy dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon.

Poverenie plnením úloh podľa § 13a ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich patrí do druhého dielu zákona o sudcoch a prísediacich, ktorý je označený nadpisom „Pridelenie, dočasné pridelenie a preloženie sudcu“, a tento diel obsahuje aj napadnutý § 13a. Z toho vyplýva, že poverenie plnením úloh v orgáne Európskej únie alebo orgáne vytvorenom spoločne členskými štátmi Európskej únie patrí k inštitútu dočasného pridelenia sudcu na niektorý z orgánov únie alebo vytvorenom členskými štátmi [porovnaj aj § 151d ods. 3 písm. d) zákona č. 385/2000 Z. z.].

Z toho vyplýva záver, že poverenie plnením úloh je v súlade s ústavou vo vzťahu k sudcovi, ktorý je takto poverený, a je potvrdený tým, že počas trvania poverenia sudca nevykonáva rozhodovaciu činnosť, čo treba považovať za prerušenie výkonu funkcie sudcu priamo zo zákona. Takto je ústavne súladným spôsobom zabezpečené, že výkon poverenia nebude kolidovať s výkonom funkcie sudcu. Na tom nemení nič skutočnosť, že oprávnenia patriace sudcovi zostávajú takto poverenému sudcovi zachované, lebo sú to oprávnenia stojace mimo skutočného výkonu funkcie sudcu.

Navyše, čl. 148 ods. 2 ústavy nemožno považovať za jedinú ústavnú bázu modifikácie výkonu funkcie sudcu. Ustanovenie § 13a zákona o sudcoch a prísediacich sa týka prípadov, ak sa podľa osobitného predpisu vyžaduje, aby bol stálym členom orgánu Európskej únie (prípadne orgánu vytvoreného členskými štátmi Európskej únie) sudca. Ústavným základom na obmedzenie výkonu funkcie sudcu v takých prípadoch môže byť čl. 141 a čl. 1 ods. 2 ústavy v spojení s príslušným právnym aktom orgánu Európskej únie alebo členských štátov Európskej únie o zriadení orgánu Európskej únie, resp. orgánu

členských štátov Európskej únie. V ostatných prípadoch je aplikovateľné ustanovenie § 24 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich, ktoré s prerušením výkonu funkcie sudcu počíta.

O poverení podľa § 13a zákona o sudcoch a prísediacich vo všeobecnosti rozhoduje minister spravodlivosti.

Podľa navrhovateľa *„Priznaním oprávnenia členovi vlády poverovať sudcu ako predstaviteľa súdnej moci plnením iných úloh, než tých, ktoré patria do pôsobnosti súdu, a to bez akejkoľvek opory v Ústave Slovenskej republiky, zákonodarca nerešpektoval čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že Slovenská republika je demokratický a právny štát, a tým aj základné princípy demokratického a právneho štátu, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré zaručujú nezávislosť súdnej moci, čl. 145a ods. 2 prvej vety v spojení s čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré vymedzujú pôsobnosť sudcov a súdov, čl. 141a ods. 4 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky, ktorý vymedzuje spôsob ustanovovania sudcov do funkcií v medzinárodných súdnych orgánoch, čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje spôsoby dočasného obmedzenia výkonu sudcovskej funkcie a tiež čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy a v jej medziach.“*.

Táto argumentácia neobstojí. V tomto ohľade treba uviesť, že takéto poverovanie vykonávajú aj v iných členských štátoch Európskej únie ministri spravodlivosti, resp. vlády členských štátov, a tieto úkony nijako nespochybňujú legitimitu takého poverenia a ani ústavný význam postavenia sudcu. Okrem toho takéto poverenie nie je prideľovaním sudcu podľa čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti súdnej rady patrí rozhodovať o pridelení a preložení sudcov, ale nie o dočasnom pridelení.

So zreteľom na pôsobnosť Eurojustu a na právny poriadok Slovenskej republiky zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste by malo byť zverené do pôsobnosti generálnej prokuratúry (čl. 150 ústavy).

Podľa navrhovateľa *„... oprávnenie zabezpečovať plnenie úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste zveruje zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 13 ods. 5). Podľa jeho názoru zákonodarca nemal oporu v Ústave Slovenskej republiky na zverenie plnenia úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, a to vzhľadom na jeho postavenie v systéme štátnych orgánov Slovenskej republiky, právny systém Slovenskej republiky a úlohy zverené do pôsobnosti Eurojustu.“.*

Eurojust bol zriadený Rozhodnutím Rady Európskej únie (ďalej len „rada“) č. 187/2002/SVV z 28. februára 2002 (ďalej len „rozhodnutie“), ktorým sa zriaďuje Eurojust s cieľom posilniť boj proti závažným trestným činom, a účasť Slovenskej republiky na plnení jeho úloh a cieľov možno chápať ako plnenie jej medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z členstva v Európskej únii.

Toto rozhodnutie má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky (čl. 7 ods. 2 ústavy) a podľa jeho čl. 42 malo byť, ak to bolo potrebné, transponované do právneho poriadku členského štátu. Podľa čl. 9 tohto rozhodnutia s nadpisom „Národní členovia“ o vymenovaní národného člena nie je ustanovené, ktorý vnútroštátny orgán ho má vymenovať, a nie je to ustanovené ani v ostatných článkoch tohto rozhodnutia. Z rozhodnutia plynie len to, že to má byť prokurátor, sudca alebo policajt.

Úlohou Eurojustu je boj proti taxatívne vymedzeným druhom závažnej kriminality a organizovanému zločinu (čl. 4 rozhodnutia), predovšetkým zdokonaľovaním spolupráce a koordinácie postupu pri ich vyšetrovaní a stíhaní medzi kompetentnými národnými orgánmi vrátane podpory vzájomnej pomoci a realizácie žiadostí o extradíciu (čl. 3 rozhodnutia). Jeho aktivity majú teda predovšetkým koordinačný a podporný charakter (vrátane výmeny informácií) vo vzťahu k príslušným národným orgánom (príp. orgánom spoločenstva – EUROPOL, OLAF). O svojej činnosti podáva správu rade (čl. 32 rozhodnutia), v ktorej zasadajú príslušní ministri jednotlivých členských štátov, pričom aktivity Eurojustu spadajú do oblasti spolupráce vo veciach vnútra a spravodlivosti.

Ide teda o „agendu“, v rámci ktorej sa prelína pôsobnosť ministerstva spravodlivosti a prokuratúry, a z ústavy nevyplýva ústavný príkaz na jej zverenie do výlučnej kompetencie niektorého z uvedených orgánov.

Z toho vyplýva, že bolo vecou Slovenskej republiky, komu z vnútroštátnych orgánov zverí právomoc vymenovať národného člena. Národný zákonodarca v tomto ohľade disponuje možnosťou úvahy, ako upraviť spôsob výberu a ustanovenia národného člena, zohľadňujúc svoj právny systém a tradície. Ak bolo rozhodnuté, že národného člena menuje minister spravodlivosti (s účinnosťou od 1. júla 2007 podľa § 2 zákona č. 530/2004 Z. z. po prerokovaní s generálnym prokurátorom), nemožno z toho vyvodzovať, že zverenie agendy vyplývajúcej z členstva Slovenskej republiky v Eurojuste do kompetencie ministerstva spravodlivosti (§ 13 ods. 6 zákona č. 575/2001 Z. z.) a tomu zodpovedajúcimi právomocami ministra spravodlivosti voči národnému členovi, jeho asistentovi a národným spravodajcom (podľa zákona č. 530/2004 Z. z.) by bolo možné považovať za protiústavné.

Okrem toho z čl. 149 až čl. 151 ústavy nevyplýva žiadna kompetenčná norma, ktorá by opodstatňovala tvrdenie navrhovateľa, podľa ktorého zástupcu Slovenskej republiky v Eurojuste musí vymenovať generálny prokurátor, a nie minister spravodlivosti.

Napokon je argumentácia navrhovateľa znením čl. 141a ods. 4 písm. d) ústavy nenáležitá aj preto, že Eurojust nemá charakter medzinárodného súdneho orgánu.

Podľa čl. 149 ústavy prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident na návrh národnej rady (čl. 150 ústavy). Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon (čl. 151 ústavy).

Navrhovateľovi treba dať za pravdu v tom, že ustanovenia napadnutých právnych predpisov priznávajú ministrovi spravodlivosti určité právomoci vo vzťahu k prokurátorovi pôsobiacemu v niektorej z pozícií zástupcu Slovenskej republiky v Eurojuste. Z hľadiska

ústavného rámca je však podstatné, že tieto právomoci sa týkajú výlučne pôsobenia prokurátora v rámci štruktúry Eurojustu, a nie jeho pôsobenia v štruktúre orgánov prokuratúry. Vzhľadom na rozsah svojich právomocí priznaných napadnutými ustanoveniami nemôže minister spravodlivosti zasahovať do výkonu funkcie prokurátora ani u osoby poverenej plnením úloh v Eurojuste, t. j. nemôže zasahovať do činnosti prokuratúry ako takej. Tá je plne v kompetencii generálneho prokurátora. V tomto smere nemožno nájsť ani kolíziu medzi napadnutými ustanoveniami právnych predpisov a ustanoveniami zákona č. 154/2001 Z. z. Oprávnenie ministra spravodlivosti vymenovať prokurátora do niektorej z pozícií prináležiacich Slovenskej republike v Eurojuste je obmedzené povinnosťou predchádzajúceho prerokovania navrhovaného kandidáta s generálnym prokurátorom (bez predchádzajúceho prerokovania s generálnym prokurátorom minister spravodlivosti nemôže vymenovať žiadnu konkrétnu osobu z radov prokurátorov).

Preto v tejto časti návrhu generálneho prokurátora nemožno vyhovieť, čo platí, aj pokiaľ ide o ďalšie v tomto bode návrhu namietané ustanovenia, resp. časti zákona č. 385/2000 Z. z., zákona č. 530/2004 Z. z., zákona č. 283/2002 Z. z., zákona č. 575/2001 Z. z. a zákona č. 154/2001 Z. z. nadväzujúce na § 13a zákona č. 385/2000 Z. z. a obsahovo s ním súvisiace (bod 2 výroku tohto nálezu).

5. K návrhu na vyslovenie nesúladu § 18 ods. 3 prvej vety slovného spojenia „... alebo 2...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy poukázal navrhovateľ na to, že *„Na odvolanie sudcu sa vzťahujú ustanovenia čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorých*

- do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí prekladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov [čl. 141a ods. 4 písm. a)],

- sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia (čl. 145 ods. 1),

- prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky (čl. 147 ods. 1),

- prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať, ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti [čl. 147 ods. 2 písm. a)],

- prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať, ak dosiahol vek 65 rokov [čl. 147 ods. 2 písm. b)].

Právna úprava uvedená v čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je premietnutá do § 18 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich. Právna úprava uvedená v čl. 147 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je premietnutá do § 18 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich. Avšak, prvá veta § 18 ods. 3 tohto zákona ustanovuje, že ak sú dôvody na odvolanie z funkcie sudcu podľa odseku 1 alebo 2, súdna rada musí predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu.

Zákonná úprava, ktorá ustanovuje povinnosť Súdnej rady Slovenskej republiky podať prezidentovi Slovenskej republiky návrh na odvolanie sudcu, ak nastanú právne skutočnosti, na základe ktorých je prezident povinný podľa čl. 147 ods. 1 ústavy sudcu odvolať, má svoje opodstatnenie, pretože vytvára reálne predpoklady na realizáciu jeho ústavnej kompetencie. To však neplatí, ak nastanú právne skutočnosti, ktoré sú podkladom pre fakultatívne rozhodnutie prezidenta. V takom prípade by malo byť dôsledne zachované návrhové oprávnenie súdnej rady. Inak by došlo k obmedzeniu a fakticky k negovaniu jej dispozičného práva priznaného čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ústavy. Súdna rada má predsa ústavou zaručené právo slobodne sa rozhodnúť, či podá alebo nepodá návrh prezidentovi Slovenskej republiky na odvolanie sudcu z funkcie z dôvodov uvedených v čl. 147 ods. 2 ústavy. Môže prijať rozhodnutie, že takýto návrh podá proti každému sudcovi, ktorého zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti alebo proti sudcovi, ktorý dosiahol 65 rokov svojho veku. Môže sa však tiež rozhodnúť, že každý takýto prípad bude posudzovať

individuálne, napríklad s ohľadom na aktuálnu prognózu zdravotnej spôsobilosti sudcu na výkon funkcie sudcu a ak ide o sudcu, ktorý dosiahol vek 65 rokov, na doterajší výkon jeho funkcie. Musí to byť však jej rozhodnutie a nie povinnosť ustanovená v zákone, pretože by tak stratila postavenie navrhovateľa a stala sa iba akýmsi sprostredkovateľom informácií pre prezidenta. Z tohto dôvodu považujem právnu úpravu ustanovenia § 18 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich vo vzťahu k fakultatívnym dôvodom na odvolanie sudcu za právnu úpravu, ktorá nerešpektuje čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Nerešpektovaním niektorých z ústavných ustanovení dochádza k porušeniu jedného zo základných princípov právneho štátu, a to princípu ústavnosti, a tým aj k porušeniu čl. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že Slovenská republika je právny štát a tiež k porušeniu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy a v jej medziach. Ústavný súd Slovenskej republiky už viackrát konštatoval, že tento záväzok sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky a na proces prijímania zákonov (napr. PL. ÚS 12/98).“.

Podľa § 18 ods. 3 prvej vety zákona č. 385/2000 Z. z. ak sú dôvody na odvolanie z funkcie sudcu podľa odseku 1 alebo 2 (t. j. ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka riadne vykonávať sudcovské povinnosti alebo ak dosiahol vek 65 rokov), súdna rada musí predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu.

Súdna rada je ústavným orgánom súdnej moci (vyplýva to okrem iného zo systematického zaradenia ustanovení ústavy, ktoré upravujú jej postavenie, do druhého oddielu siedmej hlavy ústavy – „Súdna moc“). Je ústavným orgánom, ktorý zabezpečuje nezávislé postavenie súdnej moci vo vzťahu k iným orgánom štátu (III. ÚS 79/04). Podľa ústavodarcu „Zmyslu obsahového naplnenia princípu nezávislosti súdnictva a jeho oddelenia od ostatných orgánov štátu zodpovedá aj ustanovený okruh kompetencií, ktorý zabezpečuje jej zásadný vplyv na riešenie najzákladnejších a pre organizáciu, výkon a správu súdnictva existenčných otázok“ (z dôvodovej správy k novele ústavy v roku 2001). Medzi takéto otázky nepochybne patria rozhodnutia týkajúce sa výberu, kariérneho postupu

a „služobného“ pomeru sudcov vrátane jeho skončenia, t. j. zániku funkcie sudcu. V tomto kontexte možno poukázať aj na stanovisko vlády ako vedľajšieho účastníka konania pred ústavným súdom, v ktorom pripúšťa, že „úlohou súdnej rady je zabezpečiť legitimitu sudcovskej moci..., súčasťou legitimity sudcov je aj vznik sudcovskej funkcie a kariérny postup sudcov...“, čo nepochybne predpokladá uplatnenie zásadného vplyvu (ako uvádza dôvodová správa) alebo (inak vyjadrené) reálneho vplyvu súdnej rady v rozhodovacom procese týkajúcom sa ustanovovania sudcov, ich odvolávania alebo prideľovania a prekladania. Uvedené neznamená, že vplyv súdnej rady v procese rozhodovania o uvedených otázkach musí byť výlučný (teda, že je vylúčené uplatnenie vplyvu, resp. súčinnosti orgánov reprezentujúcich zostávajúce zložky štátnej moci). Nepochybne však vylučuje (z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti) také postavenie súdnej rady, ktoré by sa dalo charakterizovať ako „symbolické“ alebo „konzultatívne“.

Okruh ústavných kompetencií zverených súdnej rade (čl. 141a ods. 4 ústavy) diferencuje medzi oblasťou týkajúcou sa koncepčného rozvoja, hospodárskeho, prípadne administratívno-technického zabezpečenia podmienok výkonu súdnej moci, kde je súdnej rade priznaná možnosť vyjadrovať sa k zásadným otázkam [čl. 141a ods. 4 písm. f) ústavy, prípadne porovnaj nadväzujúcu zákonnú úpravu § 4 ods. 1 písm. a), f) a g) zákona č. 185/2002 Z. z. v spojení s čl. 141a ods. 4 písm. g) ústavy] a medzi oblasťou týkajúcou sa práve kreácie a legitimity sudcovskej moci (ustanovovania sudcov, ich odvolávania, prideľovania a prekladania či tvorby disciplinárnych senátov) [čl. 141a ods. 4 písm. a) až písm. e) ústavy], kde má byť súdna rada relevantným mocenským prvkom uplatňujúcim zásadný, resp. reálny vplyv v rozhodovacom procese orgánu súdnej moci.

Do pôsobnosti súdnej rady patrí aj predkladať prezidentovi návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov podľa čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy.

Podľa čl. 147 ods. 1 ústavy prezident na návrh súdnej rady sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienečnom odložení výkonu

trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do národnej rady. Ide o ústavnú povinnosť prezidenta odvolať sudcu v prípadoch, ak nastanú taxatívne vymenované skutočnosti, ktoré ústavodarca považoval za zásadnú ústavnú prekážku výkonu sudcovskej funkcie konkrétnou osobou z hľadiska ústavou ustanovených predpokladov na výkon funkcie sudcu (voliteľnosť do národnej rady – čl. 145 ods. 2 ústavy) alebo z hľadiska ochrany dôvery v nestranný a nezávislý výkon súdnej moci v duchu rešpektovania zákona zo strany jej nositeľov („bezúhonnosť“).

Vzhľadom na to možno priamo z uvedeného ustanovenia ústavy zároveň vyvodiť povinnosť súdnej rady predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu iba v prípade, ak vo vzťahu k jeho osobe nastanú skutočnosti predpokladané v čl. 147 ods. 1 ústavy. Vyplýva to z ústavnej zásady spolupráce jednotlivých zložiek štátnej moci v prípadoch, keď výkon ústavných právomocí (v danom prípade ústavnej povinnosti) jednej zložky štátnej moci predpokladá, resp. vyžaduje súčinnosť inej zložky štátnej moci (m. m. I. ÚS 7/96, I. ÚS 61/96).

Zákonná úprava v napadnutom § 18 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich (v jeho časti vzťahujúcej sa na odsek 1), ktorá uvedené skutočnosti reflektuje neprekračujúc ústavný rámec, preto nepredstavuje z hľadiska ústavnosti problém.

Naopak, § 18 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich (v jeho časti vzťahujúcej sa na odsek 2) sa týka odvolania sudcu v prípadoch, ak nastanú taxatívne vymenované skutočnosti, ktoré ústavodarca nepovažoval za zásadnú („absolútnu“) ústavnú prekážku ďalšieho výkonu sudcovskej funkcie konkrétnou osobou, čo je vyjadrené fakultatívnou možnosťou prezidenta odvolať sudcu (čl. 147 ods. 2 ústavy).

Podľa čl. 147 ods. 2 ústavy prezident na návrh súdnej rady môže sudcu odvolať,

a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,

b) ak dosiahol vek 65 rokov.

Ide o skutočnosti, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu môžu, ale tiež nemusia predstavovať prekážku riadneho výkonu sudcovskej funkcie, prípadne narúšať záujem na riadnom výkone súdnej moci vrátane kontinuálnej obnovy sudcovského zboru a kariérneho postupu sudcov.

Posúdenie týchto otázok a tvorba rozhodnutia, na účely ktorého sa tieto otázky posudzujú, spadá práve do sféry kreácie a legitimity sudcovskej moci, v ktorej má byť súdna rada (vzhľadom na svoje ústavné postavenie a úlohu „garanta“ nezávislosti súdnictva a jeho oddelenia od ostatných orgánov štátu) relevantným mocenským prvkom, t. j. orgánom uplatňujúcim zásadný, resp. reálny vplyv v rozhodovacom procese orgánov súdnej moci. Namieste je preto taký výklad čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 145 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má súdna rada v prípadoch uvedených v čl. 147 ods. 2 písm. a) a b) ústavy právo posúdiť a rozhodnúť, či návrh na odvolanie konkrétneho sudcu prezidentovi podá, pričom prezident má nepochybne právo posúdiť a rozhodnúť sa, či návrhu súdnej rady vyhovie (vychádzajúc z formulácie *„môže sudcu odvolať“* v čl. 147 ods. 2 ústavy).

Do pôsobnosti súdnej rady, ako už bolo spomenuté, patrí podľa čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy predkladať prezidentovi návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov. Z takto koncipovanej pôsobnosti súdnej rady nemožno vyvodiť povinnosť súdnej rady tak urobiť, ak navyše podľa čl. 141a ods. 5 ústavy na prijatie uznesenia súdnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov (to isté pravidlo upravuje aj § 6 ods. 6 zákona č. 185/2002 Z. z., podľa ktorého na prijatie uznesenia súdnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov).

Pôsobnosť súdnej rady vzhľadom na to, že ide o kolektívny orgán, sa realizuje (vzhľadom na to, že nie je osobitná úprava tohto postupu) prostredníctvom štandardných pravidiel prijímania rozhodnutí, t. j. v súlade s čl. 141a ods. 5 ústavy, podľa ktorého na prijatie uznesenia súdnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

Z uvedeného potom vyplýva, že návrh na odvolanie sudcov sa taktiež prijíma uznesením súdnej rady, lebo to je jediný spôsob, akým súdna rada rozhoduje o veciach patriacich do jej pôsobnosti [čl. 7 Rokovacieho poriadku súdnej rady (ďalej len „rokovací poriadok“)]. Podľa čl. 10 ods. 5 rokovacieho poriadku súdna rada musí predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu, ak sú na to zákonné dôvody. Podľa čl. 10 ods. 6 rokovacieho poriadku návrh je schválený (a aj návrh podľa čl. 10 ods. 5 rokovacieho poriadku), ak zaň v tajnom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých členov súdnej rady.

Z uvedených ustanovení ústavy a zákona o súdnej rade a jej rokovacieho poriadku vyplýva, že návrh na odvolanie sudcu zo zákonných dôvodov vrátane dôvodov ustanovených v § 18 ods. 3 prvej vete zákona o sudcoch a prísediacich nemusí byť prezidentovi predložený, ak zaň v tajnom hlasovaní nehlasovala nadpolovičná väčšina všetkých členov súdnej rady. Tento záver vychádza z toho, že napriek zneniu napadnutého slovného spojenia § 18 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich a zneniu rokovacieho poriadku súdna rada môže priamo aplikovať ústavu, ktorá jej zveruje pôsobnosť vo veciach predkladania návrhov na odvolanie sudcov, ale neukladá jej povinnosť predložiť prezidentovi návrhy na odvolanie sudcov.

Aj napriek tomu, že sa v § 18 ods. 3 prvej vete zákona o sudcoch a prísediacich používa výraz „musí“, súdna rada nemôže nerešpektovať zásady rozhodovania ustanovené v ústave (premietnuté aj do rokovacieho poriadku), ako aj v zákone č. 185/2002 Z. z. Vzhľadom na to nemôže ako kolektívny orgán iným ako právne relevantným spôsobom prijať uznesenie v súlade s čl. 141a ods. 5 ústavy o tom, či v konkrétnom prípade existuje dôvod na odvolanie z funkcie sudcu. Ak súdna rada uznesením rozhodne, že dôvod na odvolanie sudcu podľa § 18 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich, ktorý jej bol oznámený ministrom spravodlivosti (podľa § 18 ods. 3 druhej vety zákona o sudcoch a prísediacich), neexistuje, nemôže jej vzniknúť ani povinnosť predložiť prezidentovi návrh na odvolanie sudcu.

Z toho vyplýva, že § 18 ods. 3 prvá veta slovného spojenia „... alebo 2...“ zákona o sudcoch a prísediacich zaväzuje v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy súdnu radu uplatniť svoju pôsobnosť na predkladanie návrhov na odvolanie sudcov z dôvodov uvedených v § 18 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich iba za predpokladu, ak ústavne relevantným spôsobom korešpondujúcim s čl. 141a ods. 5 ústavy rozhodne, že v konkrétnom prípade dôvod na odvolanie sudcu existuje. Táto povinnosť súdnej rady zakotvená v § 18 ods. 3 prvej vete zákona o sudcoch a prísediacich preto nemôže byť v nesúlade s čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

6. Pokiaľ ide o návrh na vyslovenie nesúladu § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, *navrhovateľ namieta, že „... podľa § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich minister spravodlivosti je oprávnený podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti ktorémukoľvek sudcovi. Podľa takejto právnej úpravy potom stačí, aby minister spravodlivosti na základe svojej domnienky, že sudca sa dopustil činu, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie sudcu, podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi. Podanie takého návrhu proti sudcovi ministra spravodlivosti automaticky oprávňuje na vydanie rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu jeho funkcie... Okrem uvedeného, oprávnenie ministra spravodlivosti ako člena vlády (čl. 109 ods. 1 ústavy), ktorá je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy), nemožno charakterizovať inak, ako neprípustný zásah výkonnej moci do moci súdnej, ktorý je v rozpore s čl. 141 a čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základných ústavných princípov právneho štátu, princípu deľby moci, princípu ústavnej rovnováhy, princípu ústavnosti a princípu nezávislosti súdnej moci.*

V čl. 141a ods. 4 ústavy je upravená pôsobnosť Súdnej rady Slovenskej republiky s tým, že toto ustanovenie v písmene g) priznáva súdnej rade aj ďalšiu pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon. Na zákonnú úpravu odkazuje aj čl. 148 ústavy, pokiaľ ide o právnu úpravu podmienok na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu. Už som uviedol, že nemám

námietky proti zneniu § 22 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, ktorý ustanovuje dôvody, pre ktoré možno pozastaviť sudcovi výkon jeho funkcie. Som však presvedčený o tom, zákon by mal zveriť rozhodnutie o pozastavení výkonu funkcie sudcu do pôsobnosti súdnej rady ako ústavného orgánu súdnej moci, do pôsobnosti ktorého by malo patriť rozhodovanie o všetkých veciach týkajúcich sa funkcie sudcu a možnosti sudcu vykonávať funkciu sudcu. Len tak možno reálne zabezpečiť nezávislosť súdov a sudcov (čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy) a nezávislé a autonómne postavenie súdnej moci (čl. 141 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy), a tak zabrániť v právnom štáte neprípustným zásahom výkonnej moci do moci súdnej a negovaniu ústavných princípov právneho štátu.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. PL. ÚS 32/95) jednoznačne vyplýva, že pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi tými ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú. Preto ústavný súd v konaní pri konkrétnej ochrane ústavnosti skúma, či namietané porušenie je v príčinnej súvislosti s označenými ustanoveniami ústavy a analyzuje vzájomné väzby medzi nimi, ako aj ich obsah a účel, ktorý je dôležitý pre vymedzenie rozsahu právnej úpravy predpokladanej ústavou. Národná rada Slovenskej republiky je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2). Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať ľubovoľný zákon, ak takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou. Ústavný súd v konaní o súlade zákona s ústavou v záujme ochrany ústavnosti neprihliada iba na formálnu stránku veci, to znamená na skutočnosť, že národná rada v rámci svojej kompetencie upravila zákonom určitý spoločenský vzťah.

Ústavný súd v takomto konaní berie do úvahy nielen obsah zákona, ale predovšetkým jeho súlad so všetkými tými ustanovenia ústavy, ktoré majú súvislosť so spoločenským vzťahom tvoriacim predmet zákonnej úpravy. Tento princíp právneho štátu sa v tvorbe zákona dodrží vtedy, ak prijatý zákon je v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom.“.

Podľa § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu rozhoduje (okrem sudcu najvyššieho súdu, pozn.) minister spravodlivosti.

Aj napriek tomu, že § 22 zákona o sudcoch a prísediacich bol od podania návrhu viackrát novelizovaný, tieto novelizácie sa nedotkli napadnutého znenia § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z.

Ustanovenie § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. upravuje možnosť dočasne pozastaviť sudcovi výkon jeho funkcie v prípadoch, keď to vyžaduje verejný záujem na ochrane dôvery v nestranný a nezávislý výkon súdnej moci v duchu rešpektovania zákona zo strany jej nositeľov (porovnaj čl. 147 ods. 1 ústavy).

Rozhodnutie o pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. predstavuje opatrenie dočasnej povahy, ktorým sa má zabezpečiť dôvera v zákonný, nestranný a nezávislý výkon súdnej moci; je teda v záujme ochrany dôveryhodnosti justície. Tento inštitút sa nepochybne dotýka sféry nezávislosti a legitimity sudcovskej moci, v ktorej má byť súdna rada (ako ústavný orgán zabezpečujúci nezávislé postavenie súdnej moci vo vzťahu k iným orgánom štátu) orgánom uplatňujúcim zásadný, resp. reálny vplyv. Toto postavenie súdnej rady nevylučuje uplatnenie vplyvu orgánov reprezentujúcich zostávajúce zložky štátnej moci, pokiaľ zostáva zachovaná ústavná rovnováha rešpektujúca ústavou vymedzený rámec pôsobnosti jednotlivých zložiek štátnej moci v súlade s princípmi demokratického a právneho štátu zahŕňajúcimi zásadu oddeleného výkonu súdnictva nezávislými a nestrannými súdmi (čl. 141 ústavy).

Navrhovateľ sa nazdáva, že rozhodovať o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu krajského súdu a okresného súdu by nemal minister spravodlivosti, ale súdna rada so zreteľom na jej ústavné postavenie a pôsobnosť.

Koncepcia dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu je podľa názoru ústavného súdu založená nielen na návrhovom oprávnení ministra spravodlivosti, ale aj na viacerých zárukách pre sudcu, ktorého výkon funkcie sa dočasne pozastavuje. Tieto záruky bránia

tomu, aby návrhové oprávnenie ministra spravodlivosti mohlo zasiahnuť do podstaty a zmyslu nezávislosti súdnej moci a nezávislého výkonu funkcie sudcu.

Sudca, ktorý je trestne stíhaný za úmyselný trestný čin alebo proti ktorému sa vedie disciplinárne konanie za čin, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie sudcu, môže mať až do právoplatného skončenia disciplinárneho konania a prípadne naň nadväzujúceho rozhodnutia prezidenta o odvolaní z funkcie sudcu dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu. Toto rozhodnutie môže súdna rada na návrh dotknutého sudcu zrušiť do 60 dní od doručenia návrhu.

Reálnym dôsledkom takéhoto dočasného opatrenia v praxi je skutočnosť, že sudca, ktorému je dočasne pozastavený výkon funkcie (ak ide o sudcu okresného súdu a krajského súdu, tak na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti), má odo dňa pozastavenia nárok na plat vo výške 30 % základného platu. Takto poskytnutý plat sa zvyšuje o 10 % základného platu na každé vyživované dieťa, najviac však do výšky 50 % základného platu. Ak sa dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu skončí, doplatí sa sudcovi rozdiel, o ktorý bol jeho funkčný plat skrátený; to neplatí, ak bolo konanie, za ktoré bol sudcovi dočasne pozastavený výkon funkcie, úmyselným trestným činom, za ktorý bol právoplatne odsúdený, alebo mu bolo za konanie, za ktoré bol výkon funkcie sudcu dočasne pozastavený, uložené disciplinárne opatrenie odvolanie z funkcie sudcu.

Navrhovateľ namieta, že *„Podľa takejto právnej úpravy potom stačí, aby minister spravodlivosti na základe svojej domnienky, že sudca sa dopustil činu, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie sudcu, podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi. Podanie takého návrhu proti sudcovi ministra spravodlivosti automaticky oprávňuje na vydanie rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu jeho funkcie. Súdna rada môže na návrh dotknutého sudcu takéto rozhodnutie ministra spravodlivosti zrušiť do 30 dní od oznámenia rozhodnutia podľa § 22 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich. Nie je to však dostatočná právna ochrana sudcu a nezávislosti súdnictva.“*.

Tieto argumenty navrhovateľa sú založené na domnienke svojvoľného konania člena vlády, ministra spravodlivosti, ktoré, aj keby k nemu došlo, je účinne napraviteľné v konaní pred súdnou radou. Súdna rada, ako to dokazuje jej doterajšia rozhodovacia prax, už zrušila rozhodnutie ministra spravodlivosti o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu (napr. uznesenie č. 458 z 28. júna 2004). Z toho vyplýva, že reálna ochrana poskytovaná súdnou radou sudcovi, ktorému je dočasne pozastavený výkon funkcie, je účinná, a preto ju treba zobrať do úvahy aj pri skúmaní ústavnosti napadnutého ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich, aj keď sama osebe ústavný rozmer nemá. K tomu je potrebné dodať, že v konaní o súlade právnych predpisov nemožno skúmať, akým spôsobom využíva orgán verejnej moci, akým je súdna rada, svoje oprávnenie, či zriedkavo, efektívne alebo menej efektívne postačuje, že taká možnosť účinného zásahu existuje (to napokon potvrdzuje aj zatiaľ jediný prípad). V takom type ochrany ústavnosti, akým je konanie o súlade právnych predpisov, preto nemožno rezignovať na konštatovanie neústavnosti len na tom základe, že súdna rada dosiaľ využíva toto svoje oprávnenie iba ojedinele. V tomto kontexte nie je zverenie právomoci ministrovi spravodlivosti rozhodnúť o pozastavení výkonu funkcie sudcu [§ 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z.] v rozpore s princípmi nezávislého súdnictva, pokiaľ je v právomoci súdnej rady takéto rozhodnutie ministra spravodlivosti preskúmať a zrušiť (§ 22 ods. 5 zákona o sudcoch a prísediacich).

Uvedená právomoc súdnej rady zachováva rovnováhu vplyvu výkonnej moci (v rámci jej podielu na zabezpečení riadneho chodu súdnej moci) v sústave garantovanou nezávislosťou súdnej moci, poskytujúc podľa názoru ústavného súdu dostatočnú úroveň nezávislosti súdnej moci a garancie pred ústavne neakceptovateľnými zásahmi výkonnej moci do tejto nezávislosti v dôsledku prípadných účelových rozhodnutí ministra spravodlivosti o pozastavení výkonu funkcie sudcu (napr. v snahe ad hoc ovplyvniť zloženie súdu v konkrétnej kauze). Táto právomoc je zároveň výrazom rešpektovania ústavného postavenia súdnej rady v otázkach nezávislosti a legitimity sudcovskej moci.

Pokiaľ by sa neústavnosť namietaného ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich vyvodzovala z toho, že podľa § 22 ods. 2 písm. a) môže o dočasnom pozastavení výkonu

funkcie sudcu najvyššieho súdu rozhodovať iba súdna rada na návrh ministra alebo predsedu najvyššieho súdu, je k tomu potrebné uviesť, že osobitná úprava dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu najvyššieho súdu nie je ničím neobvyklá. Ide len o to, aby aj táto úprava spĺňala požiadavky zachovania nestrannosti a nezávislosti súdnej moci. Osobitný právny režim postihovania sudcov najvyššieho súdu dočasným opatrením možno odôvodniť ich výnimočným postavením, množstvom odchylných úprav spôsobu výberu, kritériami, ktoré musí takáto osoba spĺňať preto, aby sa stala sudcom najvyššieho súdu, až spôsobom ich odvolávania a podobne. K takým odchýlkam celkom legitímne patrí podľa názoru ústavného súdu aj to, že minister spravodlivosti nemôže pozastavovať výkon funkcie sudcom najvyššieho súdneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu práve rozhodovanie súdnej rady eliminuje možnosť ingerencie výkonnej moci reprezentovanej návrhovým oprávnením ministra spravodlivosti, o ktorom súdna rada síce musí rozhodnúť, ale nemusí mu vyhovieť. Práve z tohto dôvodu napadnuté ustanovenie nie je v nesúlade s čl. 141 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd návrhu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

7. Nesúlad § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy a osobitne § 24 ods. 8 slovných spojení „... na určitý čas...“ a „... a čas trvania výkonu funkcie...“ zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 145 ods. 1 ústavy vyvodzuje navrhovateľ z toho, že *„Podľa čl. 148 ods. 2 ústavy dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie ustanoví zákon. To však neznamená, že zákonodarca môže ustanoviť dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie tak, že ignoruje tie ustanovenia ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti s charakterom funkcie sudcu, teda tie ustanovenia ústavy, ktoré*

- zaručujú nezávislosť súdov a sudcov (čl. 141 ods. 1 a čl. 344 ods. 1),

- ustanovujú nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s inými funkciami a činnosťami (čl. 145a ods. 2),

- ustanovujú postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky (čl. 141a),

obsahujú základné princípy nášho štátu, medzi ktoré patrí princíp deľby moci a princíp ústavnej rovnováhy (čl. 1 ods. 1) a princíp ústavnosti (čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2).

Dôvody a spôsob prerušenia výkonu funkcie sudcu ustanovuje § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého

- výkon funkcie sudcu sa prerušuje zo zákona z dôvodov uvedených v odsekoch 1 a 2,

- výkon funkcie sudcu minister spravodlivosti je povinný prerušiť z dôvodov uvedených v odsekoch 3 a 4,

- výkon funkcie sudcu minister spravodlivosti môže prerušiť po vyjadrení sudcovskej rady z dôvodov uvedených v odseku 5.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich výkon funkcie sudcu sa prerušuje dňom, keď sa sudca stal prezidentom, členom vlády, poslancom národnej rady alebo štátnym tajomníkom, vedúcim úradu ústredného orgánu pre oblasť štátnej správy súdov alebo sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich výkon funkcie sudcu sa prerušuje aj dňom, keď sa sudca zaregistruje ako kandidát vo voľbách na prezidenta Slovenskej republiky, vo voľbách do národnej rady alebo vo voľbách do orgánov územnej samosprávy. Prerušenie trvá ešte tri mesiace po vyhlásení výsledkov volieb, ak sudca nebol zvolený, alebo ešte tri mesiace po skončení výkonu funkcie, do ktorej bol vo voľbách zvolený.

Podľa čl. 145a ods. 2 ústavy sudca vykonáva funkciu ako svoje povolenie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.

Tieto ústavné zásady zákonodarca obchádza tak, že umožňuje sudcovi počas trvania jeho mandátu vykonávať funkcie v iných orgánoch verejnej moci s tým, že sudcovi počas výkonu funkcie v inom orgáne verejnej moci sa preruší výkon jeho funkcie sudcu. Sudcom však zostáva, a dokonca, s účinnosťou od 1. januára 2005 bude mať zrejme aj počas prerušenia výkonu funkcie sudcu práva a povinnosti sudcu. Právna úprava § 24 ods. 6 prvej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, podľa ktorej sudca, ktorému bol prerušený výkon funkcie sudcu podľa odsekov 1 až 5, nemá vtom čase práva a povinnosti

sudcu a nesmie vykonávať funkciu sudcu, bola totiž novelizáciou zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich zákonom č. 586/2004 Z. z. súčinnosťou od 1. januára 2005 bez náhrady vypustená a nahradená novou právnou úpravou. Rovnako touto novelou bola bez náhrady vypustená aj druhá veta doterajšieho ustanovenia § 24 ods. 6, podľa ktorého prerušenie výkonu funkcie sudcu podľa odsekov 2, 4 a 5 sa nepovažovalo za výkon funkcie sudcu. Na základe uvedeného potom nemožno prijať iný záver, ako ten, že podľa doterajšej právnej úpravy prerušenie výkonu funkcie z dôvodov uvedených v odsekoch 1 a 3 sa považovalo za výkon funkcie sudcu a podľa novej právnej úpravy účinnej od 1. januára 2005 prerušenie výkonu funkcie sudcu z akéhokoľvek dôvodu ustanoveného v zákone sa považuje za výkon funkcie sudcu.

Obchádzanie ustanovenia čl. 145a ods. 2 ústavy uvedenými zákonnými fikciami považujem za nezlučiteľné s princípmi právneho štátu. Ak Ústava Slovenskej republiky ustanovuje, že sudca vykonáva funkciu sudcu ako svoje povolanie a zakazuje mu vykonávať popri výkone funkcie sudcu iné funkcie alebo činnosti, nemožno obísť tento ústavný zákaz prostredníctvom inštitútu prerušenia výkonu funkcie sudcu, a to naviac prostredníctvom takej právnej úpravy, ktorá

- ustanovuje, že sudca počas prerušenia výkonu funkcie sudcu podľa odsekov 2, 4 a 5 nemá práva a povinnosti sudcu a nesmie vykonávať funkciu sudcu a že prerušenie výkonu funkcie sudcu sa nepovažuje za výkon funkcie sudcu; pritom sudcom zostáva (§ 24 ods. 6 účinný do 31. decembra 2004),

- ustanovuje, že sudca počas prerušenia výkonu funkcie sudcu podľa odsekov 1 a 3 nemá práva a povinnosti sudcu a nesmie vykonávať funkciu sudcu, ale že prerušenie výkonu funkcie sudcu sa považuje za výkon funkcie sudcu (§ 24 ods. 6 účinný do 31. decembra 2004),

- vôbec nevymedzuje obsah inštitútu prerušenia výkonu funkcie sudcu a neustanovuje jeho právne následky vo vzťahu k funkcii sudcu, dokonca, pri porovnaní s doterajšou právnou úpravou pripúšťa výklad, že sudca aj počas prerušenia výkonu funkcie sudcu má práva a povinnosti sudcu (právna úprava zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 586/2004 Z. z. účinná od 1. januára 2005).

Naviac, oprávnenie sudcov počas ich mandátu vykonávať funkcie uvedené v odseku 1 považujem za nezlučiteľné s princípom deľby moci a princípom ústavnej rovnováhy.

V právnom štáte osoba, ktorá je vymenovaná za sudcu a ktorej sudcovský mandát trvá, by nemala byť súčasne prezidentom republiky či zastávať mandát poslanca parlamentu alebo byť členom vlády, štátnym tajomníkom, vedúcim úradu ústredného orgánu štátnej správy alebo sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky. Sudca je predstaviteľom a nositeľom súdnej moci, preto nemôže byť súčasne predstaviteľom a nositeľom inej štátnej moci, a to ani vtedy, ak prostredníctvom zákonných fikcií síce sudcom zostáva, ale práva a povinnosti sudcu nemá. Takéto poňatie funkcie sudcu spochybňuje charakter samotnej funkcie sudcu a následne aj nezávislosť a nestrannosť sudcu či už pri výkone funkcie sudcu alebo pri výkone inej funkcie v orgáne, do ktorého bol zvolený alebo vymenovaný počas trvania jeho sudcovského mandátu, a to aj so zreteľom na osobné väzby a vzťahy, ku ktorým dochádza alebo môže dochádzať počas doby, počas ktorej sudca vykonáva funkciu v inom orgáne verejnej moci.

Právne vyjadrenie zásady inkompatibility funkcie prezidenta Slovenskej republiky, člena vlády, poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky s funkciou sudcu v Ústave Slovenskej republiky je rôzne. Čl. 103 ods. 4 ustanovuje, že ak za prezidenta bude zvolený sudca, odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu. Čl. 109 ods. 2 ustanovuje, že výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci. Čl. 77 ods. 1 ustanovuje, že funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu. Čl. 137 ods. 2 ustanovuje, že výkon funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci. Neuplatňovanie mandátu upravuje Ústava Slovenskej republiky len v čl. 77 ods. 2, podľa ktorého ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje a v čl. 78 ods. 5, podľa ktorého ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje. Zánik mandátu a zánik členstva upravuje Ústava Slovenskej republiky len v čl. 137 ods. 3, podľa ktorého dňom, keď sa sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslanecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky a zánik mandátu len v čl. 81a, ktorý upravuje dôvody zániku mandátu poslanca. Podľa čl. 81a písm. e) mandát poslanca zaniká vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1. Podľa čl. 77 ods. 1 funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl a príslušníka ozbrojeného zboru.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi tými ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú. Princípy právneho štátu sa pri tvorbe zákona dodržia vtedy, ak prijatý zákon je v súlade nielen so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom, ale aj v súlade s ústavnými princípmi, ktorých zmenu ústava nepripúšťa, lebo majú konštitutívny význam pre demokratickú povahu Slovenskej republiky. Preto podľa môjho názoru z dôvodov uvedených v § 24 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich nemožno prerušiť výkon funkcie sudcu.

Nemám námietky proti tomu, aby sa výkon funkcie sudcu prerušil na čas, keď sa sudca zaregistruje ako kandidát vo voľbách prezidenta Slovenskej republiky, vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky alebo vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a aby sa znovu mohol ujať výkonu funkcie sudcu, ak vo voľbách neuspel. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy všetci občania majú právo za rovnakých podmienok na prístup k voleným a iných verejným funkciám. Namietam však právnu úpravu ustanovenia § 24 ods. 2, ktorá umožňuje prerušenie výkonu funkcie sudcu aj v prípade, že sudca vo voľbách uspel a ujal sa výkonu funkcie v inom orgáne verejnej moci. Naviac, pokiaľ ide o funkciu v orgáne územnej samosprávy, z právnej úpravy ustanovenia § 24 ods. 2 možno iba nepriamo vyvodiť záver, že aj v prípade zvolenia sudcu do funkcie v orgáne územnej samosprávy sa výkon jeho funkcie sudcu prerušuje...

Nemám námietky ani proti dôvodom prerušenia výkonu funkcie sudcu ustanoveným v § 24 ods. 3 až 5. Namietam však oprávnenie ministra spravodlivosti rozhodovať o prerušení výkonu funkcie sudcu.

Podľa čl. 141 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene o iných štátnych orgánov.

Oprávnenie ministra spravodlivosti ako člena vlády (čl. 109 ods. 1 ústavy), ktorá je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy), rozhodovať o prerušení výkonu funkcie sudcu ustanovené v § 24 ods. 3, 4 a 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich

nie je v súlade s ústavnými princípmi právneho štátu; je v rozpore s princípom deľby moci, princípom ústavnej rovnováhy a princípom nezávislosti súdov a sudcov.

Som presvedčený o tom, že zákon by mal zveriť rozhodovanie o prerušení výkonu sudcovskej funkcie do pôsobnosti súdnej rady ako ústavného orgánu súdnej moci, do pôsobnosti ktorého by malo patriť rozhodovanie o všetkých veciach týkajúcich sa funkcie sudcu a možnosti sudcu vykonávať funkciu sudcu. Len tak možno reálne zabezpečiť nezávislosť súdov a sudcov (čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy) a autonómne postavenie súdnej moci (čl. 141 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy), atak zabrániť v právnom štáte neprípustným zásahom výkonnej moci do moci súdnej a negovaniu ústavných princípov právneho štátu.

Ustanovenia § 24 ods. 6 až 8 priamo nadväzujú na ustanovenia § 24 ods. 1 až 5, samy o sebe nemajú zmysel. Naviac, ustanovenie § 24 ods. 8, ktoré umožňuje, aby sa sudca znovu ujal výkonu funkcie sudcu iba na určitý čas, je v rozpore s čl. 145 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sudcov vymenúva prezident Slovenskej republiky na dobu bez časového obmedzenia.

Porušením niektorého ústavného ustanovenia zákonom dochádza aj porušeniu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý zaväzuje štátne orgány konať iba na základe ústavy a v jej medziach. Tento záväzok sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky a postup pri prijímaní zákonov.“.

Zákonom č. 517/2008 Z. z. a nálezom ústavného súdu z 20. mája 2009 došlo k čiastočnej zmene § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. upravujúceho prerušenie výkonu funkcie sudcu a jeho nové znenie je:

„Prerušenie výkonu funkcie sudcu

(1) Výkon funkcie sudcu sa prerušuje dňom, keď sa sudca stal prezidentom, členom vlády, poslancom národnej rady alebo štátnym tajomníkom, vedúcim úradu ústredného orgánu pre oblasť štátnej správy súdov, alebo sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

(2) Výkon funkcie sudcu sa prerušuje aj dňom, keď sa sudca zaregistruje ako kandidát vo voľbách na prezidenta Slovenskej republiky, vo voľbách do národnej rady, alebo vo voľbách do orgánov územnej samosprávy. Prerušenie trvá ešte tri mesiace

po vyhlásení výsledkov volieb, ak sudca nebol zvolený, alebo ešte tri mesiace po skončení výkonu funkcie, do ktorej bol vo voľbách zvolený.

(3) Minister preruší výkon funkcie sudcovi, ktorý pôsobí v medzinárodnej organizácii alebo v medzinárodných súdnych orgánoch zriadených na vykonanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, a ak mu táto činnosť bráni riadne vykonávať funkciu sudcu.

(4) Minister preruší výkon funkcie sudcovi, ktorý spĺňa podmienky na vznik nároku na príplatok za výkon funkcie sudcu podľa § 95 ods. 1. Ak sa sudca po prerušení znovu ujme funkcie sudcu, príplatok za výkon funkcie sudcu sa mu počas výkonu funkcie sudcu nevypláca.

(5) Minister po vyjadrení sudcovskej rady môže vyhovieť žiadosti sudcu o prerušenie výkonu funkcie sudcu z vážnych rodinných alebo osobných dôvodov. Prerušenie nemôže trvať viac ako päť rokov.

(6) Miesto sudcu, ktorému bol prerušený výkon funkcie podľa odseku 4, sa môže po určení ministra podľa osobitného zákona stať voľným miestom sudcu.

(7) Sudca, ktorému bol prerušený výkon funkcie sudcu podľa odsekov 1 až 3 alebo odseku 5, sa môže znovu ujať funkcie na súde, na ktorom vykonával funkciu sudcu pred prerušením, alebo na inom súde, na ktorý bol preložený súdnou radou; uvedenú skutočnosť oznámi sudca Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky spravidla 60 dní pred začatím výkonu funkcie.

(8) Sudca, ktorému bol prerušený výkon funkcie sudcu podľa odseku 4, sa so súhlasom predsedu súdu a sudcovskej rady môže na určitý čas znovu ujať funkcie sudcu na súde, na ktorom vykonával funkciu sudcu pred prerušením, ak je na tomto súde voľné miesto sudcu, alebo na inom súde, na ktorý bol preložený súdnou radou. Termín nástupu a čas trvania výkonu funkcie v tomto prípade určí predseda súdu po dohode so sudcom.“

Uvedená novelizácia zákona o sudcoch a prísediacich sa materiálne nedotkla podstaty a účelu § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. tak, ako bolo pôvodne napadnuté navrhovateľom. Ústavný súd preto v tejto časti (s výnimkou § 24 ods. 2 poslednej vety zrušenej nálezom ústavného súdu z 20. mája 2009, pozn.) o návrhu konal a rozhodol vo veci samej namiesto toho, aby zastavil konanie.

Podľa čl. 145 ods. 1 ústavy sudcov vymenúva a odvoláva prezident na návrh súdnej rady; vymenúva ich bez časového obmedzenia.

Generálny prokurátor napáda ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich o možnostiach prerušenia výkonu funkcie sudcu a osobitne ustanovenie o možnosti návratu na súd po prerušení kvôli nástupu na dôchodok.

Účelom § 24 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. je možnosť dočasného návratu sudcu z dôchodku na „výpomoc“ súdu.

Právna úprava vychádzajúca z ústavného textu rozumne rozlišuje medzi samotnou funkciou sudcu a výkonom funkcie sudcu. Zmyslom uvedeného rozlišovania je vniesť určitú pružnosť do funkcie, ktorá je v záujme jej nezávislosti celoživotná a nemá z tohto hľadiska obdoby ani vo verejnej, ani v súkromnej sfére.

Aj keď možno polemizovať o vhodnosti dočasného účinkovania sudcov v orgánoch zákonodarnej alebo výkonnej moci, zaiste sa javí užitočná aj možnosť sudcu všeobecného súdu stať sa sudcom ústavného súdu (§ 24 ods. 1 i. f. zákona č. 385/2000 Z. z.) alebo sudcom medzinárodného súdu (§ 24 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z.). Prerušenie výkonu funkcie sudcu je potrebný inštitút, sporný je rozsah dôvodov, resp. funkcií, pre ktoré možno výkon funkcie sudcu prerušiť. Samotný fakt predchádzajúceho pôsobenia sudcu v orgánoch zákonodarnej a výkonnej moci je spôsobilý vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti, pretože takýto sudca sa môže cítiť viazaný v rámci takéhoto pôsobenia vyslovenými názormi a stanoviskami, ktoré môžu súvisieť s prerokúvanou vecou. Takýto stav nemusí byť preto konformný ani s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Procola v. Luxemburg), pretože narúša nestrannosť súdu.

Nezlučiteľnými s výkonom funkcie sudcu sú jednak také nežiaduce situácie, kde nemožno prerušiť výkon funkcie, ale zároveň sú odstrániteľné, aby sudca ďalej mohol vykonávať funkciu, a jednak situácie, kde možno prerušiť výkon funkcie.

Na rozlišovaní medzi funkciou a výkonom funkcie spolu s princípom prezumpcie neviny je založené aj dočasné pozastavenie výkonu funkcie.

Ústava stojí na prístupe, podľa ktorého je sudca menovaný na doživotie [čl. 145 ods. 1 a čl. 147 ods. 2 písm. b)]. Ústava ako referenčná norma nepozná, ba nepriamo zakazuje ako dôvod zániku funkcie sudcu odchod do dôchodku. Ak by sa po odchode do dôchodku nedalo vrátiť na súd, bol by odchod do dôchodku zánikom funkcie sudcu. Zákon by nemohol rozširovať dôvody zániku funkcie sudcu nad rámec ústavy.

Účelom právnej úpravy je dočasná výpomoc súdu. Z tohto dôvodu sa sudca vracia na miesto, kde predtým pôsobil ako zákonný sudca a kde dôverne pozná prostredie. Taktiež o dočasnom pridelení sa rozhoduje decentralizovane na úrovni súdu (predseda súdu a sudcovská rada), nerozhoduje o tom napr. minister spravodlivosti.

Sudca sa práve preto ujíma funkcie len na určitý čas, aby sa zachoval charakter výpomoci a nenarúšal dlhodobo personálnu politiku v justícii. Tiež sa tým zabraňuje lavírovaniu s rozhodovaním o odchode do dôchodku. Ak sa tak sudca rozhodne, má možnosť vrátiť sa dočasne na súd, ale nie doživotne.

Námietkou proti inštitútu „návratu z dôchodku“ by mohla byť strata kontaktu s aktuálnym právnym vývojom. To je ale námietka faktická, ktorá nemá žiadne ústavné dôsledky.

Tým, že generálny prokurátor stotožnil funkciu sudcu s výkonom funkcie sudcu, vyvodil tiež nesprávne závery o protiústavnosti inštitútu návratu z dôchodku, a nemohol tak byť porušený čl. 145 ods. 1 ústavy.

Formulácia čl. 145a ods. 2 ústavy „... Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie...“ a „... Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný...“ spolu s mnohými ďalšími ustanoveniami ústavy (čl. 77 ods. 1 a čl. 103 ods. 4) priamo vytvárajú konštrukciu rozlišovania funkcie sudcu a výkonu funkcie sudcu.

Ustanovenie § 24 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. predpokladané čl. 148 ods. 2 ústavy nadväzuje na túto koncepciu a nemôže byť v rozpore s čl. 145a ods. 2 ústavy.

Možno súhlasiť s navrhovateľom, že by bolo vhodnejšie, aby zákonodarca presnejšie charakterizoval obdobie prerušenia z hľadiska práv a povinností sudcu, ale zo samej podstaty prerušenia vyplýva, že sudca nemá práva a povinnosti sudcu súvisiace s výkonom funkcie.

Navrhovateľ napádaním § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. brojí proti inštitútu prerušenia výkonu funkcie sudcu, ktorý je však ústavným inštitútom predpokladaným nielen v siedmej hlave druhom oddiele ústavy, ale aj v jej ďalších ustanoveniach (čl. 77 ods. 1, čl. 103 ods. 4).

Aj keď možno pripustiť pochybnosti o vhodnosti ústavnej možnosti nositeľa sudcovskej funkcie zastávať funkcie v zákonodarnej a výkonnej moci, ústava ako referenčná normou to výslovne umožňuje.

Ústavná úprava počíta s tým, že sudca sa môže stať poslancom. Oproti tomu napr. český ústavný text v čl. 22 Ústavy Českej republiky považuje funkciu poslanca za nezlučiteľnú s funkciou (nie výkonom funkcie) sudcu. Ústavná listina prvej Československej republiky z roku 1920 zakazovala v čl. 100 sudcom „zastávanie“ iných funkcií. Porovnaním týchto textov je zreteľné rozlíšenie medzi funkciou sudcu a jej výkonom v ústave.

Akceptácia možnosti prerušenia výkonu funkcie sudcu vyplýva tiež z porovnania mandátu sudcu všeobecného súdu a sudcu ústavného súdu. Druhí menovaní sú držiteľmi a vykonávateľmi funkcie po obmedzený čas (12 rokov), a aj keď ústava používa v čl. 137 ods. 2 pojem výkon funkcie, neumožňuje tak, ako to je v čl. 148 ods. 2 ústavy, prerušenie tohto výkonu. Pri ústavných sudcoch v zmysle čl. 137 ods. 2 ústavy výkon funkcie a funkcia sama z hľadiska inkompatibility splývajú. Oproti tomu sudcovia všeobecných súdov sú

menovaní doživotne, a preto možno v odôvodnených prípadoch pripustiť prerušenie výkonu ich funkcie.

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že preskúmavaný § 24 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy a osobitne, že napadnuté slovné spojenia „... na určitý čas...“ a „... a čas trvania výkonu funkcie...“ § 24 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 nie sú nesúladné s čl. 145 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd návrhu v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

8. Čo sa týka namietaného nesúladu § 116 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy, navrhovateľ dôvodí tým, že:

Podľa § 116 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. disciplinárnym previnením je nepreukázanie požadovaných výsledkov podľa zásad hodnotenia sudcov schválených podľa osobitného predpisu na základe hodnotenia práce sudcu.

Toto ustanovenie bolo napadnuté v spojitosti s § 27 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, a pretože periodická kontrola práce sudcu vždy po piatich rokoch výkonu funkcie bola s účinnosťou od 1. januára 2009 článkom II zákona č. 517/2008 Z. z. bodom 25 zo zákona č. 385/2000 Z. z. vypustená, dospel ústavný súd k názoru, že v tejto časti nemožno návrhu vyhovieť, keďže napadnutá norma bola z hľadiska obsahu návrhu vyprázdnená a dôvody neústavnosti stratili základný argument (materiálny základ).

Ústavný súd preto v tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

9. Nesúlad § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy vidí navrhovateľ v tom, že *„Povinnosť sudcu... ustanovená v § 30 ods. 7 v druhej vete zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich nie je v súlade s jedným zo základných princípov súdnictva, a to princípom špecializácie súdnictva. Tento princíp znamená, že súdy neplnia žiadnu inú funkciu, než tú, že vykonávajú súdnictvo, t. j. rozhodujú spory o právo.*

Na tejto skutočnosti nič nemôže zmeniť ani právna úprava tretej vety § 30 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, podľa ktorej využiť znalosti a schopnosti sudcu pri príprave sudcov, justičných čakateľov a ďalších zamestnancov súdov možno iba s jeho súhlasom a ak tomu nebráni plnenie jeho povinností pri výkone súdnictva. Táto právna úprava je aj nelogická. Splnenie zákonnej povinnosti sudcu predsa nemožno podmieňovať súhlasom sudcu a naviac, súhlas sudcu podmieňovať ďalšou zákonnou podmienkou. Porušil by sudca zákon aj tým, že dal svoj súhlas na prípravu sudcov, justičných čakateľov a ďalších zamestnancov súdov, začal sa podieľať na ich vzdelávaní, pričom nesprávne vyhodnotil svoju zaťaženosť, ktorá sa prejavila prieťahmi v konaní a rozhodovaní? Všeobecne záväzné právne predpisy musia spĺňať kritériá zrozumiteľnosti, a to osobitne vtedy, ak sa nimi prikazujú určité normy správania, naviac, ak porušenie týchto noriem je spojené s disciplinárnou zodpovednosťou. Právny predpis musí presne definovať povinnosti subjektov. Len tak možno eliminovať možnosť ich svojvoľného, účelového, nejednotného alebo iného nežiaduceho vykladania a uplatňovania príslušnými orgánmi. Obdobné stanovisko už zaujal aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo vzťahu k všeobecne záväzným právnym predpisom, ktoré zakazujú určité normy správania.

Na základe uvedeného považujem právnu úpravu, ktorá prikazuje sudcom popri výkone súdnictva podieľať sa na odbornej príprave justičných čakateľov a funkčne mladších sudcov za právnu úpravu, ktorá nemá žiadnu oporu v Ústave Slovenskej republiky, a preto je v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“.

Zákonom č. 517/2008 Z. z. došlo s účinnosťou od 1. januára 2009 k nahradeniu pôvodného navrhovateľom napadnutého znenia § 30 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. a jeho nové znenie je:

„Sudca je povinný prehlbovať si svoje odborné vedomosti a využívať ponúknuté možnosti na vzdelávanie organizované Justičnou akadémiou. Sudca je povinný prispievať svojimi skúsenosťami a schopnosťami pri odbornej príprave justičných čakateľov, funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov, ak tomu nebráni plnenie jeho povinností pri výkone súdnictva.“

Napriek zmene napadnutého § 30 ods. 7 druhej vety zákona o sudcoch a prísediacich s účinnosťou od 1. januára 2009 táto zmena sa materiálne nedotkla podstaty a účelu tohto ustanovenia, tak ako bolo napadnuté navrhovateľom v pôvodnom znení. Ústavný súd preto v tejto časti o návrhu konal a rozhodol vo veci samej namiesto toho, aby zastavil konanie.

Je nesporné, že základnou povinnosťou sudcu je výkon súdnictva, keďže túto možno priamo vyvodiť z ústavy (napr. z čl. 142 ods. 1 alebo z textu sudcovského sľubu obsiahnutého v čl. 145 ods. 4 ústavy, ale aj jej celého druhého oddielu siedmej hlavy). To ale neznamená, že sudcom nemožno uložiť aj ďalšie povinnosti spôsobom a v medziach ustanovených ústavou. Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy možno fyzickým osobám a právnickým osobám ukladať povinnosti zákonom alebo na základe zákona, pričom v ústave nenájdeme ustanovenie, ktoré by zakazovalo ukladať povinnosti zákonom alebo na základe zákona aj sudcom. Na tomto východisku je založený celý § 30 zákona o sudcoch a prísediacich, aj keď sa žiada priznať, že vo väčšine prípadov ide o uloženie takých zákonných povinností sudcom, ktoré bezprostredne nadväzujú na ich základnú (ústavnú) povinnosť, t. j. povinnosť vykonávať súdnictvo.

Aj keď sa budeme opierať o východisko, že povinnosť „... prispievať svojimi skúsenosťami a schopnosťami pri odbornej príprave justičných čakateľov, funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov...“ bezprostredne nesúvisí so základnou povinnosťou sudcov vykonávať súdnictvo, nemusíme zároveň dospieť k záveru, že uloženie tejto povinnosti je v rozpore s ústavou, konkrétne s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako namieta navrhovateľ.

K takému záveru by sa dalo dôjsť len vtedy, ak by na základe textu zákona bolo možné spoľahlivo uzavrieť, že uloženie tejto povinnosti účinne bráni plneniu základnej povinnosti sudcu – povinnosti vykonávať súdnictvo.

Z dikcie § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. vyplýva, že sudcovi možno uložiť povinnosť prispievať k odbornej príprave justičných čakateľov, funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov len vtedy, ak tomu nebráni plnenie jeho povinností pri výkone súdnictva. Z tejto právnej konštrukcie možno

vyvodiť, že v danom prípade nejde o povinnosť uloženú priamo zákonom (ako sa dá vyvodiť z argumentácie navrhovateľa), ale na základe zákona, keďže v praxi dôjde k uloženiu konkrétnej povinnosti prispieť k odbornej príprave justičných čakateľov a funkčne mladších sudcov (napr. vo forme prednášky) až po zistení, že to nebráni plneniu jeho povinností pri výkone súdnictva (keď je nutné zohľadniť aj časový rozsah a konkrétny termín plnenia povinnosti podľa § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z.), t. j. v danom prípade ide o povinnosť uloženú na základe zákona.

Vzhľadom na to, že sa nemožno prikloniť k názoru navrhovateľa, že namietané ustanovenie zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. je nezrozumiteľné, ústavný súd nezistil dôvody na vyslovenie nesúladu § 30 ods. 7 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto návrhu v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

10. Vyslovenie nesúladu § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 v spojení s čl. 142 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru navrhuje navrhovateľ na tom základe, že *«Právna úprava § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich je nielenže protiústavná, ale aj vágna. Nemožno z nej jednoznačne vyvodiť, čo sa rozumie pod pojmami „svojvoľné rozhodnutie sudcu“, „rozhodnutie, ktoré zjavne nemá oporu v právnom poriadku“, „značná škoda“, „obzvlášť závažný následok" ani či pod pojmom „rozhodnutie sudcu“ sa rozumie iba rozhodnutie samosudcu alebo aj rozhodnutie senátu. Akceptovaním názoru, že táto právna úprava sa vzťahuje iba na rozhodnutie samosudcu, by došlo k porušeniu princípu rovnosti pred zákonom. Akceptovaním názoru, že táto právna úprava sa vzťahuje aj na rozhodnutie senátu, by došlo k uplatneniu kolektívnej zodpovednosti sudcov za rozhodnutie senátu, ktorého boli členom, a to aj vtedy, ak hlasovali proti rozhodnutiu alebo ak rozhodnutie je výsledkom pripočítavania hlasov. Disciplinárny senát totiž nemá zákonnú možnosť zistiť, ktorý člen senátu hlasoval za rozhodnutie a ktorý proti rozhodnutiu. Princíp rovnosti pred zákonom by bol v takom prípade porušený aj vo vzťahu sudcov a prísediacich sudcov z radov občanov, a to vtedy, ak podľa uvedeného ustanovenia by bolo možné vyvodiť disciplinárnu zodpovednosť voči sudcom za rozhodnutie súdu, nie však voči prísediacim*

sudcom z radov občanov, pritom samotné rozhodnutie súdu mohlo byť prijaté väčšinou hlasov prísediacich sudcov z radov občanov.

V súvislosti s uvedeným považujem za dôležité si uvedomiť skutočnosť, že v právnom štáte porady o hlasovaní senátu sú tajné, aj keď samotné pojednávanie súdu je verejné a prístupné komukoľvek. Tajnosťou hlasovania sa zabraňuje vonkajším vplyvom a zaisťuje sa sloboda, nezávislosť a nestrannosť súdneho rozhodovania.

Ustanovenie zodpovednosti sudcu za hlasovanie či rozhodnutie prijaté bez hlasovania (samosudcom), ktoré nebolo dôsledkom trestného činu sudcu, považujem za neprípustné v demokratickom a právnom štáte rovnako, ako je neprípustné ustanoviť zodpovednosť napríklad poslancov Národnej rady Slovenskej republiky za ich hlasovanie za zákon, ktorý neskôr Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásil za protiústavný.

Rovnako za neprípustné v právnom štáte považujem posudzovanie rozhodovacej činnosti súdov inak, ako súdom vyššieho stupňa v konaní o riadnom a mimoriadnom opravnom prostriedku. Len súd vyššieho stupňa totiž môže potvrdiť, zmeniť alebo zrušiť rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Preto je neprípustná zákonná úprava, ktorá umožňuje disciplinárnemu súdu vysloviť, že rozhodnutie sudcu je svojvoľné a že zjavne nemá oporu v právnom poriadku, teda že je nezákonné, a to bez toho, aby bolo možné takéto rozhodnutie zrušiť. Právna úprava, ktorá umožňuje uplatniť disciplinárnu zodpovednosť voči sudcovi za jeho rozhodnutie bez dosahu na samotné rozhodnutie, absolútne spochybňuje princíp zákonnosti súdneho rozhodovania a princíp právnej istoty.

Disciplinárne previnenie sudcu ustanovené v § 116 ods. 2 písm. f) považujem za potrebné posúdiť aj v spojení s ustanovením čl. 136 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého Ústavný súd Slovenskej republiky vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Podľa § 74e ods. 1 zákona NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov na disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa primerane použijú osobitné predpisy. Týmto osobitným predpisom sa rozumie zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich. Ak teda minister spravodlivosti, verejný ochranca práv alebo Súdna rada Slovenskej republiky sa bude

domnievať, že rozhodnutie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky či podpredsedu tohto súdu vydané v súdnom konaní je svojvoľné, zjavne nemá oporu v právnom poriadku a bola ním spôsobená značná škoda alebo iný obzvlášť závažný následok a podá návrh na začatie disciplinárneho konania podľa § 120 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, Ústavný súd Slovenskej republiky podľa platnej právnej úpravy by mal preskúmať takéto rozhodnutie v disciplinárnom konaní.

Som však presvedčený o tom, že ani v disciplinárnom konaní nemôže Ústavný súd Slovenskej republiky preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov a že aj pre disciplinárne konanie platia doterajšie uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov, v ktorých Ústavný súd Slovenskej republiky zaujal jednoznačné stanovisko, že do právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky nepatrí preskúmavanie zákonnosti konania a rozhodovania všeobecných súdov (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 138/93 z 12. januára 1994) a že do právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky nepatrí oprávnenie zrušovať alebo nahrádzať rozhodnutia všeobecných súdov vynesených v občianskoprávnych alebo v trestnoprávnych veciach (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 26/93 zo 7. septembra 1993).

Na základe uvedeného zastávam názor, že právna úprava § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich sama osebe a aj v spojení so súvisiacimi ustanoveniami osobitných zákonov, najmä zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku, je nielenže vágna a zmätočná, ale aj protiústavná.».

Zákonom č. 517/2008 Z. z. došlo s účinnosťou od 1. januára 2009 k nahradeniu pôvodného znenia § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. a jeho nové znenie je:

„Podľa § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. disciplinárnym previnením je svojvoľné rozhodnutie sudcu, ktoré je v rozpore s právom, ak týmto rozhodnutím sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.“

Ani táto zmena napadnutého § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. (s účinnosťou od 1. januára 2009) sa podľa názoru ústavného súdu nijako materiálne nedotkla podstaty a účelu tohto ustanovenia, tak ako bolo napadnuté navrhovateľom v pôvodnom znení. Ústavný súd preto aj v tejto časti o návrhu konal a rozhodol vo veci samej.

Je potrebné súhlasiť s tou časťou argumentácie navrhovateľa, ktorou poukazuje na skutočnosť, že rozhodnutie súdu (spravidla) nie je rozhodnutím sudcu vzhľadom na zásadu senátneho (kolektívneho) rozhodovania. Rozhodnutie súdu bude rozhodnutím sudcu len v tých prípadoch, ak bude súd rozhodovať samosudcom (napr. rozhodovanie pred okresným súdom podľa § 36 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Vzhľadom na povinnosť zachovávať mlčanlivosť vo veciach hlasovania (§ 30 ods. 10 zákona o sudcoch a prísediacich) neprichádza v podmienkach demokratického a právneho štátu vôbec do úvahy uplatnenie postupu podľa § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich v tých prípadoch, ak vo veci rozhodoval senát, pretože sudca nemôže niesť (individuálnu) zodpovednosť za kolektívne rozhodnutie.

Z týchto skutočností vyplýva, že eventuálne uplatnenie disciplinárnej zodpovednosti podľa tohto ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich prichádza do úvahy len v prípadoch, ak vo veci rozhodoval samosudca. Akýkoľvek iný výklad by bol aj vzhľadom na čl. 152 ods. 4 ústavy v príkrom rozpore s ústavou. Táto skutočnosť ale ešte automaticky neznamená neústavnosť namietaného § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z., len jeho obmedzené uplatňovanie. Na podporu tohto záveru možno uplatniť zásadu ústavne konformného výkladu, podľa ktorej ak ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným spôsobom a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom (PL. ÚS 18/98, II. ÚS 50/01).

Zložitejšie je hľadanie odpovede na druhú časť argumentácie navrhovateľa založenej na tvrdení, že v demokratickom a právnom štáte je neprípustné *„posudzovanie rozhodovacej činnosti súdov inak, ako súdom vyššieho stupňa v konaní o riadnom*

a mimoriadnom opravnom prostriedku“, keďže by tak došlo k závažnému zásahu do nezávislosti sudcov.

K imanentným požiadavkám na organizáciu verejnej moci v demokratickom a právnom štáte nesporne patrí vytvorenie takých kontrolných mechanizmov vo vnútri jednotlivých mocí, ako aj medzi nimi, aby sa prostredníctvom nich účinne bránilo zneužívaniu moci a svojvôle i pri rozhodovaní. Z tohto hľadiska treba posudzovať aj namietané ustanovenie zákona o sudcoch a prísediacich, ktorým zákonodarca sledoval rozšírenie už existujúcich kontrolných mechanizmov pôsobiacich vo vnútri súdnej moci založených predovšetkým na zásade inštančného rozhodovania a prípadnom trestnom stíhaní sudcu.

Zásada inštančného rozhodovania predstavuje predovšetkým právnu záruku pre účastníkov súdneho konania, ktorá by mala v konečnom dôsledku garantovať spravodlivé súdne konanie a zákonnosť a ústavnosť právoplatných rozhodnutí. Z hľadiska sudcu (samosudcu), ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni (v zmysle platného právneho poriadku samosudcovia rozhodujú len v prvom stupni), ale zásada inštančného rozhodovania nie je (sama osebe) právnym nástrojom na vyvodenie zodpovednosti za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“.

Potenciálnym právnym nástrojom na vyvodenie právnej zodpovednosti voči sudcovi za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“ by teoreticky mohlo byť jeho trestné stíhanie a odsúdenie za trestný čin (do úvahy by prichádzalo naplnenie skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona). Podľa § 29a ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich však za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho stíhať, a to ani po zániku ich funkcií. Z uvedeného vyplýva, že v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje popri namietanom § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich žiadny zákonný podklad na vyvodenie právnej zodpovednosti voči sudcovi za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“. V spojitosti s návrhom na vyslovenie protiústavnosti tohto ustanovenia, ktorý je súčasťou návrhu navrhovateľa, je nevyhnutné vysporiadať sa s tým,

či je zlučiteľný so základnými princípmi demokratického a právneho štátu stav, pri ktorom nemôže byť sudca nijakým spôsobom postihnutý za „svojvoľné rozhodovanie, ktoré je v rozpore s právom“. Podľa názoru ústavného súdu nemožno odpovedať na túto otázku kladne, t. j. právny poriadok demokratického a právneho štátu musí mať ochranné mechanizmy proti svojvoľnému rozhodovaniu ktorejkoľvek zložky moci vrátane súdnej, ktoré môžu byť účinné len vtedy, ak budú obsahovať možnosť sankčného postihu. Inou otázkou je, či takýmto mechanizmom môže byť práve napadnutý § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich.

V tejto súvislosti sa treba vysporiadať aj s tým, či má sudca k dispozícii účinné právne prostriedky ochrany proti postupu disciplinárneho senátu, pri ktorom dospeje k záveru, že sudca sa dopustil závažného disciplinárneho previnenia v zmysle § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich, a uloží mu disciplinárne opatrenie.

Základné procesné záruky na ochranu sudcu pred jeho eventuálnym „neprimeraným“ postihom za konanie v zmysle § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich sú obsiahnuté najmä v ustanoveniach § 120 a nasl. zákona o sudcoch a prísediacich upravujúcich disciplinárne konanie (okrem iného právo podať odvolanie a návrh na obnovu konania, námietka zaujatosti atď.), ale aj v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ktorý v konečnom dôsledku garantuje sudcovi možnosť domáhať sa ochrany svojich základných práv aj prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Hmotnoprávne garancie ochrany sudcu pred „svojvoľným“ rozhodovaním disciplinárneho senátu treba hľadať v samotnom texte namietaného § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich, z ktorého vyplýva, že musí ísť o postih za

a) svojvoľné rozhodnutie sudcu,

b) rozhodnutie sudcu, ktoré je v rozpore s právom,

c) rozhodnutie, ktorým sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Z vnútornej konštrukcie namietaného ustanovenia vyplýva, že podmienky uvedené pod písm. a), b) a c) musia byť splnené súčasne (kumulatívne). Podľa názoru ústavného súdu pojmy (slovné spojenia) použité v znení § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich sú dostatočne určité (nie sú vágne), a to aj vzhľadom na to, že niektoré z nich sú priamo definované zákonom („značná škoda“ – § 125 ods. 1 Trestného zákona), resp. bežne používané v zákonoch a upresňované judikatúrou súdov [„obzvlášť závažný následok“ – napr. § 180 ods. 3, § 209 ods. 3 písm. c), § 215 ods. 2 písm. a) a § 248 ods. 4 Trestného zákona]. Termín „svojvôľa“ je pomerne jednotne vykladaný v judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej o svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. napr. I. ÚS 115/02, III. ÚS 14/04, IV. ÚS 308/04 atď.).

Na základe uvedenej argumentácie možno vysloviť názor, že namietaný § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich je v konfrontácii s ústavnými normami označenými navrhovateľom udržateľný. Z toho dôvodu ústavný súd tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

11. Vyslovenie nesúladu § 119 ods. 3, 6 až 8 a ods. 10 až 12 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141a ods. 4 písm. e) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru navrhuje navrhovateľ s poukazom na to, že *„V súvislosti s novým spôsobom kreovania disciplinárneho súdu považujem za skutočne problematickú právnu úpravu, ktorá oprávňuje advokátov, prokurátorov, notárov, súdnych exekútorov, ale aj ďalších odborníkov v oblasti trestného práva, civilného práva a správneho práva zasadať v disciplinárnych senátoch a rozhodovať o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, a to s ohľadom na ich možnú motiváciu plynúcu z ich postavenia strany, či zástupcu v konaní pred súdom.*

Zákonodarca pri schvaľovaní zákona č. 426/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, vôbec neprihliadal na právne názory ústavného súdu (uznesenie PL. ÚS 7/02). Členovia súdnej rady tak nemôžu riadne realizovať svoju ústavnú právomoc voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov,

pretože zákon im ukladá povinnosť voliť takým spôsobom, ktorý ústava vôbec nepredpokladá. Bez akejkoľvek opory v ústave zákon vytvorí priestor pre výkonnú moc a zákonodarnú moc na zásah do výlučnej kompetencie súdnej rady.

Okrem toho v rukách ministra spravodlivosti sa koncentruje ... oprávnenie relevantným spôsobom podieľať sa na kreovaní disciplinárneho senátu a na kreovaní odvolacieho disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 3 až ods. 10 zákona č. 385/2000 Z. z.).

Takáto participácia člena vlády, ktorá je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy), na súdnej moci nerešpektuje princípy demokratického a právneho štátu, princíp ústavnosti, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy, princíp nezávislosti súdnej moci a ohrozuje nezávislosť a nestrannosť súdov a sudcov.

Právna úprava § 119 v ods. 12 taxatívnym spôsobom ustanovuje dôvody zániku funkcie člena disciplinárneho senátu. Medzi týmito dôvodmi sa nenachádza ani vzdanie sa funkcie člena disciplinárneho súdu, ani odvolanie člena disciplinárneho súdu a zákon ani na inom mieste neobsahuje ustanovenie o vzdaní sa tejto funkcie alebo o odvolaní z tejto funkcie a podmienkach na odvolanie z funkcie; len vo vzťahu k predsedovi disciplinárneho senátu v § 119 ods. 9 ustanovuje, že ho volí a odvoláva súdna rada. Pritom čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy zveruje do pôsobnosti súdnej rady nielen voľbu, ale aj odvolávanie členov disciplinárnych senátov. Právna úprava § 119 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v podstate bráni súdnej rade riadne uplatňovať toto jej ústavné oprávnenie.

Znenie § 119 ods. 11 zákona č. 385/2000 Z. z. je zmätočné, odkazuje na právnu úpravu, ktorá absolútne nekorešponduje s týmto ustanovením. Aj z odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 19/98 z 15. októbra 1998, vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, čiastka 121, pod č. 318/1998 vyplýva požiadavka, aby všeobecne záväzné právne predpisy spĺňali kritériá zrozumiteľnosti, pretože táto požiadavka predstavuje významný faktor eliminovania možnosti ich svojvoľného, účelového, nejednotného alebo iného nežiaduceho vykladania a uplatňovania príslušnými orgánmi verejnej moci.

Keďže znenie odsekov 6 až 8 a odsekov 10 až 12 ustanovenia § 119 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich súvisia s právnou úpravou, ktorej ústavnosť spochybňujem, navrhujem, aby ústavný súd pri posudzovaní súladu zákona s ústavou sa zaoberal aj týmito ustanoveniami.“.

Podľa § 119 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. sudcov disciplinárneho súdu a primeraný počet náhradníkov volí súdna rada na obdobie troch rokov z kandidátov navrhnutých sudcovskými radami, ministrom spravodlivosti a národnou radou zo sudcov všeobecných súdov alebo z iných osôb, ktoré spĺňajú podmienky podľa tohto zákona. Sudcovské rady, minister spravodlivosti a národná rada navrhujú súdnej rade kandidátov na sudcov disciplinárneho súdu na základe žiadosti súdnej rady. V žiadosti na predloženie návrhov na kandidátov súdna rada určí počet sudcov disciplinárneho súdu, ktorých bude voliť na základe návrhu jednotlivých navrhovateľov, a lehotu na predloženie návrhov na kandidátov, ktorá nesmie byť kratšia ako 45 dní od doručenia žiadosti. Sudcovské rady, minister spravodlivosti a národná rada predložia súdnej rade dvojnásobný počet kandidátov na sudcov disciplinárneho súdu, ktorých bude súdna rada voliť. Ak bol ten istý kandidát navrhnutý viacerými navrhovateľmi na sudcu disciplinárneho súdu, súdna rada si od toho, koho návrh bol doručený neskôr, bez zbytočného odkladu vyžiada nový návrh na kandidáta.

Ustanovenie § 119 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. bolo novelizované s účinnosťou od 1. januára 2009 zákonom č. 517/2008 Z. z., no materiálne sa to zásadne nedotklo podstaty výhrad navrhovateľa, a preto ústavný súd konanie v tejto časti nezastavil, ale o návrhu vo vzťahu k označenému ustanoveniu zákona o sudcoch a prísediacich konal a meritórne o ňom rozhodol.

Podľa § 119 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. za sudcu disciplinárneho súdu môže byť zvolená aj iná osoba ako sudca, ktorá

a) spĺňa podmienky na vymenovanie za sudcu podľa § 5 ods. 1 písm. a), b), c), d) a e),

b) vykonáva právnickú prax najmenej desať rokov,

c) nie je členom súdnej rady.

Podľa § 119 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. iná osoba ako sudca, ktorá je zvolená za sudcu disciplinárneho súdu, vykonáva funkciu sudcu disciplinárneho súdu bez nároku na odmenu; má však nárok na náhradu výdavkov spojených s výkonom jeho funkcie sudcu

disciplinárneho senátu podľa osobitného predpisu. Iná osoba ako sudca môže byť zvolená za sudcu disciplinárneho súdu najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

Podľa § 119 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. na účely disciplinárneho konania sa sudcovia disciplinárneho súdu zvolení podľa odseku 3, ktorí nie sú sudcami najvyššieho súdu, považujú za sudcov dočasne pridelených podľa § 12 ods. 1 na najvyšší súd; nezakladá to však nárok na základný plat alebo príplatky, ktoré takému prideleniu zodpovedajú podľa tohto zákona.

Podľa § 119 ods. 10 poslednej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. disciplinárny senát prvého stupňa je trojčlenný; jeden člen disciplinárneho senátu je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, jeden člen z kandidátov navrhnutých národnou radou a jeden člen z kandidátov navrhnutých ministrom, pričom aspoň dvaja členovia senátu musia byť sudcovia podľa odseku 4. Odvolací disciplinárny senát je päťčlenný; jeden člen je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, dvaja členovia z kandidátov navrhnutých ministrom a dvaja členovia z kandidátov navrhnutých národnou radou, pričom aspoň traja členovia senátu musia byť sudcovia podľa odseku 4. Ak nebol zvolený dostatočný počet sudcov, aby bolo možné rozvrhom práce obsadiť disciplinárne senáty v zložení podľa prvej alebo druhej vety, vyhlásia sa v potrebnom rozsahu doplňujúce voľby, pred ktorými navrhovatelia podľa odseku 3 navrhnú ako kandidátov len sudcov podľa odseku 4; skôr zvolení kandidáti z radov osôb podľa odseku 6, ktorí neboli rozvrhom práce zaradení do žiadneho z disciplinárnych senátov, sa stávajú náhradníkmi.

Plénum ústavného súdu po preskúmaní novelizovaného znenia § 119 ods. 10 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. dospelo k záveru, že ústavný problém namietaný navrhovateľom vo vzťahu k tomuto zákonnému ustanoveniu naďalej pretrváva, a preto je potrebné vyriešiť ho v merite veci. Vzhľadom na to nerozhodlo v tejto časti o zastavení konania.

Podľa § 119 ods. 12 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. funkcia disciplinárneho sudcu zanikne

a) zánikom funkcie sudcu,

b) ustanovením sudcu za predsedu alebo podpredsedu súdu,

c) zvolením sudcu za člena súdnej rady,

d) právoplatnosťou rozhodnutia o uložení disciplinárneho opatrenia,

e) vzdaním sa funkcie sudcu disciplinárneho súdu [písm. e) je pridané zákonom č. 517/2008 Z. z., pozn.].

a) K účasti členov disciplinárneho súdu iných ako sudcov

Navrhovateľ vyvodzuje rozpor tejto právnej úpravy s ústavou najprv z toho, že ide o skutočne problematickú právnu úpravu, a to s ohľadom na možnú motiváciu plynúcu z ich postavenia strany či zástupcu v konaní pred súdom.

V tejto súvislosti navrhovateľ poukazuje aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/02 a v nadväznosti na to uvádza, že súdna rada je povinná voliť sudcov disciplinárneho súdu spôsobom, ktorý ústava nepredpokladá, vrátane účasti zákonodarnej a výkonnej moci na kreovaní takého súdu.

Takéto všeobecné odôvodnenie nesúladu napádaného právneho predpisu v konaní pred ústavným súdom nespĺňa predpoklady meritórneho odôvodnenia na takej úrovni, ktorá by umožnila ústavnému súdu skúmať iné dôvody, než ktoré navrhovateľ uviedol. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. V konaní o súlade právnych predpisov je len § 40 zákona o ústavnom súde, ktorý dovoľuje ústavnému súdu sa odchýliť od návrhu na začatie konania. Iná výnimka nie je ustanovená. Viazanosť návrhom je však aj viazanosť dôvodmi, pre ktoré sa napáda súlad právneho predpisu s ústavou.

Podstatou prvého tvrdenia navrhovateľa je to, že členovia disciplinárnych senátov, ktorí nie sú sudcami, by nemuseli byť nestranní. Táto prezumpcia je síce dosť vágna, ale treba uviesť, že k ústavnosti postupu disciplinárneho senátu patrí aj to, aby jeho členovia boli nestranní.

Najprv treba pripomenúť, že podľa uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/02 disciplinárny súd, pokiaľ uvažujeme o disciplinárnom postihu sudcov všeobecných súdov,

nemá priamu oporu v ústave. Článok 147 ods. 1 ústavy hovorí o rozhodnutí disciplinárneho senátu. Aj čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy ustanovuje len to, že voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov je oprávnená súdna rada. Z toho vyplýva, že vytvorenie a pôsobnosť disciplinárneho súdu ponechala ústava na zákonné vymedzenie.

Preto treba vychádzať z toho, že nestrannosť členov disciplinárnych senátov nesudcov musí zabezpečiť zákon, v tomto prípade zákon o sudcoch a prísediacich. Tento zákon to zabezpečuje úpravou uvedenou v § 121 s napisom Rozhodovanie o námietke zaujatosti. Toto ustanovenie bráni tomu, aby disciplinárny súd bol v konkrétnej veci obsadený tak, že by na výsledok konania pred ním pôsobila možná motivácia členov nesudcov plynúca z ich postavenia strany či zástupcu v konaní pred súdom. To podľa ústavného súdu postačuje na záver, že § 119 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich nie je v nesúlade s označenými článkami ústavy. Na vyslovenie takého nesúladu totiž nestačí len prezumpcia uvedená v návrhu generálneho prokurátora.

Druhé tvrdenie vychádza z už citovaného nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/02, kde je však uvedený záver, podľa ktorého „... vytvorenie a pôsobnosť disciplinárneho súdu ponechala ústava na zákonné vymedzenie...“. Preto argumentácia navrhovateľa právnymi názormi uvedenými v tomto uznesení neobstojí, naopak, uvedený právny názor potvrdzuje, že spôsob vytvorenia disciplinárnych súdov, ku ktorým patrí aj ich zloženie, navrhovanie kandidátov, ich voľba a ostatné súvisiace otázky, má oporu v zákone o sudcoch a prísediacich. A takú úpravu umožnila samotná ústava, tak ako to potvrdil v tomto uznesení ústavný súd. To postačuje na to, aby ani toto tvrdenie navrhovateľa nemohlo byť základom spochybnenia ústavnosti napadnutých ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich.

Táto zákonná úprava v žiadnom prípade nie je prekážkou výkonu ústavných kompetencií súdnej rady, lebo neuberá nič na tejto kompetencii. Právo voliť aj odvolávať členov disciplinárnych súdov je súdnej rade plne zachované. Napríklad aj prezident môže vymenovať sudcov ústavného súdu len z kandidátov predložených mu národnou radou a toto obmedzenie mu neuberá na kompetencii menovať týchto sudcov. Výber vykonaný národnou radou len zužuje výkon tejto kompetencie na kandidátov zvolených v národnej rade.

Z toho dôvodu ústavný súd tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

b) Minister spravodlivosti a jeho oprávnenie zúčastňovať sa na vytváraní disciplinárnych súdov

Podľa navrhovateľa oprávnenie ministra spravodlivosti relevantným spôsobom sa podieľať na kreovaní disciplinárneho senátu a na kreovaní odvolacieho disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 3 až 10 zákona o sudcoch a prísediacich) je neústavná, lebo ide o takú participáciu člena vlády, ktorá je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy) na súdnej moci, ktorá nerešpektuje princípy demokratického a právneho štátu, princíp ústavnosti, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy, princíp nezávislosti súdnej moci a ohrozuje nezávislosť a nestrannosť súdov a sudcov.

Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v uznesení sp. zn. PL. ÚS 7/02 „Pôsobenie disciplinárneho súdu je zamerané výlučne na disciplinárne veci, a preto je potrebné zaradiť ho do iného systému, resp. subsystému, než je rozhodovacia činnosť podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Spôsob vytvárania disciplinárneho súdu a pôsobenie dovnútra systému všeobecného súdnictva s účelom, ktorý sleduje ukladanie sankcií sudcom sudcami, sú znaky, ktoré umožňujú záver, že disciplinárny súd je orgánom samosprávneho riadenia súdnictva. Nie je totiž dosť dobre predstaviteľné, aby v systéme nezávislej súdnej moci sudcu disciplinárne stíhal a trestal iný orgán verejnej moci (iný štátny orgán) než orgán súdneho typu, za ktorý treba považovať aj disciplinárny súd.

Disciplinárny súd má právomoc výlučne iba na prejednanie a rozhodnutie o návrhu na disciplinárne konanie, alebo ak mu je vec postúpená orgánom činným v trestnom konaní. Jeho právomoc vyplýva z § 119 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich a táto právomoc nemá ústavné základy. Toto oprávnenie disciplinárneho súdu nepatrí do kompetencií všeobecných súdov ustanovených v čl. 142 ods. 1 ústavy. Zaradenie tejto kompetencie disciplinárneho súdu ku právomociam všeobecného súdu nevyplýva ani z iných článkov ústavy. Treba poznamenať, že oprávnenie disciplinárneho súdu rozhodovať v prípadoch priestupkov o náhrade škody nemá v týchto súvislostiach žiaden ústavný význam.

Právomoc disciplinárneho súdu nie je z tohto dôvodu vykonávaním oprávnení a plnením povinností, ktoré súvisia s podielom všeobecných súdov na výkone štátnej moci rozdelenej aj ústavne na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc.“.

Z tohto právneho názoru vyplýva, že pri vytváraní disciplinárnych súdov sa minister spravodlivosti nemôže podieľať na súdnej moci, lebo tieto orgány sú orgánmi

samosprávneho riadenia súdnictva, ktoré majú len jediný účel, a to postihovať disciplinárne previnenia a priestupky sudcov.

Preto návrh generálneho prokurátora ani v tomto ohľade neobstojí a nemožno mu vyhovieť (bod 2 výroku tohto nálezu).

c) K namietanej neústavnosti § 119 ods. 12 zákona o sudcoch a prísediacich pre nedostatok právnej úpravy odvolávania členov disciplinárnych súdov

Navrhovateľ tvrdí, že § 119 ods. 12 zákona o sudcoch a prísediacich neobsahuje aj možnosť odvolávania členov disciplinárnych súdov, a tak táto právna úprava § 119 zákona o sudcoch a prísediacich v podstate bráni súdnej rade riadne uplatňovať jej ústavné oprávnenie.

V konaní o súlade právnych predpisov nemožno podľa názoru ústavného súdu vyjadreného aj v jeho judikatúre napádať to, že v napadnutom právnom predpise niečo chýba, bolo opomenuté alebo sa tam neuviedlo so zreteľom napríklad na znenie ústavy. [Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na účel a predmet konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy, ktorým je posúdenie obsahového súladu predpisu nižšieho stupňa právnej sily s predpisom vyššieho stupňa právnej sily, a hoci napadnutý stav „nedostatočného“ premietnutia príkazu právneho predpisu vyššieho stupňa právnej sily do predpisu nižšieho stupňa právnej sily môže byť za určitých okolností posudzovaný aj pred ústavným súdom (napríklad v konaní podľa čl. 127 ústavy), „legislatívne opomenutie“ zásadne netvorí predmet konania o súlade právnych predpisov pred ústavným súdom (II. ÚS 28/02)].

K tomu však treba dodať, že súdna rada ako ústavný orgán môže bez ďalšieho priamo aplikovať ústavu, a preto len nedostatok zákonnej úpravy na odvolávanie členov disciplinárnych súdov nemôže vylúčiť takto ústavou priznanú právomoc.

Vzhľadom na to v tejto časti návrhu generálneho prokurátora nemožno vyhovieť (bod 2 výroku tohto nálezu).

Z dôvodov uvedených pri týchto troch skupinách napadnutých ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich nemožno vyhovieť ani návrhu na vyslovenie nesúladu § 119 ods. 6 až 8 a ods. 10 až 12 zákona o sudcoch a prísediacich.

12. K namietanému nesúladu § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 s čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy a k nesúladu § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 151a ods. 1 ústavy navrhovateľ uviedol:

„Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich priznáva oprávnenie podať návrh za začatie disciplinárneho konania proti sudcovi ministrovi spravodlivosti [§ 120 ods. 2 psím. a)] a verejnému ochrancovi práv [§ 120 ods. 2 písm. b)].

Na základe oprávnenia podať návrh na začatie disciplinárneho konania získavajú oprávnenia účastníka disciplinárneho konania. Majú právo zobrať svoj návrh späť [§ 124 písm. a)], na ústnom pojednávaní predniesť svoj návrh a odôvodniť ho (§ 127 ods. 2), označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 126 ods. 5), oboznámiť sa s výsledkami predbežného šetrenia (§ 127 ods. 4), vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, klásť svedkom a znalcom otázky a podávať návrhy na doplnenie dokazovania (§ 127 ods. 6), po skončení dokazovania vyjadriť sa k veci (§ 127 ods. 7), na doručenie rozhodnutia disciplinárneho senátu (§ 130), podať odvolanie proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu [§ 131 ods. 2 písm. c)].

Minister spravodlivosti má právo súčasne s podaním návrhu na začatie disciplinárneho konania dočasne pozastaviť až do právoplatného skončenia disciplinárneho konania výkon funkcie sudcovi, proti ktorému návrh smeruje, ak sa domnieva, že čin, ktorý označil v návrhu, je činom, za ktorý môže byť odvolaný z funkcie (§ 22).

Minister spravodlivosti navrhuje jedného z troch členov disciplinárneho senátu, ktorý rozhoduje o disciplinárnom previnení sudcu v prvom stupni a dvoch z piatich členov odvolacieho disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 10). Ani jeden z členov disciplinárneho senátu nemusí byť sudcom (§ 119 ods. 3). Ak je členom disciplinárneho senátu sudca, nesmie sa tejto funkcie vzdať, ak sa súčasne nevzdá funkcie sudcu (§ 119 ods. 5 posledná veta). Za takejto právnej situácie možno mať oprávnené pochybnosti o nestrannosti a nezávislosti jeho rozhodovania v disciplinárnom konaní, ako aj o tom, či dokáže odolať

prípadnému ovplyvňovaniu alebo tlakom ministra spravodlivosti na jeho rozhodovaciu činnosť v disciplinárnom senáte.

Do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, činnosť ktorého riadi minister spravodlivosti, patrí príprava návrhov zákonov, okrem iného aj vo veciach, ktoré sa vzťahujú na súdy a sudcov (§ 37 v spojení s § 13 ods. 1 zákona č. 575/2000 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy). Minister spravodlivosti je súčasne predsedom Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky, podpredsedom vlády pre legislatívu a členom vlády Slovenskej republiky; vláda má právo zákonodarnej iniciatívy (čl. 87 ods. 1 ústavy) a je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy).

Z uvedeného je zrejmé, že v rukách ministra spravodlivosti sa koncentruje moc, ktorá výrazným spôsobom spochybňuje nezávislosť súdov a sudcov, a tým aj základné právo na súdnu ochranu na nestrannom a nezávislom súde. Súdnu a sudcovskú nezávislosť možno považovať za prirodzenú súčasť základného práva na súdnu ochranu (PL. US 52/99).

Takáto participácia člena vlády na súdnej moci odporuje základným princípom demokratického a právneho štátu, princípu ústavnosti, princípu deľby moci, princípu ústavnej rovnováhy a princípu nezávislosti súdnej moci, a preto ustanovenie § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich považujem za ustanovenie, ktoré nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Okrem toho, podľa môjho názoru ustanovenie § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudoch a prísediacich, ktoré oprávňuje verejného ochrancu práv na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi, nie je v súlade s čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa čl. 151a ods. 1 verejný ochranca práv je nezávislý orgán, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore správnym poriadkom alebo s princípmi demokratického a právneho štátu.

Súd nie je orgánom verejnej správy. Ak ústavodarca nepriznal verejnému ochrancovi práv žiadne oprávnenia vo vzťahu k súdom a sudcom, nemôže mu ich priznať ani zákon. Preto ustanovenie § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich považujem za ustanovenie, ktoré je nielenže v rozpore s č. 151a ods. 1 ústavy,

ale aj v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý limituje zákonodarcu pri prijímaní zákonov upravujúcich predmet ústavnej úpravy. Problematika, ktorá je predmetom ústavnej úpravy môže byť zmenená, zrušená alebo doplnená len novou ústavnou, ale nie zákonnou úpravou (PL. ÚS 12/98). Zákonná úprava, ktorá nerešpektuje niektoré z ústavných ustanovení, nerešpektuje ani jeden zo základných princípov demokratického a právneho štátu - princíp ústavnosti, a preto nie je v súlade ani s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Podľa § 120 ods. 2 písm. a) a b) zákona č. 385/2000 Z. z. návrh na začatie disciplinárneho konania je oprávnený okrem iných subjektov podať aj minister spravodlivosti a verejný ochranca práv.

Navrhovateľ v podstate tvrdí, že takáto participácia člena vlády na súdnej moci (t. j. právo podať návrh na disciplinárne stíhanie sudcu) odporuje základným princípom demokratického a právneho štátu, princípu ústavnosti, princípu deľby moci, princípu ústavnej rovnováhy a princípu nezávislosti súdnej moci.

Právo podať návrh na disciplinárne konanie nie je účasťou člena vlády na súdnej moci. Niet tu žiadneho vecného súvisu. Inak by sme mohli povedať, že prokurátor podaním obžaloby alebo navrhovateľ podaním žaloby participuje rovnako na súdnej moci. A to by bolo v úplnom rozpore s chápaním účelu oprávnenia začať niektorý z druhov právneho procesu vrátane disciplinárneho konania.

Taká spojitosť sa nedá vyvodiť ani z toho, že taký návrh by minister spravodlivosti mohol podať aj so zreteľom na rozhodovanie sudcu napríklad, ak by spôsobil zbytočné prieťahy, nerešpektoval by v určitej veci záväzný právny názor ústavného súdu, aby konal bez zbytočných prieťahov alebo aby ďalej konal bez porušovania základných práv, prípadne by bez zákonných dôvodov nerešpektoval záväzný právny názor odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu a podobne.

V ďalšom ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že minister spravodlivosti je v disciplinárnom konaní len účastníkom konania, je navrhovateľom, ktorý okrem práva

podať návrh, prípadne robiť procesné úkony v priebehu disciplinárneho konania alebo podať odvolanie, nemá žiadnu zákonom zaručenú možnosť akokoľvek vplývať na priebeh a výsledok disciplinárneho konania. Takou možnosťou nie je ani to, že minister spravodlivosti sa podieľa svojím návrhom na vymenovaní jedného člena disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 10 zákona o sudcoch a prísediacich). Ak by sa totiž ukázalo, že táto účasť na vytváraní disciplinárnych senátov by mohla v konkrétnom prípade ovplyvniť výsledok konania, je tu možnosť podľa § 121 zákona o sudcoch a prísediacich dosiahnuť vylúčenie takého člena na základe námietky zaujatosti.

Pri hodnotení ústavnosti návrhového oprávnenia ministra spravodlivosti nemožno obísť ani účel, pre ktorý mu zákon o sudcoch a prísediacich také oprávnenie priznal. Vo všeobecnosti to súvisí s tým, že podľa § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. ministerstvo spravodlivosti je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy. Obsah pojmu štátna správa súdov zahŕňa okrem iného aj dohľad na plynulosťou, hospodárnosťou a sčasti (v trestnom konaní súdnom) aj zákonnosťou konania pred súdmi. Potvrdzuje to aj zákon č. 757/2004 Z. z., podľa ktorého úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom (§ 32). Podľa § 34 ods. 1 tohto zákona ministerstvo spravodlivosti vykonáva správu súdov ako ústredný orgán štátnej správy pre súdy.

Tento dohľad by sa bez návrhového oprávnenia ministra spravodlivosti na podanie návrhu na disciplinárne konanie sudcu stal iluzórny a zistenia dohľadu ministerstva spravodlivosti by museli byť postupované inému orgánu, aby ten z nich mohol vyvodzovať zákonné dôsledky vrátane podania návrhu na disciplinárne konanie.

Pokiaľ ide o oprávnenie verejného ochrancu práv na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania, je argumentácia navrhovateľa založená najmä na tom, že *„ústavodarca nepriznal verejnému ochrancovi práv žiadne oprávnenia vo vzťahu k súdom a sudcom, nemôže mu ich priznať ani zákon“*. Uvedená argumentácia vychádza z právneho stavu platného v čase podania návrhu ústavnému súdu.

Ústavným zákonom č. 92/2006 Z. z. z 3. februára 2006, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon č. 92/2006 Z. z.“), došlo s účinnosťou od 1. apríla 2006 k výraznému rozšíreniu právomoci verejného ochrancu práv s tým, že podľa novelizovaného znenia čl. 151a ods. 1 ústavy verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť. Vo svetle novelizovaného znenia čl. 151a ods. 1 ústavy argumentácia navrhovateľa vo vzťahu k oprávneniu verejného ochrancu práv podávať návrhy na začatie disciplinárneho konania nesignalizuje žiadnu možnosť kolízie s označenými článkami ústavy.

Bez ohľadu na citovanú novelu ústavy ústavný súd nepovažuje ani právny stav pred jej prijatím za taký, ktorý by bol v rozpore s ústavnými limitmi, najmä s princípom právneho štátu. Aj pred prijatím ústavného zákona č. 92/2006 Z. z. bol verejný ochranca práv oprávnený upozorňovať súdy na konanie, v ktorom sa vyskytli zbytočné prieťahy, robiť o nich zistenia a tieto zistenia signalizovať orgánom štátnej správy súdnictva alebo aj orgánom samosprávy súdnictva. Z toho vyplýva, že účelom návrhového oprávnenia verejného ochrancu práv bolo a je vyvodiť zo zistení pri výkone jeho funkcie dôsledky, ktoré umožňuje zákon, ku ktorým patrí aj disciplinárne stíhanie sudcu, ktorý spôsobil zbytočné prieťahy v konaní. Verejný ochranca práv o návrhu nerozhoduje, pred disciplinárnym súdom je len účastníkom konania a nemôže žiadnym spôsobom ovplyvniť výsledok takého konania. Takéto posilnenie kontroly výkonu súdnictva ústavným orgánom, akým je verejný ochranca práv, nemôže v žiadnom prípade narušovať nezávislosť sudcu a súdnictva a ani ostatné zložky nezávislého výkonu súdnej moci.

Vzhľadom na to dospel ústavný súd k názoru, že § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 144 ods. 1 ústavy a § 120 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 151a ods. 1 ústavy, a preto návrhu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

13. Ustanovenie § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. koliduje s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ústavy podľa navrhovateľa preto, že *„Zo znenia ustanovenia § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich vyplýva, že iný mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu disciplinárneho súdu ako obnova disciplinárneho konania nieje prípustný. Disciplinárny súd nie je súdom uvedeným v čl. 130 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Túto skutočnosť už potvrdil svojím nálezom aj Ústavný súd Slovenskej republiky (PL. ÚS 7/02)...*

V kontexte uvedeného zastávam názor, že disciplinárne stíhaným sudcom zákonodarca odňal základné právo na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde zaručené čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Čl. 46 ods. 1 ústavy predsa jednoznačne ustanovuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Nevidím žiaden rozumný dôvod na to, aby toto základné ľudské právo bolo odňaté disciplinárne stíhaným sudcom, a to aj so zreteľom na spôsob kreovania disciplinárnych senátov a na závažnosť právnych následkov, ktoré vyplývajú z niektorých disciplinárnych opatrení. Náš právny poriadok priznáva právo na súdnu ochranu ostatným osobám podliehajúcim disciplinárnej zodpovednosti, a to preskúmaním rozhodnutí vydaných v disciplinárnom konaní všeobecným súdom.

Z týchto dôvodov namietam súlad ustanovenia § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich s ustanovením čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s ustanoveniami čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to z hľadiska dodržania základných princípov demokratického a právneho štátu, princípu ústavnosti a princípu rovnosti pred zákonom.“

Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. iný mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu disciplinárneho senátu (okrem obnovy konania) nie je prípustný.

Táto časť návrhu generálneho prokurátora je postavená na téze, podľa ktorej disciplinárne stíhaný sudca, ktorý bol uznaný za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia, musí mať možnosť využiť mimoriadne opravné prostriedky nad rámec napadnutého § 132 zákona o sudcoch a prísediacich, lebo inak sa mu odníma základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo na opravný proces, ale len v takom rozsahu, v akom to určí zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon).

Článok 46 ods. 4 ústavy vykonáva § 150 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého na disciplinárne konanie sa primerane vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu, ktorým je Trestný poriadok, ak zákon o sudcoch a prísediacich neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné.

Z toho vyplýva, že je potrebné preskúmať, či citované ustanovenie zákona o sudcoch a prísediacich je v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy aj bez toho, aby zaručovalo sudcovi uznanému za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia iný mimoriadny opravný prostriedok či prístup k mimoriadnemu opravnému konaniu než obnovu konania.

Podľa štandardnej judikatúry ústavného súdu (pozri napríklad II. ÚS 172/03) obsahom základného práva na súdnu ochranu nemôže byť ničím neobmedzené právo na mimoriadny opravný prostriedok. Je ním len vtedy, ak v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy taký mimoriadny prostriedok existuje a aj v takom prípade právo na jeho oprávnené použitie závisí od zákonom ustanovených predpokladov.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností. Výklad tohto článku dohovoru nepožaduje, aby tieto účinné právne prostriedky nápravy boli rovnaké pre každého, v každom právnom procese a bez splnenia zákonom ustanovených podmienok. Rovnako nevyžaduje, aby účastník konania mohol využiť viacero po sebe nasledujúcich alebo nadväzujúcich opravných prostriedkov. Navyše čl. 13 dohovoru sa vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52).

Je vecou zákonodarcu, akým spôsobom upraví opravné prostriedky v právnom procese, ak pri tom zachová mieru rozumnosti a umožní využitie opravného prostriedku všade tam, kde je to so zreteľom na predmet a účel právneho procesu nevyhnutné. Disciplinárne konanie podľa zákona o sudcoch a prísediacich je svojou podstatou konaním, ktoré má spoločné znaky s trestným procesom v tom, že sa v ňom koná a rozhoduje o vine a uložení disciplinárneho opatrenia. Preto sa v postupe disciplinárneho súdu použije Trestný poriadok, avšak len primerane so zreteľom na to, že účelom disciplinárneho procesu nie je to, čo je uvedené v § 1 Trestného poriadku. Ide v podstate len o osobitný proces určený pre nositeľov súdnej moci pri stíhaní ich disciplinárnych previnení, prípadne priestupkov. V takom druhu právneho procesu podľa názoru ústavného súdu postačuje, ak sa disciplinárne stíhaný alebo odsúdený sudca môže odvolať a prípadne podať návrh na obnovu konania. Takto koncipovaná procesná obrana sudcu, ktorý je disciplinárne stíhaný, je v súlade so základným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Vzhľadom na to ústavný súd návrhu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Ustanovenie § 13 ods. 1 slovné spojenie „... súdy a...“ zákona č. 575/2001 Z. z. považuje navrhovateľ za nesúladné s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru preto, že *«Ústava Slovenskej republiky nepriznáva žiadnemu ústrednému orgánu štátnej správy oprávnenie riadiť a vykonávať správu súdov. Žiadnemu*

ústrednému orgánu štátnej správy na čele s členom vlády nepriznáva ani oprávnenie vykonávať previerky súdnych spisov a previerky úrovne súdneho konania..., a to ani z hľadiska dodržiavania zásad dôstojnosti súdneho konania, sudcovskej etiky či plynulosti súdneho konania alebo vybavovania sťažností fyzických osôb a právnických osôb na postup súdu. Pod rúškom sledovania dôstojnosti súdneho konania, sudcovskej etiky, plynulosti súdneho konania či vybavovania sťažností ministerstvo spravodlivosti a minister spravodlivosti získavajú prístup k súdnym spisom, dokonca aj v neukončených veciach a vyžiadané súdne spisy majú v svojej dispozičnej sfére aj v prípadoch, keď súdne konanie nie je skončené. Na základe poznatkov získaných zo súdnych spisov potom hodnotia konanie a rozhodovaciu činnosť súdov, posudzujú zákonnosť súdnych rozhodnutí a vyslovujú svoje právne názory na rozhodovaciu činnosť súdov, dokonca aj verejne prostredníctvom masmédií, a tak ovplyvňujú verejnú mienku a vytvárajú tlak na sudcov, ktorý je posilnený obavou z možného disciplinárneho postihu. Zákonodarca totiž priznal ministrovi spravodlivosti právo na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi a súčasne na pozastavenie výkonu jeho funkcie, ak sa minister spravodlivosti domnieva, okrem iného, že rozhodnutie sudcu je svojvoľné, že zjavne nemá oporu v právnom poriadku a že týmto rozhodnutím sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok. Pritom právna úprava disciplinárnej zodpovednosti sudcov a zloženie disciplinárneho súdu nedáva záruku na objektívne, nestranné a nezávislé posúdenie disciplinárneho previnenia sudcu.

Zákonodarca zveril do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v podstate aj rozhodovanie o úrovni sudcovského zboru. Do jeho pôsobnosti predsa zveril organizovanie a riadenie odbornej prípravy justičných čakateľov, oprávnenie rozhodnúť o skrátení prípravnej služby justičného čakateľa, o započítaní doby právnickej činnosti v inom pracovnom alebo obdobnom pomere do prípravnej služby, určovanie a zabezpečenie podmienok overovania výsledkov ich odbornej prípravy justičnou skúškou, organizovanie a riadenie ďalšieho odborného vzdelávania sudcov a ostatných pracovníkov súdov, koordinovanie a usmerňovanie odbornej prípravy prísediacich, a dokonca aj usmerňovanie výkonu ich funkcie...

Na základe dôslednej analýzy Ústavy Slovenskej republiky a jej princípov som dospel k názoru, že za najvyšší orgán správy všeobecných súdov by mala byť ustanovená Súdna

rada Slovenskej republiky. Vytváranie podmienok na riadny výkon súdnictva v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadanie na riadny výkon súdnictva, ako aj metodické usmerňovanie a kontrolu výkonu správy súdov predsedami súdov možno zveriť aj Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Začlenenie Súdnej rady Slovenskej republiky do druhého oddielu siedmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky je reálnym naplnením ústavného princípu nezávislosti súdnej moci a zvýrazňuje nezávislé postavenie súdnej moci. Žiaľ, ústavný princíp nezávislosti súdnej moci doteraz nebol reálne naplnený v zákonnej podobe.

Súdna rada Slovenskej republiky je jediným ústavným orgánom, ktorý napriek tomu, že nepatrí do sústavy súdov podľa čl. 143 Ústavy Slovenskej republiky, je zaradený do súdnej moci v Slovenskej republike upravenej siedmej hlave. Preto tento ústavný orgán v súlade s princípmi právneho štátu by mal niesť zodpovednosť za riadenie a výkon správy súdov a za kvalitu sudcovského zboru. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je ako každý ústredný orgán štátnej správy na čele s ministrom kreované a riadené na základe princípu monokracie a princípu podriadenosti a nadriadenosti. Je zriadené zákonom v zmysle čl. 122 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je systematiky začlenený v šiestej hlave upravujúcej výkonnú moc. Táto skutočnosť ho v právnom štáte vylučuje z postavenia a pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy pre súdy, ktoré mu priznáva § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy a z oprávnení, ktoré vo vzťahu k súdom a sudcom mu priznávanú osobitné zákony. Naviac, žiaden ústredný orgán štátnej správy na čele s členom vlády nevykonáva štátnu správu ani vo vzťahu k takým ďalším nezávislým orgánom verejnej moci, akými sú Ústavný súd Slovenskej republiky, Národná rada Slovenskej republiky a Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, ani vo vzťahu k orgánom územnej samosprávy či vo vzťahu k takej sústave orgánov štátnej moci, akou je prokuratúra Slovenskej republiky.

Súdna rada Slovenskej republiky je ústavným orgánom, ktorý je nezávislý od výkonnej moci i zákonodarnej moci a skladá sa z minimálne jednej polovice sudcov volených z vlastných radov podľa metód zaručujúcich čo najširšie zastúpenie sudcov tak, ako to predpokladá Európska charta o zákone pre sudcov prijatá Radou Európy v dňoch 8. až 10. júla 1998. Ústavné zaradenie Súdnej rady Slovenskej republiky do sústavy orgánov štátnej moci a j ej zloženie predurčuje Súdnu radu Slovenskej republiky za najvyšší

orgán správy súdov. Takto vymedzené postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky zodpovedá princípom právneho štátu a je nevyhnutným predpokladom pre naplnenie ústavnej požiadavky vymedzenej ustanovením čl. 141 ods. 2 ústavy, podľa ktorého súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov...

V demokratickom a právnom štáte musí byť vylúčená možnosť akéhokoľvek spôsobu ingerencie výkonnej moci do moci súdnej. Princíp nezávislosti súdnej moci má nepodmienenú povahu. Nezávislosť súdnej moci nesmie byť spochybňovaná, jej základné funkcie sú nezlučiteľné so žiadnym spôsobom infiltrácie inej štátnej moci. Sudca musí chrániť práva a zákonom chránené záujmy aj pred ľubovôľou alebo neoprávnenými zásahmi štátu. Možnosť ovplyvňovať charakter tejto ochrany ministerstvom spravodlivosti, aj keď spôsobom navonok prezentovaným ako zabezpečenie riadneho výkonu súdnictva, by mohla za zákonom konštruovaného stavu viesť k reštrikcii takto chápanej nezávislosti. Treba si však dôsledne uvedomiť, že iba nezávislý a nestranný súd je spôsobilý poskytovať skutočnú spravodlivosť vždy a všetkým. Uvedené vyplýva aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v zmysle ktorého každý má právo legitímne očakávať nezávislosť a nestrannosť od súdnictva i od každého sudcu, ktorému bola zverená ochrana jeho práv, ako aj z čl. 46 ústavy, ktorý každému zaručuje právo na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde.

Súdnictvo je špecifickou formou činnosti štátu. Zabezpečuje realizáciu jednej zo základných funkcií štátu, a to garantovanie a napĺňanie spravodlivosti ochranou práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb i štátu nezávislými a nestrannými súdmi. Princíp nezávislosti súdov a princíp nezávislosti sudcov patrí medzi základné ústavné princípy demokratických štátov.

Nevyhnutnosť rešpektovať princíp nezávislosti súdov a nezávislosti sudcov zdôrazňujú aj medzinárodné dokumenty, napr. Základné zásady nezávislosti súdnej moci prijaté OSN v roku 1985 i postoje Rady Európy k súdnictvu, ktoré sú formulované v Doporučení Výboru ministrov Rady Európy č. 12 z roku 1994, zdôrazňujúce nevyhnutnosť nezávislosti sudcov v procese rozhodovania, jednanie bez prítomnosti akéhokoľvek obmedzenia, nepatričného vplyvu, vonkajších popudov, tlakov, hrozieb alebo zasahovania, priameho alebo nepriameho, z akéhokoľvek smeru a z akéhokoľvek dôvodu a akcentujúci

k moci výkonnej a zákonodarnej potrebu vytvárania a posilňovania záruk nezávislosti súdov...

Osobitnými zákonmi priznané oprávnenia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky vo vzťahu k súdom a sudcom s ohľadom na ich postavenie v systéme štátnych orgánov nemožno totiž kvalifikovať inak, ako z hľadiska ústavných princípov neprípustné priame i nepriame zásahy do nezávislosti súdnej moci.

V právnom štáte musí byť vytvorený účinný systém právnych a politických záruk legality. Činnosť štátu musí mať právny základ a musí byť realizovaná v rámci platného práva. Imanentným princípom právneho štátu je zvrchovanosť ústavy a zákona, ktorý zabraňuje svojvôli a vedie k právnej istote. Už CH. L. Montesquieu povedal, že „každý človek, ktorý vlastní moc, má sklon ju zneužívať. Pokračuje, kým nenarazí na určité hranice“. Jediným riešením je vytvorenie účinného systému záruk proti zneužívania moci a zneužívaniu práva. Jedným z týchto prostriedkov je uplatňovanie princípu deľby moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc, ktoré sú v parlamentnej demokracii autonómne a vzájomne prepojené len väzbami ústavnej kontroly a spolupráce...

Nezávislosť sudcov je integrálnou súčasťou nezávislého súdu, a preto narušenie niektorej zo záruk nezávislosti sudcu znamená porušenie nezávislosti súdu, a tým aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súdnu a sudcovskú nezávislosť možno považovať za prirodzenú súčasť základného práva na súdnu ochranu (PL. ÚS 52/99). Reálnosť garancií nezávislosti súdnej moci je potrebné úzkostlivo strážiť, a to jednak pred bezprostrednými zásahmi, jednak pred zásahmi nepriamymi (PL. ÚS 87/01). Nezávislosť súdnej moci je jedným z fundamentálnych komponentov akéhokoľvek demokratického poriadku založeného na panstve práva (PL. ÚS 87/01).».

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. ministerstvo spravodlivosti je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo.

Najprv treba uviesť, že čl. 141a ústavy bola vytvorená súdna rada. Tento článok ústavy z hľadiska štátnej správy súdnictva nedefinuje súdnu radu ako ústredný orgán alebo iný orgán štátnej správy pre súdy. Navyše, tento článok ústavy súdnu radu z hľadiska jej

ústavného postavenia nedefinuje žiadnym spoznateľným spôsobom okrem vymedzenia jej kompetencií, ktoré však nemajú vo svojom obsahu štátnu správu súdnictva. Takáto otázka by mohla byť predmetom úpravy podľa čl. 141a ods. 4 písm. g) ústavy, podľa ktorého súdna rada má aj ďalšiu pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon. K tomu však dosiaľ nedošlo.

V tomto kontexte je preto nevyhnutné vymedziť obsah pojmu *„štátna správa pre súdy“*, pretože obsahové vymedzenie tejto správy bude nevyhnutné porovnať s obsahom pojmu *„súdna moc“* alebo s výkonom súdnej moci.

Podľa názoru ústavného súdu možno z § 32 ods. 1 a 2 zákona č. 757/2004 Z. z. vyvodiť obsah pojmu štátna správa súdov. Podľa odseku 1 citovaného ustanovenia je úlohou riadenia a správy súdov vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom. V odseku 2 tohto ustanovenia je negatívne vymedzenie pojmu štátna správa súdov. Podľa tohto odseku riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

Najmä z negatívneho vymedzenia pojmu správa súdov jasne vyplýva, že riadenie a správa alebo štátna správa súdov nesmie zasahovať do výkonu súdnej moci, čo je vyjadrené tým, že orgány správy súdov vrátane ministerstva spravodlivosti nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov. Na tomto závere nemení nič ani to, že do obsahu správy súdov patrí aj dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom. Ustanovenie § 32 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. z tohto dohľadu vylučuje zasahovanie do rozhodovacej činnosti súdov.

Vychádzajúc z toho, že súdna rada nemá zverené kompetencie týkajúce sa správy súdov zo zákonného vymedzenia pojmu správa súdov, čo je štátna správa súdov, a z toho, že správa súdov sa vykonáva povinne bez vplyvu na rozhodovanie, t. j. na súdnu moc a jej výkon, ústavný súd je toho názoru, že § 13 ods. 1 slovného spojenia „... súdy a...“ zákona

č. 575/2001 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto v tejto časti návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

15. K návrhu na vyslovenie nesúladu § 5 ods. 3 druhej vety, § 14 ods. 1 druhej vety, § 18 ods. 3 druhej vety, § 25 ods. 1 druhej vety, § 25 ods. 4 druhej vety, § 29 ods. 1 časť druhej vety za bodkočiarkou, § 37 ods. 3 slovného spojenia „... a v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra...“, § 38 ods. 2 tretej vety, § 58 ods. 4 druhej vety, § 82 ods. 3, § 95 ods. 7 prvej vety, § 99 ods. 2 slova „ministerstvo“, § 101 ods. 1 slovného spojenia „... o ktorom rozhodne ministerstvo...“, § 101 ods. 2, § 105 ods. 3 tretej vety, § 114 ods. 2 prvej vety slovného spojenia „... o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu... rozhoduje ministerstvo...“, § 114 ods. 2 druhej vety, § 120 ods. 5 (navrhovateľ pôvodne napadol § 120 ods. 3, ktorý sa vzhľadom na novelizáciu zákona č. 385/2000 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2009 vykonanú zákonom č. 517/2008 Z. z. zmenil tak, že doterajší ods. 3 označuje ako ods. 5, ale jeho znenie ostalo nezmenené, pozn.)**, § 146 ods. 5 a § 151 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru** navrhovateľ uviedol:

«V právnom štáte má ústava povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený všetkým ostatným prameňom práva. Tento znak implikuje aj požiadavku, aby všetky právne predpisy a v nich obsiahnuté alebo z nich odvodené právne normy, verejnoprávne aj súkromnoprávne, boli v súlade s ustanoveniami ústavy. Ústavou parlament ustanovuje, ktoré orgány a aké činnosti budú vykonávať a zabezpečovať. Súčasne sa štát zaväzuje, že štátne orgány nebudú konať nad rámec svojej právomoci. Pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi týmito ustanoveniami (PL. ÚS 32/95).

Uvedenému odporujú kompetencie ministra spravodlivosti, ministerstva spravodlivosti, ministra obrany a ministerstva obrany ustanovené v zákone č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich.

Kompetencie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky vyplývajúce zo zákona č. 385/2000 Zb. o sudcoch a prísediacich (okrem kompetencií, ktoré som už namietol a odôvodnil v samostatných bodoch):

oprávnenie odpustiť so súhlasom Súdnej rady Slovenskej republiky vykonanie odbornej justičnej skúšky u toho, kto je preukázateľne vedeckou alebo inou významnou osobnosťou v odbore práva a najmenej 20 rokov je činný v právnickom povolaní (§ 5 ods. 3), určovať súdy, na ktoré môže Súdna rada Slovenskej republiky preložiť sudcu so súhlasom sudcu alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu (§ 14 ods. 1 druhá veta),

- *oznamovať Súdnej rade Slovenskej republiky, ktorým sudcom zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti a sudcov, ktorí dosiahli vek 65 rokov (§ 18 ods. 3),*
- *určovať voľné miesta sudcov na súdoch, ktoré možno obsadiť na základe výberového konania (§ 28 ods. 1)...*
- *udeľovať súhlas k vydaniu rozhodnutia predsedu súdu, ktorým udeľuje súhlas so zvyšovaním kvalifikácie sudcu v zahraničí (§ 37 ods. 3),*
- *uzavierať zmluvu so stavovskou organizáciou sudcov o rozsahu a podmienkach poskytovania plateného voľna sudcom, ktorí sú členmi a predstaviteľmi stavovskej organizácie sudcov (§ 58 ods. 4),*
- *oprávnenie rozhodnúť z dôvodov hodných osobitného zreteľa a so súhlasom Súdnej rady Slovenskej republiky o započítaní iného času po získaní vysokoškolského vzdelania do započítateľnej praxe sudcu (§ 82 ods. 3),*
- *rozhodovať o rozklade proti rozhodnutiu ministerstva spravodlivosti o nároku na príplatok podľa § 95 ods. 5 (§ 101 ods. 2); táto právna úprava je zmätočná - § 95 ods. 5 ustanovuje, že príplatok za výkon funkcie sudcu patrí najviac za 35 rokov výkonu funkcie (zrejme má ísť o odkaz na § 95 ods. 7),*
- *rozhoduje o rozklade proti rozhodnutiu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o povinnosti sudcu nahradiť škodu a o jej výške (§114 ods. 2 druhá veta, ods. 3), oprávnenie, aby mu verejný ochranca práv, Súdna rada Slovenskej republiky a predseda súdu boli povinní oznámiť, že podali návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi (§ 120 ods. 3),*
- *oprávnenie započítať so súhlasom Súdnej rady Slovenskej republiky na odstránenie tvrdosti zákona do času výkonu funkcie sudcu aj inú právnu prax (§151 ods. 6)... Kompetencie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky*

vyplývajúce zo zákona č. 385/2000 Zb. o sudcoch a prísediacich (okrem kompetencií, ktoré som už namietol a odôvodnil v samostatných bodoch):

- *konať za štát vo veciach osobitného vzťahu sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu (§ 25 ods. 1),*
- *je osobným úradom sudcu, ak sudca prerušil výkon funkcie sudcu alebo ak je sudca poberateľom príplatku za výkon funkcie sudcu alebo pozostalý po sudcovi poberateľom príplatku k dôchodku pozostalých (§ 25 ods. 4),*
- *navrhovať jedného člena z piatich členov výberovej komisie na obsadenie voľného miesta sudcu (§ 29 ods. 1)...*
- *rozhodovať o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu súdu o povinnosti nahradiť náklady na zvyšovanie kvalifikácie a o výške týchto nákladov (§ 38 ods. 2 tretia veta),*
- *rozhodovať o príplatku za výkon funkcie sudcu a o príplatku k dôchodku pozostalých (§ 95 ods. 7),*
- *vyplácať príplatok za výkon funkcie sudcu (§ 99 ods. 2),*
- *rozhodovať o odvolaní proti rozhodnutiu osobného úradu o príplatku k náhrade príjmu, príplatku k nemocenskému a príplatku k peňažnej pomoci v materstve (§101 ods. 1),*
- *rozhodovať o povinnosti sudcu nahradiť škodu a o jej výške, ak škodu spôsobil predseda vyššieho súdu (§ 105 ods. 3 tretia veta),*
- *rozhodovať o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu... o povinnosti sudcu nahradiť škodu a ojej výške (§114 ods. 2 prvá veta),*
- *vydať všeobecne záväzný predpis, ktorý ustanoví náhrady za výkon funkcie prísediaceho (§ 146 ods. 5)...*

Tieto kompetencie nemajú žiaden ústavný základ. Naviac, uvedená právna úprava nezabezpečuje inštitucionálnu nezávislosť súdnictva ako celku, ani nezávislosť sudcov, a tým porušuje princíp nezávislosti súdnictva, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti. Pri dôsledne uplatňovanom princípe deľby moci a princípe nezávislosti súdnictva súdna moc nesmie byť podriadená žiadnej inej štátnej moci a žiadna iná štátna moc nesmie priamo ani nepriamo zasahovať do súdnej moci.

Nezávislosť sudcov je integrálnou súčasťou nezávislého súdu, a preto narušenie niektorej zo záruk nezávislosti sudcu znamená porušenie nezávislosti súdu, a tým aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súdnu a sudcovskú nezávislosť možno považovať za prirodzenú súčasť základného práva na súdnu ochranu (PL. ÚS 52/99). Reálnosť garancií nezávislosti súdnej moci je potrebné úzkostlivo strážiť, a to jednak pred bezprostrednými zásahmi, jednak pred zásahmi nepriamymi (PL. ÚS 87/01). Nezávislosť súdnej moci je jedným z fundamentálnych komponentov akéhokoľvek demokratického poriadku založeného na panstve práva (PL. ÚS 87/01).

Nezávislosť súdov a nezávislosť sudcov je v právnom poriadku demokratických štátov garantovaná systémom ústavných záruk a zákonných záruk. Žiaľ, v Slovenskej republike niektoré ústavné záruky nezávislosti súdov a sudcov premietnuté do zákonnej úpravy sú obmedzené osobitnými oprávneniami výkonnej moci a mnohé zákonné záruky, ktoré sa neopierajú priamo o dikciu jednotlivých ústavných ustanovení, podľa ich obsahu nemožno považovať za záruky nezávislosti súdnej moci, pretože porušujú základné ústavné princípy právneho štátu.

Pritom, Ústavný súd Slovenskej republiky už uviedol (PL. ÚS 52/99), že, citujem: „... Nezávislosť sudcov na iných zložkách štátnej moci predstavuje súčasne určujúcu črtu súdnej moci, ktorou sa podmieňuje riadny výkon jej funkcií. Predpokladá však existenciu ústavných a iných záruk, ktoré chránia súdy a sudcov pred tlakmi a ovplyvňovaním inými zložkami štátnej moci, ale aj pred ovplyvňovaním „zvnútra" samej súdnej sústavy. Ústavné zásady nezávislosti súdov a sudcov však nemožno oddeľovať, keďže nezávislosť súdnej moci je predpokladom nezávislosti sudcov, takže (v tom smere) nezávislosť súdnej moci treba považovať za základný predpoklad nezávislosti sudcov samých. Nezávislé súdnictvo preto nemôže existovať bez nezávislých sudcov. V opačnom smere možno sudcovskú nezávislosť označiť za pojmový znak súdnej moci. Účelom nezávislosti súdov je zabezpečiť im také postavenie, ktoré zodpovedá ich úlohe v právnom štáte, a to tak vo vzťahu k ďalším orgánom štátu (v horizontálnej úrovni vzťahov), ako aj vo vzťahu k subjektom podliehajúcim ich jurisdikcii. Všeobecne možno pojem nezávislosti súdov charakterizovať tak, že zahŕňa ich rozhodovanie bez akýchkoľvek právnych a faktických vplyvov na výkon ich právomocí, ako aj na proces ich rozhodovania a nezávislosť sudcov ako ich nepodriadenosť pri výkone svojich funkcií komukoľvek inému. Nezávislosť súdnictva

a nezávislosť sudcov sú preto späté splnením tých úloh, ktoré im v právnom štáte zveruje ústava. V tomto smere ako nezávislosť súdov, tak ani nezávislosť sudcov nemôže byť nikdy nezávislosťou absolútnou a „samoúčelnou“, keďže sa poskytuje funkčne pre potreby riadneho výkonu súdnictva. V dôsledku toho ju nemožno považovať ani za nejakú „výsadu“ súdnej moci, ale (a naopak) za nevyhnutný predpoklad naplnenia jej zodpovednosti za nestranné a spravodlivé súdne rozhodnutia...»

Podľa § 5 ods. 3 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. so súhlasom súdnej rady môže minister spravodlivosti odpustiť vykonanie odbornej justičnej skúšky u toho, kto je preukázateľne vedeckou alebo inou významnou osobnosťou v odbore práva a najmenej 20 rokov je činný v právnickom povolaní.

Podľa § 14 ods. 1 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. preložiť sudcu možno iba na voľné miesto sudcu určené ministrom spravodlivosti podľa osobitného zákona.

Podľa § 18 ods. 3 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. ak sú dôvody na odvolanie z funkcie sudcu podľa odseku 2 (t. j. ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje najmenej počas jedného roka riadne vykonávať sudcovské povinnosti alebo ak dosiahol vek 65 rokov), minister spravodlivosti oznámi túto skutočnosť súdnej rade.

Podľa § 25 ods. 1 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. za štát v týchto vzťahoch (sudcu k štátu) koná ústredný orgán štátnej správy súdov, ktorého pôsobnosť upravuje osobitný predpis.

Podľa § 25 ods. 4 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. osobným úradom sudcu je ministerstvo spravodlivosti, ak sudca prerušil výkon funkcie sudcu alebo ak je sudca poberateľom príplatku za výkon funkcie sudcu alebo pozostalý po sudcovi poberateľom príplatku k dôchodku pozostalých.

Podľa § 29 ods. 1 časť druhej vety za bodkočiarkou zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. jedného člena výberovej komisie vymenúva (predseda krajského

súdu, v ktorého obvode je určené voľné miesto sudcu predseda súdu) na návrh sudcovskej rady súdu, pre ktorý je určené voľné miesto sudcu, jedného na návrh príslušného kolégia predsedov sudcovských rád, jedného na návrh súdnej rady a jedného na návrh ministerstva spravodlivosti. Aj napriek tomu, že pôvodné znenie napadnutého ustanovenia bolo s účinnosťou od 1. januára 2009 zmenené, tieto zmeny sa v zásade nedotkli podstaty výhrad navrhovateľa, a preto ústavný súd považoval za potrebné pokračovať v tejto časti v konaní.

Podľa § 37 ods. 3 napadnutej časti (slovného spojenia) zákona č. 385/2000 Z. z. na žiadosť sudcu môže predseda súdu so súhlasom príslušnej sudcovskej rady a *„v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra“* spravodlivosti vydať rozhodnutie o súhlase so zvýšením kvalifikácie sudcu, ak je toto zvýšenie kvalifikácie v súlade s požiadavkami na výkon funkcie.

Podľa § 38 ods. 2 tretej vety zákona č. 385/2000 Z. z. proti jeho rozhodnutiu (t. j. rozhodnutiu príslušného predsedu súdu o povinnosti nahradiť náklady zvyšovania kvalifikácie) je prípustné odvolanie, o ktorom rozhodne ministerstvo spravodlivosti.

Podľa § 58 ods. 4 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. rozsah a podmienky poskytovania plateného voľna (sudcom, ktorí sú členmi a predstaviteľmi stavovskej organizácie sudcov) určí zmluva uzatvorená medzi ministrom spravodlivosti a touto organizáciou.

Podľa § 82 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. z dôvodov hodných osobitného zreteľa môže minister spravodlivosti so súhlasom súdnej rady rozhodnúť o započítaní iného času po získaní vysokoškolského vzdelania do započítateľnej praxe.

Podľa § 95 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o príplatku za výkon funkcie sudcu a o príplatku k dôchodku pozostalých rozhodne ministerstvo spravodlivosti do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o ich priznanie.

Podľa § 99 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. príplatok za výkon funkcie sudcu vypláca ministerstvo spravodlivosti vopred v pravidelných mesačných lehotách ním určených, najneskôr však 15. deň toho kalendárneho mesiaca, za ktorý sa príplatok vypláca.

Podľa § 101 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. proti rozhodnutiu osobného úradu sudcu o príplatku podľa § 93 a § 94 (t. j. príplatku k náhrade príjmu, príplatku k nemocenskému a k príplatku k peňažnej pomoci v materstve) možno podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia odvolanie, *„o ktorom rozhodne ministerstvo spravodlivosti“*.

Podľa § 101 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. proti rozhodnutiu ministerstva spravodlivosti o nároku na príplatok podľa § 95 ods. 5 (t. j. príplatok za výkon funkcie sudcu a príplatok k dôchodku pozostalých) možno podať rozklad, o ktorom rozhodne minister spravodlivosti.

Podľa § 105 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o povinnosti nahradiť škodu a o jej výške u predsedov vyšších súdov rozhodne ministerstvo spravodlivosti.

Podľa § 114 ods. 2 napadnutej časti prvej vety a § 114 ods. 2 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. v konaní vo veciach náhrady škody *„o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu“* rozhoduje ministerstvo spravodlivosti. Proti rozhodnutiu predsedu najvyššieho súdu je možný rozklad.

Podľa § 120 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2009 ak návrh na začatie disciplinárneho konania podáva oprávnený orgán podľa ods. 2 písm. b) až písm. e) (t. j. verejný ochranca práv, súdna rada, predseda krajského súdu aj proti sudcovi okresného súdu v jeho obvode), je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania ministrovi spravodlivosti.

Podľa § 146 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. náhrady za výkon funkcie prísediaceho ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti...

Podľa § 151 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. minister spravodlivosti môže so súhlasom súdnej rady na odstránenie tvrdosti zákona započítať do času výkonu funkcie sudcu aj inú právnu prax.

Všetky namietané oprávnenia ministra spravodlivosti, resp. ministerstva spravodlivosti treba preskúmať z hľadiska, či napĺňajú len obsah pojmu „štátna správa súdov“, či „správa súdov“ tak, ako je vymedzený v § 32 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z., alebo vstupujú aj do výkonu súdnej moci, inak povedané do rozhodovacej činnosti súdov (porovnaj § 32 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z.).

Oprávnenia ministra spravodlivosti podľa § 5 ods. 3 druhej vety, § 82 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. a podľa § 151 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. sú súčasťou správy súdov v personálnej oblasti a nedotýkajú sa výkonu súdnej moci, a preto nemôžu byť v rozpore s namietanými článkami ústavy. Minister spravodlivosti na taký úkon musí dostať súhlas súdnej rady, takže jeho rozhodnutie je významným spôsobom podmienené rozhodovaním súdnej rady, čo postačuje na to, aby sa táto časť výkonu štátnej správy súdnictva nemohla dostať do rozporu s rozhodovacou činnosťou súdov, výkonom súdnej moci a jej nezávislosťou.

Vo vzťahu k možnosti preloženia sudcu podľa § 14 ods. 1 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. ide podľa názoru ústavného súdu o riadny výkon správy súdnictva, najmä v personálnej a organizačnej oblasti podľa § 32 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. Tým, že minister spravodlivosti určí voľné miesto, na ktoré podľa § 71 písm. a) bodu 1 možno sudcu preložiť, neodníma súdnej rade jej právomoc rozhodovať o preložení sudcu. Táto právomoc sa realizuje v rámci ústavných (čl. 148 ods. 1 ústavy) a zákonných limitov a minister do právomoci súdnej rady postupom podľa namietaného ustanovenia podľa názoru ústavného súdu nezasahuje. Minister spravodlivosti síce určí voľné miesta v systéme súdov, avšak o preložení konkrétneho sudcu na konkrétne voľné miesto (minister spravodlivosti ich môže určiť aj viac) rozhoduje výlučne súdna rada. Ingerencii ministra spravodlivosti ako reprezentanta výkonnej moci do moci súdnej právny poriadok v danom prípade neposkytuje žiadny priestor. Ak by to tak bolo, nie je to problém právnej úpravy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevyhovel ani tejto časti návrhu navrhovateľa (bod 2 výroku tohto nálezu).

Plnenie oznamovacej povinnosti ministrom spravodlivosti alebo ministrovi spravodlivosti o existencii dôvodu na odvolanie sudcu a o začatí disciplinárneho konania (§ 18 ods. 3 druhá veta a § 120 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z.) nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za vecný zásah alebo ingerenciu výkonnej moci do súdnej moci a do jej nezávislosti. Má totiž len informatívnu funkciu, bez konštitutívnych následkov, a preto nemôže byť v nesúlade s označenými článkami ústavy.

Ústavný súd preto ani tejto časti návrh navrhovateľa nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ustanovenia § 25 ods. 1 druhej vety a § 25 ods. 4 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. sú „technickými“ ustanoveniami, ktorými sa zákonom ustanovuje, ktorý štátny orgán plní vo vzťahu k sudcom zákonom ustanovené povinnosti štátu, a naopak, ktorému štátnemu orgánu bude sudca plniť svoje zákonom ustanovené povinnosti, ktoré má voči štátu. Vzhľadom na tento charakter napadnutých ustanovení sa tieto nemôžu dostať do nesúladu s označenými ustanoveniami ústavy, a preto ústavný súd ani tejto časti návrhu navrhovateľa nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ustanovenie § 29 ods. 1 časti druhej vety za bodkočiarkou zákona č. 385/2000 Z. z. upravuje konštituovanie výberovej komisie, ktorá uskutočňuje výberové konanie. Kreovanie výberovej komisie podľa názoru ústavného súdu nevyvoláva pochybnosti o neústavnosti tejto časti napadnutého § 29 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. s označenými článkami ústavy z dôvodu neprimeranej ingerencie výkonnej moci do rozhodovania výberovej komisie, keďže zastúpenie exekutívy vo výberovej komisii je pätinové a hlasovacie kvórum pre výber uchádzača je trojpätinové. V tomto právnom režime hlasovania výberovej komisie je podľa názoru ústavného súdu nenáležité zakladať nesúlad napadnutého ustanovenia s označenými článkami ústavy na možnom prepojení výberovej komisie na výkonnú moc (ministra spravodlivosti) z dôvodu ustanovovania niektorých členov výberovej komisie

do sudcovských funkcií pri posudzovaní súladu právneho predpisu s ústavou a nemá to žiadne opodstatnenie. Toto ustanovenie práve vzhľadom na spôsob kreovania a spôsob hlasovania výberovej komisie eliminuje nežiaducu ingerenciu výkonnej moci do moci súdnej, a preto sa napadnuté ustanovenie nemôže dostať do nesúladu s označenými článkami ústavy.

Vo vzťahu k § 37 ods. 3 napadnutej časti (slovného spojenia) „... a v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra...“, § 38 ods. 2 tretej vete a § 58 ods. 4 druhej vete zákona č. 385/2000 Z. z. podľa názoru ústavného súdu v týchto prípadoch ide o riadny výkon súdnictva najmä v personálnej, finančnej a odbornej oblasti, čo patrí do pojmu správa súdov. Rokovanie záujmovej samosprávy sudcov s ústredným orgánom štátnej správy súdov týkajúce sa týchto otázok nemožno považovať za ingerenciu výkonu súdnej moci, ale za súčasť otázok správy súdnictva. Z tohto dôvodu sa napadnuté ustanovenia nemôžu dostať do nesúladu s označenými článkami ústavy.

V § 95 ods. 7, § 99 ods. 2 a § 101 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. ide o otázky upravujúce sociálne zabezpečenie sudcov. Napadnuté ustanovenia sa týkajú úpravy nárokov na dávky, konania a rozhodovania o jednotlivých dávkach bez toho, aby toto konanie a rozhodovanie malo dopad na výkon súdnej moci. Z tohto dôvodu napadnuté ustanovenia podľa názoru ústavného súdu nie sú v nesúlade s označenými článkami ústavy. Aj vzhľadom na možnosť uplatniť si svoje nároky aj v správnom súdnictve nemožno považovať tieto ustanovenia za nesúladné s označenými článkami ústavy. V tom, že ministerstvo spravodlivosti je orgánom, ktorý zabezpečuje konanie o týchto dávkach a ich vyplácanie, nemožno podľa názoru ústavného súdu vidieť ingerenciu výkonnej moci do súdnej moci, ale realizáciu záväzku štátu v oblasti sociálneho zabezpečenia sudcov. Preto podľa názoru ústavného súdu ani z tohto dôvodu nie sú napadnuté ustanovenia v nesúlade s označenými článkami ústavy.

Obdobné závery, ako v predchádzajúcom prípade platia, pokiaľ ide o § 105 ods. 3 a § 114 ods. 2 napadnutú časť prvej vety slovného spojenia „... o odvolaní proti rozhodnutiu predsedu krajského súdu rozhoduje ministerstvo...“ a § 114 ods. 2 druhú vetu zákona č. 385/2000 Z. z., týkajúce sa konaní vo veciach náhrady škody a ustanovenia pôsobnosti

orgánov štátnej správy súdnictva o povinnosti nahradiť škodu, a preto ústavný súd ani v tejto časti návrhu navrhovateľa nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 146 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. náhrady za výkon funkcie prísediaceho ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti. Ide o splnomocňovacie ustanovenie, ktoré nemá žiadnu vecnú súvislosť s ingerenciou výkonnej moci do výkonu súdnej moci s jej nezávislosťou alebo ostatnými ústavnými hodnotami uvádzanými navrhovateľom. To však nevylučuje, aby toto splnomocňovacie ustanovenie nemohlo byť podrobené testu ústavnosti, napr. či neprekračuje ústavou mu priznaný rámec, a to článkom 123 ústavy, podľa ktorého ministerstvá môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy len na základe zákonov a v ich medziach, ak sú na to splnomocnené zákonom. Vzhľadom na to, že toto splnomocňovacie ustanovenie nebolo napadnuté z hľadiska jeho súladu s čl. 123 ústavy, nebol dôvod podrobiť ho testu ústavnosti z tohto aspektu.

Z uvedenej analýzy čiastkových právomocí a oprávnení ministra spravodlivosti alebo ministerstva spravodlivosti, ale aj z čiastkových záverov vyplýva, že ich možno priradiť k pojmu „správa súdov“. Nemajú vecnú súvislosť s výkonom súdnej moci a s rozhodovacou činnosťou súdov, preto sa nemôžu dostať do rozporu s nezávislosťou súdov a sudcov. Ich výkonom nemožno podriadiť rozhodovaciu činnosť súdov alebo ohroziť, či porušiť nezávislosť sudcov.

Vychádzajúc z čiastkových záverov ústavný súd tejto časti návrhu generálneho prokurátora nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Návrh na vyslovenie nesúladu § 4 ods. 2 slovného spojenia „... po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky...“, § 6 ods. 9, § 7 ods. 2, § 27a ods. 2 slovného spojenia „... a minister spravodlivosti Slovenskej republiky...“ a § 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 a čl. 144 ods. 1 ústavy je navrhovateľom odôvodnený takto:

„Súdna rada Slovenskej republiky je ústavným orgánom, ktorý je nezávislý od výkonnej moci i zákonodarnej moci a skladá sa z minimálne jednej polovice sudcov

volených zvláštnych radov podľa metód zaručujúcich čo najširšie zastúpenie sudcov tak, ako to predpokladá Európska charta o zákone pre sudcov prijatá Radou Európy v dňoch 8. až 10. júla 1998.

Postavenie a pôsobnosť Súdnej rady Slovenskej republiky, ktoré jej priznáva Ústava Slovenskej republiky, zodpovedá princípom právneho štátu a je nevyhnutným predpokladom pre naplnenie ústavnej požiadavky vymedzenej ustanovením čl. 141 ods. 2 ústavy, podľa ktorého súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. Začlenenie Súdnej rady Slovenskej republiky do druhého oddielu siedmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky je reálnym naplnením ústavného princípu nezávislosti súdnej moci a zvýrazňuje nezávislé postavenie súdnej moci.

Pôsobnosť Súdnej rady Slovenskej republiky vymedzuje čl. 141a ods. 4, čl. 145 ods. 1 a 3 a čl. 147 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa čl. 141a ods. 6 podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ojej pôsobnosti, o organizácii a o vzťahoch k orgánom súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.

Zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky zveruje do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky, okrem iného, oprávnenie

a) schvaľovať zásady výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, funkčného postupu sudcov na súd vyššieho stupňa a na ustanovenie do vyššej sudcovskej funkcie /§ 4 ods. 2 písm. a)/,

b) schvaľovať zásady hodnotenia sudcov /§ 4 ods. 2 písm. b)/,

c) schvaľovať zásady výberového konania na funkcie predsedu okresného súdu, predsedu krajského súdu, predsedu Špeciálneho súdu, podpredsedu okresného súdu, podpredsedu krajského súdu a podpredsedu Špeciálneho súdu /§ 4 ods. 2 písm. c)/,

d) schvaľovať zásady sudcovskej etiky /§ 4 ods. 2 písm. d)/,

e) schvaľovať zásady povoľovania práce v domácom prostredí /§ 4 ods. 2 písm. e)/,

f) určovať obsahovú náplň vzdelávania sudcov /§ 4 ods. 2 písm. f)/.

Tieto úlohy môže Súdna rada plniť len po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 4 ods. 2 úvodná veta).

Naviac, kompetencia Súdnej rady Slovenskej republiky uvedená v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c) ani nemá dôsledne reálny zákonný obsah. Funkcie predsedov a podpredsedov okresného súdu, krajského súdu a Špeciálneho súdu sa neobsadzujú

výberovým konaním. Minister spravodlivosti Slovenskej republiky je oprávnený do týchto funkcií vymenovať sudcov bez výberového konania a len na základe vlastného rozhodnutia a rovnako je oprávnený ich uvoľniť z týchto funkcií len na základe vlastného rozhodnutia, a to aj bez uvedenia dôvodov. Uvedené vyplýva zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, ktorý neupravuje výberové konanie na obsadenie funkcie predsedu alebo podpredsedu súdu a zo zákona č. 335/1995 Zb. osudoch a sudcoch, ktorý upravuje odvolanie a uvoľnenie súdnych funkcionárov. Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v ustanovení § 28 upravuje výberové konanie len na obsadenie voľného miesta sudcu určeného ministrom spravodlivosti (odsek 1), na obsadenie voľného miesta predsedu senátu vyššieho súdu (odsek 4) a na postup na súd vyššieho stupňa (odsek 5). Zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v § 39 ods. 2 a 3 ustanovuje, že predsedov a podpredsedov krajských súdov, predsedu a podpredsedu Špeciálneho súdu a predsedov a podpredsedov okresných súdov vymenúva zo sudcov minister spravodlivosti Slovenskej republiky; predsedov a podpredsedov vojenských súdov po dohode s ministrom obrany Slovenskej republiky. Podľa ustanovenia § 50 ods. 2 prvej vety tohto zákona sudca môže byť uvoľnený z funkcie predsedu a podpredsedu súdu orgánom, ktorý ich do tejto funkcie ustanovil...

Okrem uvedeného, podľa zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky minister spravodlivosti je oprávnený zúčastniť sa zasadnutia Súdnej rady Slovenskej republiky, na ktorom rozhoduje o veciach zverených do jej pôsobnosti ustanovením § 4 ods. 2, a to aj bez súhlasu Súdnej rady Slovenskej republiky (§ 7 ods. 2 časť vety za bodkočiarkou).

Ďalšie kompetencie ministra spravodlivosti vyplývajú aj z ustanovení § 6 ods. 9, § 7 ods. 2, § 27a ods. 2 a § 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky.

Podľa § 6 ods. 9 predseda Súdnej rady Slovenskej republiky j e povinný jedno vyhotovenie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky o návrhu Súdnej rady Slovenskej republiky na vymenovanie sudcu, odvolanie sudcu, pridelení sudcu alebo predložení sudcu zaslať ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky do troch dní odo dňa, keď Súdna rada Slovenskej republiky o veci rozhodla.

Podľa § 7 ods. 2 minister spravodlivosti Slovenskej republiky môže byť prítomný na zasadnutí Súdnej rady Slovenskej republiky so súhlasom Súdnej rady Slovenskej republiky; ak ide o prerokovanie podľa § 4 ods. 1 písm. a), e) až g) a odsek 2 súhlas Súdnej rady Slovenskej republiky nieje potrebný.

Podľa § 27a ods. 2 kandidátov na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky môže Súdnej rade Slovenskej republiky navrhnúť člen Súdnej rady Slovenskej republiky, sudcovské rady, stavovské organizácie sudcov, zhromaždenie sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a minister spravodlivosti Slovenskej republiky.

Podľa § 27g ods. 1 návrh na voľbu kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, môže Súdnej rade Slovenskej republiky podať

- *člen Súdnej rady Slovenskej republiky,*
- *minister spravodlivosti Slovenskej republiky,*
- *stavovská organizácia sudcov,*
- *iná stavovská právnická osoba.*

Uvedená právna úprava nerešpektuje ústavné postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky, nezabezpečuje inštitucionálnu nezávislosť súdnictva ako celku, ani nezávislosť sudcov, a tým porušuje princíp nezávislosti súdnictva, princíp deľby moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp ústavnosti. Pri dôsledne uplatňovanom princípe deľby moci súdna moc nesmie byť podriadená žiadnej inej štátnej moci. Z týchto dôvodov namietam súlad uvedených ustavení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Z inštitucionálno-právneho hľadiska je štátna moc v demokratických a právnych štátoch založená na princípe deľby moci na moc zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Princíp deľby moci sa opiera o zásadu vzájomnej nezávislosti a zásadu rovnováhy a vzájomných bŕzd týchto štátnych moci. Každú z týchto štátnych moci predstavuje iný štátny orgán, z ktorých žiaden nesmie zasahovať do činnosti orgánu zaradeného do inej štátnej moci. Sústredenie štátnych moci alebo čo i len dvoch z nich v rukách tej istej osoby alebo toho istého orgánu ohrozuje samotnú podstatu demokratického štátu a vedie k totalite...

V právnom štáte má ústava povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený všetkým ostatným prameňom práva. Tento znak implikuje aj požiadavku, aby všetky právne predpisy a v nich obsiahnuté alebo z nich odvodené právne normy, verejnoprávne aj súkromnoprávne, boli v súlade s ustanoveniami ústavy. Ústavou parlament ustanovuje, ktoré orgány a aké činnosti budú vykonávať a zabezpečovať. Súčasne sa štát zaväzuje, že štátne orgány nebudú konať nad rámec svojej právomoci. Pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôžu interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi týmito ustanoveniami (PL. ÚS 32/95).

Princíp právneho štátu proklamovaný v čl. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak zákonodarný orgán nepostupuje v súlade s inými ustanoveniami ústavy, poruší tým aj princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ústavy. Národná rada ako zákonodarný orgán je viazaná kritériami ústavnosti v rovnakej miere ako ostatné orgány verejnej moci v Slovenskej republike (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatňovaní svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať zákon, pokiaľ ním neprekročí ústavou daný rámec (PL. 19/98).“

Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. namietanej časti (slovného spojenia) súdna rada *„po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky“*

a) schvaľuje zásady výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, funkčného postupu sudcov na súd vyššieho stupňa a na ustanovenie do vyššej sudcovskej funkcie,

b) schvaľuje zásady hodnotenia sudcov,

c) schvaľuje zásady výberového konania na funkcie predsedu okresného súdu, predsedu krajského súdu, predsedu Špecializovaného súdu, podpredsedu okresného súdu, podpredsedu krajského súdu a podpredsedu Špecializovaného súdu,

d) schvaľuje zásady sudcovskej etiky,

e) schvaľuje zásady povoľovania práce v domácom prostredí,

f) určuje obsahovú náplň vzdelávania sudcov.

Podľa § 6 ods. 9 zákona č. 185/2002 Z. z. predseda súdnej rady je povinný jedno vyhotovenie uznesenia súdnej rady o návrhu súdnej rady na vymenovanie sudcu, odvolanie

sudcu, pridelení sudcu alebo preložení sudcu zaslať ministrovi spravodlivosti do troch dní odo dňa, keď súdna rada o veci rozhodla.

Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. minister spravodlivosti môže byť prítomný na zasadnutí súdnej rady so súhlasom súdnej rady; ak ide o prerokovanie podľa § 4 ods. 1 písm. a), e) až písm. g) (t. j. pri prerokovaní správy o čerpaní rozpočtových prostriedkov súdov, koordinovania činnosti sudcovských rád zriadených podľa osobitného predpisu, zaujímania stanovísk k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov, zaujímania stanovísk k návrhom koncepčných dokumentov týkajúcich sa súdnictva, ktoré sa predkladajú na rokovanie národnej rady a vlády), súhlas súdnej rady nie je potrebný.

Podľa § 27a ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. v znení zákona č. 597/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z., kandidátov na predsedu najvyššieho súdu a podpredsedu najvyššieho súdu môže súdnej rade navrhnúť člen súdnej rady, sudcovské rady, stavovské organizácie sudcov, plénum sudcov najvyššieho súdu, sudca najvyššieho súdu a „minister spravodlivosti Slovenskej republiky“.

Podľa § 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. návrh na voľbu kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, môže súdnej rade podať (okrem člena súdnej rady, stavovskej organizácie sudcov a inej stavovskej právnickej organizácie) aj minister spravodlivosti.

Ústavný súd v úvode pripomína, že už dospel k názoru, že § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001, podľa ktorého ministerstvo spravodlivosti je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo nie je v rozpore s ústavou (článkami označenými navrhovateľom). Dôležité je aj pripomenutie obsahu pojmu štátna správa súdov alebo správa súdov.

Podľa už citovaného § 32 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. je obsahom správy súdov vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon

súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom. V odseku 2 tohto ustanovenia je negatívne vymedzenie pojmu štátna správa súdov. Podľa tohto odseku riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

Ústavný súd preto bude skúmať napadnuté ustanovenia s osobitným zreteľom na obsah a účel pojmu štátna správa alebo správa súdov.

K namietanému nesúladu § 4 ods. 2 namietanej časti (slovného spojenia) *„po dohode s ministrom spravodlivosti“* zákona č. 185/2002 Z. z. treba najprv uviesť, že protiváhou návrhov ministra spravodlivosti podľa napadnutého ustanovenia je, že konečné rozhodnutie hoci po dohode s ministrom patrí súdnej rade. Ďalej obsah týchto zásad vrátane obsahovej náplne vzdelávania sudcov napĺňa obsah pojmu správa súdov a nemá žiaden vecný súvis s nezávislosťou súdov či sudcov uplatňovanej v rozhodovacej činnosti (porovnaj § 32 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z.). Z tých istých dôvodov ani neovplyvňuje ústavné postavenie súdnej rady, lebo jej rozhodovanie je úplne nezávislé a dokonca aj po dohode s ministrom spravodlivosti môže dôjsť k tomu, že napríklad návrh niektorých zásad nebude schválený.

Spôsob komunikácie medzi súdnou radou a ministrom spravodlivosti podľa § 6 ods. 9 zákona č. 185/2002 Z. z. je nevyhnutný pre riadny výkon súdnictva v personálnej a organizačnej oblasti. Účasť ministra spravodlivosti na zasadnutiach súdnej rady podmienená alebo nepodmienená súhlasom rady napomáha ministrovi spravodlivosti pri správe súdov, tak ako mu to ukladá zákon č. 757/2004 Z. z. Navyše, jeho účasť mu nezakladá právo podávať návrhy alebo hlasovať, a preto nijakým spôsobom nezasahuje do ústavného postavenia súdnej rady.

Návrhové oprávnenie ministra spravodlivosti podľa § 27a ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. nezasahuje žiadnym spôsobom tie ústavné hodnoty, ktoré uvádza navrhovateľ. Návrh sa vecne nemôže dotknúť otázky nezávislosti súdnej moci alebo nezávislosti súdov či sudcov. Neovplyvňuje ani ústavné postavenie súdnej rady. O návrhu rozhoduje výlučne súdna rada a minister spravodlivosti nemá žiaden právom dovolený prostriedok vplývať na jej rozhodnutie. Nemá ani zákonnú možnosť sa proti rozhodnutiu súdnej rady brániť.

Pokiaľ ide o návrh na voľbu kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch [§ 27g ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z.], treba uviesť, že takíto kandidáti sú navrhovaní vládou (porovnaj napríklad čl. 223 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva), a preto nemôže byť v rozpore s ústavou, ak člen vlády zákonom dostal oprávnenie navrhnúť takého kandidáta. Okrem toho nie je zrejmý žiaden vecný súvis tohto návrhového oprávnenia ministra spravodlivosti s tými článkami ústavy, ktoré označil navrhovateľ.

Na záver tejto časti skúmania návrhov generálneho prokurátora treba uviesť, že okrem všeobecných tvrdení, citovania jednotlivých ustanovení zákonov, judikatúry ústavného súdu a jednostranného vymedzovania postavenia súdnej rady, ktoré však nemá oporu v čl. 141a ústavy, navrhovateľ neuviedol žiaden konkrétny dôsledok napádaných ustanovení, ktorý by ústavne nesúladným spôsobom negoval ústavou vymedzené postavenie súdnej rady. Preto jeho návrhu v tejto časti ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. K namietanému nesúladu § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 747/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f), čl. 144 a čl. 150 ústavy:

«Podľa § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy návrh rozpočtu kapitoly a návrh záverečného účtu kapitoly predkladá Najvyšší súd Slovenskej republiky a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v rozsahu a termínoch určených Ministerstvom financií Slovenskej republiky alebo zákonom aj Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky sa vyjadruje k návrhu rozpočtu kapitoly a k návrhu záverečného účtu kapitoly Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky; k návrhu rozpočtu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vyjadrí vždy pred predložením návrhu štátneho rozpočtu do vlády Slovenskej republiky a do Národnej rady Slovenskej republiky.

Z uvedenej právnej úpravy je zrejmé, že zákonodarca síce priznal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky samostatnú rozpočtovú

kapitolu, avšak bez akéhokoľvek rozumného opodstatnenia ustanovil povinnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ako správcom vlastných rozpočtových kapitol predkladať návrhy rozpočtov svojich kapitol a návrhy záverečných účtov svojich kapitol aj Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky priznal oprávnenie vyjadrovať sa k návrhom rozpočtov ich kapitol ešte pred predložením návrhu štátneho rozpočtu do vlády Slovenskej republiky a do Národnej rady Slovenskej republiky. Pritom, Najvyšší súd Slovenskej republiky ani Generálna prokuratúra Slovenskej republiky nie sú a za súčasného ústavného stavu ani nemôžu byť podriadené Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu zastávam názor, že zákonodarca prekročil medze ústavnej úpravy, ktorá vymedzuje postavenie a pôsobnosť súdov Slovenskej republiky a prokuratúry Slovenskej republiky, okrem iného aj tým, že ich zaraďuje medzi ústavné orgány zaradené do osobitných hláv (siedma hlava a ôsma hlava), teda mimo šiestej hlavy, ktorá vymedzuje postavenie výkonnej moci, a tým vo vzťahu k súdnej moci porušil čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky a vo vzťahu k prokuratúre čl. 1 ods. 1, č. 2 ods. 2 a čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky. Naviac, subsumovanie súdov, ale aj ostatných ústavných orgánov verejnej moci, ktoré nie sú orgánmi verejnej správy, pod pojem „právnické osoby verejnej správy“ /§ 2 písm. a) a súvisiace ustanovenia zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy/ považujem za neprijateľné v demokratickom a právnom štáte.

Pri aplikácii ústavy sa nijaké ustanovenia nemôže vyčleňovať z kontextu ústavy a interpretovať samy o sebe. Pri interpretácii a aplikácii ústavy sa nesmie porušiť či ignorovať príčinná súvislosť medzi týmito ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú (PL. ÚS 32/1995).

Ústavný súd Slovenskej republiky tiež konštatoval, že Národná rada Slovenskej republiky je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2). Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať ľubovoľný zákon, pokiaľ takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou. Ústavný súd v konaní o súlade zákona s ústavou v záujme ochrany ústavnosti nemôže prihliadať iba na formálnu stránku veci, to znamená na skutočnosť, že Národná rada Slovenskej republiky v rámci svojej kompetencie upravila zákonom určitý spoločenský vzťah. Ústavný súd v takomto

konaní je povinný vziať do úvahy nielen obsah zákona, ale predovšetkým jeho súlad so všetkými tými ustanovenia ústavy, ktoré majú súvislosť so spoločenským vzťahom tvoriacim predmet zákonnej úpravy. Tento princíp právneho štátu sa v tvorbe zákona dodrží vtedy, ak prijatý zákon je v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom (PL. ÚS 32/95).»

Podľa § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 323/2007 Z. z. (účinného od 1. septembra 2007), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov“), návrh rozpočtu kapitoly a návrh záverečného účtu kapitoly predkladá najvyšší súd v rozsahu a v termínoch určených ministerstvom spravodlivosti alebo zákonom aj ministerstvu spravodlivosti. Ministerstvo spravodlivosti sa vyjadruje k návrhu rozpočtu kapitoly a k návrhu záverečného účtu kapitoly najvyššieho súdu; k návrhu rozpočtu kapitoly najvyššieho súdu sa ministerstvo spravodlivosti vyjadrí vždy pred predložením návrhu štátneho rozpočtu do vlády a do národnej rady.

Táto zmena sa materiálne dotkla podstaty a účelu tohto ustanovenia oproti stavu, ako bolo napadnuté navrhovateľom, s tým, že napadnuté ustanovenie sa s účinnosťou od 1. septembra 2007 vzťahuje už len na najvyšší súd, teda už nie na generálnu prokuratúru. Napriek tomu ústavný súd v tejto časti o návrhu konal a rozhodol vo veci samej, pretože považoval za potrebné vysporiadať sa s námietkami navrhovateľa týkajúcimi sa ministerstva spravodlivosti.

Predovšetkým je potrebné upozorniť, že navrhovateľ spojil túto časť s § 9 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov a pri oboch týchto ustanoveniach súčasne namietal, že nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141, čl. 141a ods. 4 písm. f), čl. 144 a čl. 150 ústavy. Uznesením ústavného súdu z 27. apríla 2005 však bola časť návrhu namietajúca nesúlad § 9 ods. 1 v rámci predbežného prerokovania odmietnutá. Z návrhu (s. 94 druhý odsek), ako aj z logiky vecí však vyplýva, že podľa navrhovateľa § 9 ods. 5 má byť v nesúlade len s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 150 ústavy.

So závermi navrhovateľa nemožno vôbec súhlasiť.

Podľa navrhovateľa treba považovať za zásah do nezávislého výkonu súdnictva skutočnosť, že minister spravodlivosti musí byť vopred informovaný o návrhu rozpočtu kapitoly najvyššieho súdu, ako aj o návrhu záverečného účtu tejto kapitoly, pričom má právo sa k týmto návrhom vyjadriť. Pokiaľ ide o návrh rozpočtu tejto kapitoly, musí byť informovaný ešte pred predložením návrhu štátneho rozpočtu na prerokovanie vlády a parlamentu.

Samotné právo ministra byť vopred informovaný a môcť sa k návrhom vyjadriť nemožno považovať za protiústavný zásah v zmysle tvrdení navrhovateľa. Omnoho závažnejšia je predsa právomoc ministra ako člena vlády hlasovať vo vláde o návrhu rozpočtu, resp. záverečného účtu najvyššieho súdu. Pred hlasovaním je minister spravodlivosti beztak o návrhoch informovaný, i keď o niečo neskôr. Aj v rámci rokovania vlády má právo sa k uvedeným kapitolám vyjadriť. V rámci zborového rozhodovania vlády vzniká návrh štátneho rozpočtu, resp. štátneho záverečného účtu, ktorý sa potom predkladá na schválenie parlamentu. To znamená, že vláda a parlament zasahujú rozhodujúcim spôsobom do problematiky financovania najvyššieho súdu. V tom však navrhovateľ protiústavný zásah nevidí a paradoxne za protiústavný zásah považuje v porovnaní s uvedenými zásahmi málo významnú právomoc ministra. V konečnom dôsledku to znamená, že keby sa tejto časti návrhu vyhovelo, nič by sa nezmenilo na práve ministra byť informovaný a môcť vyjadriť svoje pripomienky. Okrem toho nič by sa nezmenilo na tej rozhodujúcej skutočnosti, že o konečnej podobe rozpočtu a záverečného účtu najvyššieho súdu by rozhodovala vláda a parlament, teda výkonná a zákonodarná moc. Niet preto ani v tomto prípade priamej príčinnej súvislosti medzi napadnutým ustanovením a cieľom, ktorý navrhovateľ sleduje.

Preskúmavaná právna úprava § 9 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov neindikuje podľa názoru ústavného súdu žiadne možnosti porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 a čl. 150 ústavy.

Návrhu navrhovateľa v tejto časti preto ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k bodu 2 výroku nálezu pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. apríla 2010